posibilă începerea actualelor negocieri. Ea consideră că propunerile și acțiunile statelor participante la Tratatul de la Varșovia, inițiate pînă acum în legătură cu obiectul acestor negocieri, demonstrează voința și hotărîrea lor pentru o reducere substanțială a armelor convenționale și a cheltuielilor militare. Țările membre ale N.A.T.O. au prezentat, de asemenea, propuneri care pot fi de natură să contribuie la o abordare realistă și constructivă a problemelor dezarmării convenționale.

În legătură cu negocierile privind forțele armate și armamentele convenționale, România consideră că este necesar să se acționeze pentru asigurarea unui echilibru militar la nivele cît mai reduse de înarmare, în așa fel încît să se realizeze în Europa o situație în care statele să nu dispună decît de un minimum necesar de forțe armate și armamente pentru apărare.

În ceea ce privește modalitățile concrete de realizare a acestui obiectiv, România propune următoarele :

● Cele două alianțe militare să treacă la reducerea armamentelor și efectivelor militare, astfel încît, pînă în anul 2000, acestea să reprezinte 50 la sută față de nivelul actual. Reducerile să se aplice pe întreaga zonă care face obiectul negocierilor și nu numai în unele regiuni geografice.

● Într-o primă etapă, reducerea armamentelor și efectivelor militare să reprezinte 25—30 la sută. În acest cadru, ținînd seama de factorii cantitativi și calitativi ai efectivelor, armamentelor și tehnicii militare, precum și de alți factori, geografici și strategici, să se elimine dezechilibrele și asimetriile existente, convenindu-se plafoane echilibrate, aproximativ egale.

● Reducerile nu trebuie să se realizeze automat pentru toate țările, ci în mod proporțional cu gradul lor de înarmare. Statele cu un potențial militar mai puternic vor trebui să aplice un procent mai mare de reduceri.

● Efectivele supuse reducerii să fie demobilizate, iar armamentele distruse sau transferate pentru folosirea în diferite moduri în scopuri pașnice. Reducerile să se desfășoare sub un control eficient, care să se extindă atît asupra măsurilor de reducere, cît și asupra angajamentelor asumate cu privire la forțele armate și armamentele care rămîn după efectuarea reducerilor.

● În paralel cu reducerile armamentelor și efectivelor militare, să se realizeze reducerea și a cheltuielilor militare, cu 50 la sută pînă în anul 2000, din care, în mod corespunzător, într-o primă etapă să se realizeze 25—30 la sută.

● Statele participante să-și asume, prin angajamente unilaterale, obligația că nu vor folosi mijloacele financiare eliberate de pe urma reducerilor în alte scopuri militare. În acest sens, să prezinte, voluntar, domeniile economice și sociale spre care vor fi direcționate sumele economisite, urmînd ca, într-o etapă ulterioară, reducerile corespunzătoare ale cheltuielilor militare să fie incluse în acordurile concrete ce se vor încheia și să facă obiectul unor măsuri de control.

● Să se stabilească limite cu privire la numărul total al efectivelor și armamentelor unui stat care pot fi amplasate în afara teritoriului său național.

● În acordurile ce vor fi negociate, să se înscrie plafoane-limită atît pe ansamblul fiecărei alianțe, cît și pentru fiecare stat în parte, în special pentru statele cu o pondere militară mai mare sau aflate la linia de contact între cele două alianțe.

● În cazul în care repartizarea reducerilor între statele participante la o alianță militară ar urma să se facă între statele respective, să se stabilească criterii pe baza cărora să se repartizeze plafoanele-limită pe țări în cadrul alianței. Acestea să aibă în vedere factorii calitativi ai armamentelor și efectivelor militare, dimensiunea teritoriului care trebuie apărat, poziția geostrategică.

● Să se acorde o atenție prioritară reducerii armamentelor cu mare capacitate ofensivă, cum sînt tancurile, artileria de calibru mare, mașinile blindate de luptă, unele tipuri de avioane militare, precum și a trupelor de desant aerian și aeropurtate, a unităților autoamfibii de asalt.

● Totodată, în paralel cu măsurile de reducere a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare, să se treacă și la reducerea producției de armamente, iar unele întreprinderi militare să fie reorientate spre producția în scopuri pașnice.

● Avînd în vedere complexitatea pe care o prezintă definirea unui raport cît mai real de forțe și stabilirea unor echilibre pe categorii de arme, statele să recurgă, în vederea impulsionării negocierilor, la măsuri unilaterale (nenegociate) atît cu privire la forțele armate și armamentele care fac obiectul acestora, cît și din domeniul altor forțe militare care nu sînt obiect de negocieri, dar contează în calculul de ansamblu al raportului de forțe. Asemenea măsuri se pot exprima în reduceri, redislocări, transferări ș.a.

În ceea ce privește negocierile pentru adoptarea unor noi măsuri de încredere și securitate, România consideră că prevederile Documentului Conferinței de la Stockholm constituie o bună bază de pornire pentru realizarea obiectivelor noilor negocieri. În același timp, se constată că măsurile adoptate la Stockholm nu au dus la diminuarea intensității și amplorii activităților militare pe continent și nici la reducerea capacității de lansare a unui atac armat.

În concepția României, „negocierile în 35" vor trebui să marcheze o etapă nouă, prin trecerea de la declararea obiectivului realizării unei mai mari încrederi și previzibilități, la restrîngerea efectivă a condițiilor care ar putea permite declanșarea unui atac prin surprindere sau a unor acțiuni ofensive pe scară largă.

În acest sens, ea propune următoarele :

● Noua generație de măsuri de încredere și securitate să cuprindă restrîngerea intensității și ariei activităților militare ; renunțarea la unele activități care pot genera neîncredere și încordare ; limitarea posibilităților unor acțiuni ofensive pe scară largă ; să se stabilească măsuri care să prevîntîmpine accidentele nucleare.

● Totodată, avînd în vedere integrarea organică existentă între diversele categorii de arme, noua generație de măsuri de încredere și securitate va trebui să se extindă și asupra activităților forțelor maritime și aeriene militare care vor face obiect de negociere.

● În cadrul negocierilor, să se convină măsuri privind : stabilirea unor zone de securitate și coridoare de-a lungul frontierelor dintre state și la linia de contact dintre cele două blocuri militare ; limitarea și reducerea activităților militare la parametrii convenîți ; prevenirea creșterii încordării prin interzicerea dislocării de noi trupe, dezvoltării și amplasării de noi baze pe teritoriul altor state ; limitarea transferului de trupe și de armamente din afară, în interiorul zonei de aplicare a măsurilor.

● O mare importanță prezintă pentru creșterea încrederii și securității adoptarea de măsuri privind : înghețarea cheltuielilor militare la nivelul actual și începerea de negocieri în vederea reducerii lor ulterioare ; crearea de zone de pace, cooperare și bună vecinătate, libere de arme nucleare și chimice, în Balcani, centrul și nordul Europei și în alte zone.

● România propune, de asemenea, interzicerea manevrelor și mișcărilor de nave și aeronave care transportă arme nucleare în apropierea frontierelor terestre și maritime ale altor state ; abținerea de la organizarea unor activități militare în preajma instalațiilor nucleare pașnice, în primul rînd a centralelor atomo-electrice.

● Să se inițieze măsuri de lărgire a comunicării și cooperării între state, care să contribuie la creșterea încrederii în domenii cum sînt : schimbul de informații militare, notificarea activităților militare și acceptarea de observatori ; dezvoltarea pe plan european a contactelor, consultărilor și sistemelor de comunicații în probleme de securitate.

Prezentînd aceste considerente și propuneri cu privire la dezarmarea convențională, România a subliniat, încă o dată, necesitatea ca negocierile în acest domeniu să se înscrie organic în obiectivul mai larg al dezarmării generale și totale, în centrul căreia se situează dezarmarea nucleară. În acest sens, ea consideră că este necesar să se renunțe la conceperea apărării prin așa-zisa „descurajare nucleară". Înfăptuirea dezarmării generale și totale și, în primul rînd, a celei nucleare trebuie să pornească de la conceptul asigurării minimului necesar pentru apărare. Aceasta reclamă renunțarea la producția de arme nucleare și chimice, la orice alte arme de distrugere în masă. Este necesar să se adopte măsuri pentru oprirea modernizării și perfecționării armamentelor nucleare, să se renunțe la amplasarea de noi arme nucleare pe continentul european. De aceea, România propune ca, în paralel cu desfășurarea negocierilor de dezarmare convențională, să se facă eforturi pentru eliberarea continentului european de armele nucleare, pentru ca popoarele europene să se afle la adăpost de pericolul unui război nimicitor.

În acest scop, țara noastră propune **crearea unui for special de negocieri pentru problemele armamentelor nucleare din Europa.**

Conform politicii ei consecvente, principiale, România a susținut totdeauna că problemele internaționale majore, și în mod deosebit cele privind pacea și securitatea, interesează nemijlocit toate statele, care trebuie, de aceea, să aibă posibilitatea să participe direct la examinarea și rezolvarea lor. Faptul că negocierile asupra forțelor armate convenționale în Europa se vor desfășura în această etapă numai între cele 23 de state participante la alianțele militare nu trebuie să aducă, în concepția ei, în nici un fel, atingere acestui principiu.

România consideră că negocierile și măsurile care se vor conveni, în acest cadru, trebuie să aibă ca un obiectiv major crearea condițiilor care să permită trecerea la desființarea simultană a Tratatului de

→

N. Pătrașcu

INTERVIUL NOSTRU

ROMÂNIA – R.D. GERMANĂ

„Colaborare strînsă în numeroase domenii"

Convorbire cu Dietrich Lemke

adjunct al ministrului comerțu lui exterior al R.D. Germane

Cu prilejul unei recente călătorii în Republica Democrată Germană, am avut posibilitatea să vizitez marile combinate industriale „Robotron" din Dresda, „Sket" din Magdeburg și „NARVA" din Berlin, precum și întreprinderea Steremat „Hermann Schlimme", tot din Berlin, care întrețin și dezvoltă strînse relații de cooperare cu centrale industriale și întreprinderi românești cu profil asemănător. În convorbirile avute cu cadre din conducerea combinatelor și întreprinderilor vizitate, acestea au relevat caracterul deosebit de fructuos al cooperării în producție cu întreprinderile românești, cooperare ce se înscrie în cadrul general al dezvoltării, pe multiple planuri, a relațiilor dintre Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană, puternic impulsionate de întîlnirile și convorbirile la nivel înalt dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășul ERICH HONECKER.

Aprecieri elogioase despre evoluția relațiilor economice și comerciale dintre România și R. D. Germană au fost formulate și în cursul interviului acordat de Dietrich Lemke, adjunct al ministrului comerțului exterior al Republicii Democrate Germane, interviu pe care-l prezentăm cititorilor revistei „Lumea".

– Tovarășe ministru, pentru început v-aș ruga să vă referiți la cadrul general și la evoluția raporturilor economice dintre țările noastre.

– Republica Democrată Germană și Republica Socialistă România sînt țări socialiste prietene, care întrețin o colaborare strînsă în numeroase domenii, inclusiv în cel al comerțului exterior. Cooperarea dintre țările noastre are la bază o serie de acorduri de lungă durată și protocoalele anuale, cele două țări ocupînd, reciproc, locuri importante în comerțul lor exterior. Din 1960 pînă astăzi, schimburile reciproce de mărfuri au crescut de peste 12 ori. Începînd cu 1985, volumul anual al schimburilor este de peste un miliard de ruble. În 1989, protocolul anual, semnat la 17 decembrie, prevede un volum de peste 1,2 miliarde de ruble, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 9 la sută, față de anul precedent.

Care este baza acestei evoluții favorabile? Ambele țări au o industrie puternică și dinamică, astfel că, mai ales în domeniul construcțiilor de mașini, al electrotehnicii și electronicii, se dezvoltă raporturi de cooperare deosebit de strînse și de stabile. În acest domeniu, după părerea noastră – și știm că este și opinia tovarășilor români – există posibilități deosebit de bune pentru specializare și cooperare în producție și, pe această bază, și pentru dezvoltarea schimbului de mărfuri. Iată și o cifră semnificativă : în protocolul anual pentru 1989, livrările care se vor face, pe baza unor contracte de specializare în producție, ating un volum de aproape 40 la sută din schimburile totale. Sînt sigur că cititorii revistei dumneavoastră știu că această colaborare se dezvoltă pe baza unor documente importante. Vreau să amintesc, în primul rînd, programul pe termen lung de dezvoltare a colaborării economice și tehnico-științifice, de specializare și cooperare în producție pînă în anul 2000. Acest program a fost semnat de către secretarii generali ai celor două partide ale noastre, tovarășul Erich Honecker și tovarășul Nicolae Ceaușescu, în mai 1985. Deosebit de importante, pentru dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice, sînt și așa-numitele programe pe ramuri, care au fost adoptate în 1986 pentru chimie, pentru sectorul construcțiilor de mașini grele, pentru construcții de mașini-unelte și mașini de prelucrat, pentru electrotehnică și electronică, dar și pentru alte ramuri.

– În cadrul schimburilor comerciale reciproce, care sînt principalele produse ?

– Vă aflați aici, la Ministerul Comerțului Exterior, și, desigur, vreau să vorbesc, în primul rînd, despre ce realizăm împreună în domeniul comerțului exterior. Exporturi importante ale Republicii Democrate Germane către România sînt constituite din mașini-unelte, de exemplu pentru industria de rulmenți din țara dumneavoastră, utilaje pentru cariere de exploatare la zi a cărbunelui, macarale și excavatoare, care se folosesc, de exemplu, în România, la construirea Canalului și a metroului din București, mașini textile și mașini agricole. De asemenea, ramura deosebit de dinamică a electrotehnicii și electronicii realizează multe dintre exporturile Republicii Democrate Germane către România, între care produse ale construcției de aparataj științific, echipamente pentru telecomunicații și pentru automatizări și multe, multe alte exemple s-ar putea da. Aș vrea să mai amintesc, de altfel, și de industriile chimică și metalurgică, unde există livrări reciproce ample și un schimb larg de sortimente.

Exporturi foarte importante ale României către Republica Democrată Germană le reprezintă utilajele metalurgice, utilajele pentru foraj, mașinile pentru construcții. Importăm, de asemenea, din România, un mare număr de vagoane de marfă, utilaj energetic, mașini-unelte și subansamble, inclusiv tehnică de calcul și componente electrotehnice și electronice. Este greu de amintit, fie și sumar, într-un timp limitat, toate sortimentele din sfera comerțului nostru reciproc. Dați-mi voie să mai spun, însă, că, în domeniul specializării în producție, noi primim livrări foarte importante din Republica Socialistă România, de exemplu încărcătoare hidraulice pentru agricultură, armături pentru construcțiile de locuințe, ca și pentru construcțiile navale.

Evident, nimic nu poate rămîne static. Fiecare țară trebuie să-și sporească prestigiul și să-și consolideze pozițiile în țara parteneră prin respectarea termenelor de livrare și prin calitate. Procedînd astfel, ne așteptăm ca și raporturile directe dintre combinate și centrale industriale din Republica Democrată Germană și din România să se dezvolte tot mai mult.

– Știm că una din principalele dumneavoastră preocupări, din această perioadă, este pregătirea ediției din acest an a Tîrgului Internațional de la Leipzig. Ce importanță prezintă acesta pentru dezvoltarea relațiilor comerciale dintre țările noastre ?

– Dați-mi voie ca, în calitate de specialist în domeniul comerțului exterior, să vă spun că, într-adevăr, ne îndreptăm acum atenția către Tîrgul Internațional de primăvară de la Leipzig, pentru care ne pregătim foarte temeinic. Știu că ambele părți – Republica Democrată Germană și Republica Socialistă România – și-au propus același obiectiv : semnarea în cadrul protocolului din 1988 a unui număr maxim de contracte și pregătirea corespunzătoare a anului 1990.

Interviu realizat de Mihai Istrățescu

→

la Varșovia și a N.A.T.O. Totodată, corespunzător și prevederilor documentului reuniunii general-europene de la Viena, ea a afirmat, cu toată claritatea, că, în concepția sa, „negocierile în 23" nu sînt negocieri între două blocuri militare, ci între 23 de state, indepedente și suverane, pe baza deplinei egalități. Ele se desfășoară în cadrul C.S.C.E. și vor trebui să se conducă după principiile și regulile de procedură ale acesteia. România consideră că acesta reprezintă numai un aranjament temporar și că rămîne deschisă posibilitatea ca, ulterior, statele neutre și nealiniate să se alăture negocierilor, astfel ca și tratativele asupra dezarmării convenționale să se desfășoare în cadrul firesc al tuturor celor 35 de state participante la procesul C.S.C.E.

În mod constant, țara noastră a apreciat și apreciază că, în problemele păcii și dezarmării, ca, de altfel, în toate marile probleme ale contemporaneității, Europa nu-și poate îndeplini misiunea decît ca o Europă unită, în diversitatea orînduirilor sociale, a concepțiilor filosofice și politice, a națiunilor libere, independente, care să acționeze pentru pace, dezarmare și înțelegere, pentru colaborare, progres economic și social.

Deschiderea celor două foruri de negocieri din capitala Austriei — precedată de prezentarea globală a pozițiilor statelor participante la C.S.C.E., cu ocazia reuniunii premergătoare a miniștrilor de externe, de întîlnirile, convorbirile și consultările ce au avut loc — reprezintă, fără îndoială, un eveniment de însemnătate deosebită, de natură să întregească tabloul general al acțiunilor și demersurilor pentru dezarmare, pentru garantarea viitorului pașnic al popoarelor europene, al întregii omeniri. Însăși inaugurarea lor, ca rezultat concret, pozitiv, al reuniunii general-europene de la Viena, atestă, o dată mai mult, rolul și răspunderile majore ale Europei în influențarea întregii dinamici a vieții internaționale actuale, în înfăptuirea aspirațiilor de pace și securitate ale tuturor națiunilor. E de așteptat, de aceea, ca negocierile angajate să dobîndească, de la bun început, fizionomia unui dialog constructiv, responsabil, pe bază de respect reciproc și cu luarea în considerare a intereselor legitime ale tuturor, în așa fel încît să permită realizarea de progrese substanțiale în direcțiile preconizate, să vină în întîmpinarea cerințelor vitale ale dezarmării și întăririi încrederii pe continent și în lume.

Expresie a idealurilor de luptă pentru progres economico-social, pentru dreptate și pace în lume

Sărbătorirea „Zilei Internaționale a Femeii" se înscrie, în conștiința umanității, ca un moment-simbol, îmbogățit mereu de noi valențe și rezonanțe, pe fundalul intensificării luptei popoarelor — prin toate categoriile lor sociale și ansamblul membrilor lor, inclusiv marile mase de femei — pentru asigurarea libertății și independenței tuturor națiunilor, a păcii în lume. Zi aniversată pe diverse meridiane ale globului, 8 Martie marchează, în fiecare an, un moment al luptei și încrederii în viitorul luminos al omenirii, constituindu-se într-o puternică și grăitoare expresie a năzuințelor milioanelor de femei de pretutindeni în direcția progresului și păcii, a conviețuirii pașnice și conlucrării largi între toate națiunile, spre edificarea unei lumi a echității și dreptății, a unei vieți libere și demne pentru toate popoarele planetei.

Constituie un important și veritabil act de progres faptul evident că realitatea lumii contemporane marchează, în mod pregnant, creșterea rolului femeilor în viața societății, sporirea contribuției acestora — pe plan intern, ca și în sfera acțiunilor de cuprindere internațională — la îmbogățirea patrimoniului de valori materiale și spirituale ale umanității, la afirmarea dreptului la dezvoltare al popoarelor într-o lume a colaborării și păcii. Este o realitate ce reprezintă un rezultat al unor complexe evoluții istorice, al conștientizării luptei marilor mase pentru lichidarea inechităților sociale, pentru promovarea unor noi raporturi în societate, în contextul afirmării tot mai puternice a forțelor democratice, revoluționare, novatoare. În întreaga omenire s-a confirmat, astfel, un autentic proces de emancipare socială și națională, incluzînd, în cadrul său, contribuția și participarea a milioane de femei. Recunoașterea, însă, a rolului femeii în societate nu constituie, pretutindeni în lume, un deziderat împlinit. Se mențin, încă, inegalități flagrante, tendințe de marginalizare, care duc la condiții precare de muncă și viață ; primează, adesea, legislații inadecvate, prejudecăți, concepții retrograde, care privează femeile, chiar în țări occidentale industrializate, de dreptul la afirmarea lor deplină în societate ; obstacolele ce stau în calea progresului economic îngreunează, în țările în curs de dezvoltare, respectarea dreptului la instruire, participarea plenară și egală a femeii la ansamblul vieții sociale.

Ziua de 8 Martie reprezintă, pentru femeile din patria noastră, un nou prilej de a-și manifesta sentimentele de înaltă prețuire, aleasă stimă și profundă recunoștință pe care le nutresc față de secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriot înflăcărat și revoluționar consecvent, strălucit ctitor al României moderne, care și-a consacrat întreaga viață și activitate luptei poporului român pentru îndeplinirea aspirațiilor sale de libertate, democrație și pace, pentru edificarea socialismului și comunismului, de numele căruia sînt legate toate marile izbînzi ale epocii de glorie, intrată pentru totdeauna în istorie drept EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Femeile din țara noastră aduc, în același timp, un fierbinte omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, al Comitetului Național Român — „Oamenii de știință și pacea", pentru întreaga sa activitate consacrată propășirii patriei, pentru importanta sa contribuție la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, la fundamentarea și aplicarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, la înflorirea științei, învățămîntului și culturii, la afirmarea demnă a României în lume.

În acest an, sărbătorirea „Zilei Internaționale a Femeii" are loc, în țara noastră, în atmosfera de puternică angajare patriotică, revoluționară, de muncă entuziastă și responsabilă cu care femeile, împreună cu întregul nostru popor, acționează pentru transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a Tezelor și orientărilor de inestimabilă valoare teoretică și practică, cuprinse în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la ședința comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din 28—30 noiembrie 1988. Ampla contribuție a femeilor la îndeplinirea înaltelor obiective de progres ale țării este asigurată prin însăși transpunerea în practică a importantelor hotărîri adoptate de partid, din inițiativa personală a secretarului său general, privind creșterea semnificativă a rolului femeilor, participarea lor sporită la întreaga viață și evoluție a societății. Împreună cu întregul popor, în acest an — cînd au loc împlinirea a 50 de ani de la marea demonstrație antirăzboinică și antifascistă de la 1 Mai 1939, în conducerea căreia un rol deosebit au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, Congresul al XIV-lea al partidului și a 45-a aniversare a actului istoric de la 23 August — femeile țării sînt chemate la o mobilizare și mai amplă pentru îndeplinirea programelor de dezvoltare socialistă a patriei, elaborate sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului, pentru îndeplinirea exemplară, ritmică, integrală, la toți indicatorii, a planului pe anul în curs, pentru a-și spori contribuția la transpunerea neabătută în viață a politicii partidului, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, la înaintarea patriei spre comunism.

Ziua de 8 Martie prilejuiește maselor de femei din țara noastră, împreună cu întregul popor, afirmarea recunoștinței față de politica profund umanistă promovată de partidul și statul nostru pentru creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual, pentru asigurarea drepturilor fundamentale la muncă și instruire pentru toți cetățenii țării. Femeile din România își exprimă deplina adeziune față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, față de activitatea neobosită și strălucitele inițiative ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ale tovarășei Elena Ceaușescu, pentru asigurarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la viață, la pace, la dezvoltarea liberă și independentă, pentru ca generațiile de azi și de mîine, copiii noștri, toți copiii lumii să trăiască fără coșmarul războiului, să se poată dedica muncii pașnice, constructive.

„Ziua Internațională a Femeii" se înscrie, în cronica fiecărui an, ca o dată cu vii și puternice rezonanțe, de cald mesaj umanist, de îndemn la unirea tuturor eforturilor pentru edificarea unei lumi noi, a dreptății și echității, a unui viitor luminos popoarelor lumii, în consens cu cele mai nobile idealuri, cu năzuințele de pace și progres ale umanității.

Al. Tudor

Un nou studiu despre consecințele unui război nuclear

La „dovezile științifice incontestabile că un război nuclear de mare amploare ar avea consecințe catastrofale asupra climatului mondial" și ar presupune „un risc major de perturbare a mediului înconjurător la scară mondială", se referă un studiu, dat recent publicității la sediul O.N.U., realizat de experți din mai multe țări. Acest risc ar fi foarte ridicat „dacă mari orașe sau importante centre industriale din emisfera nordică ar fi vizate în cursul lunilor de vară" — menționează studiul, precizînd că, în prima lună care ar urma unui război nuclear, temperatura în unele regiuni ale emisferei nordice ar putea „coborî, în timpul verii, sub 0 grade Celsius".

Raportul relevă că distrugerea în proporție de 50 la sută — potrivit estimărilor actuale — a stratului de ozon s-ar concretiza printr-o puternică iradiere cu raze ultraviolete nocive timp de cîțiva ani după un război nuclear.

„După trecerea primei luni, producția agricolă și supraviețuirea ecosistemelor naturale vor fi amenințate, datorită reducerii substanțiale a efectelor razelor solare".

„Efectele imediate și directe ale exploziilor nucleare și repercusiunile lor asupra mediului natural mondial s-ar influența reciproc", iar „efectul cumulativ al incendiilor, suflului provocat de explozie și al radioactivității ar constitui, astfel, un ansamblu mult mai puternic decît suma componentelor sale", precizează experții.

CARACAS

Presiuni economice externe, proteste sociale fără precedent

Caracas, în zilele revoltei sociale

Puternice tensiuni sociale au marcat Venezuela, săptămîna trecută, în urma aplicării unui prim set de măsuri incluse în planul economic de austeritate, adoptat sub presiunea Fondului Monetar Internațional. Guvernul a decretat suspendarea garanțiilor constituționale și a introdus restricții de circulație pe timpul nopții.

Caracas arăta, zilele trecute, ca un oraș asediat : militari pe străzi, mașini arzînd, ciocniri violente, schimburi de focuri, vitrine distruse și magazine devastate. „Valul de violență, care a afectat mai ales capitala, ca și alte orașe venezuelene, a pornit din cartierele sărace care înconjoară centrele opulente", comentează cotidianul „Le Monde". Tulburările au izbucnit brusc, „spontan", cum a declarat președintele Carlos Andres Perez. Ele au survenit la 27—28 februarie, imediat după intrarea în vigoare a primelor măsuri cuprinse în planul economic de austeritate, adoptat de guvern sub presiunea F.M.I. „Explozia de violență socială", a spus președintele Carlos Andres Perez, se datorează „gravei situații economice provocate de povara datoriei externe". A fost „o răbufnire a resentimentelor și suferințelor acumulate de sectoarele populare".

La 16 februarie, președintele Carlos Andres Perez, instalat cu două săptămîni înainte, a anunțat un sever plan de austeritate economică, a cărui aplicare — s-a comunicat — va fi realizată treptat. Măsurile incluse răspundeau, în mare parte, unor cereri exprimate de F.M.I., ceea ce ar fi permis acordarea de noi credite. Între altele, planul prevede devalorizarea monedei naționale (el bolivar), restricții la importuri, un acord, în sensul menționat, cu Fondul Monetar Internațional.

În discursul său radiotelevizat, șeful statului a prezentat situația economiei venezuelene, precizînd că rezervele în devize ale țării sînt „epuizate" și arătînd că gravitatea crizei nu permite adoptarea unor „corective timide", ci solicită „o mare cotitură". Se au în vedere deficitul fiscal, soldul negativ al balanței de plăți, inflația ridicată. „Marea cotitură" va pune capăt unor decenii de intervenție în economie a unui „stat-providență" generos, care distribuia veniturile obținute din petrol. Or, în prezent, Venezuela este confruntată cu scăderea puternică, pe piața mondială, a prețului țițeiului, produs care asigură 90 la sută din exporturile sale. De asemenea, datoria externă a țării se ridică la circa 33 miliarde dolari, în contul serviciului acesteia alocîndu-se, anual, jumătate din fondurile în devize obținute prin export. În consecință, era „facilităților și a consumului nelimitat" s-a încheiat ; a sosit momentul „efortului, producției, muncii și solidarității sociale", a spus președintele. Se va trece — a anunțat șeful statului — la liberalizarea ratei dobînzilor și a prețurilor, la sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, la o politică de promovare a exporturilor. Programul de austeritate, a arătat președintele, urmărește să continue lupta împotriva inflației, să asigure o creștere susținută a veniturilor în devize, echilibrul balanței de plăți pe termen mediu și o redistribuire a bogăției pe plan național. Președintele a declarat că se va adopta o politică de subvenții directe pentru unele produse alimentare de bază, un program de burse pentru preșcolarii și școlarii din „zonele populare", un altul de construcții de locuințe în aceleași zone ; un nou sistem de impozite va ușura „încărcătura" ce apasă asupra păturilor cu venituri mici.

Între măsurile cu aplicabilitate apropiată au fost incluse o creștere a tarifelor serviciilor și a prețului combustibililor, sporirea cu 30 la sută a tarifelor la transport și a prețurilor la unele bunuri de consum, deja crescute în ultima vreme. S-a anunțat, în același timp, o creștere a salariului minim, ca și o sporire cu 30 la sută a salariilor funcționarilor publici, în sectorul particular urmînd a se stabili asemenea sporiri în cadrul unor înțelegeri între sindicate și patronat. Carlos Andres Perez nu a evitat să arate că măsurile adoptate înseamnă un uriaș efort din partea compatrioților săi, ca urmare a exigențelor F.M.I. Un acord cu acesta, a precizat el, este „inevitabil" pentru obținerea, de către Venezuela, în săptămînile următoare, a unor noi împrumuturi din partea diverselor centre financiare internaționale. De altfel, majoritatea măsurilor cu caracter de austeritate, cuprinse în programul economic, au fost incluse și în recenta „scrisoare de intenții", semnată de Venezuela și F.MI.., în schimbul deblocării unor noi împrumuturi, necesare — pe termen scurt și mediu — acestei țări. Este vorba de credite în valoare de 4,7 miliarde de dolari, pentru viitorii trei ani, primite direct de la F.M.I., ceea ce va permite, pe de altă parte, negocierea cu alți creditori și obținerea de credite de la alte instituții financiare.

Gravele tulburări sociale, soldate cu circa 250 de morți și alte sute de răniți, au fost apreciate de majoritatea observatorilor ca un „real motiv de reflecție". Președintele Venezuelei a declarat că protestele populare au reprezentat „o bombă care a explodat, pentru că a crescut insuportabil presiunea". S-a decis, în consecință, suspendarea, pe timp neprecizat, a plăților în contul serviciului datoriei externe, ceea ce, se consideră, constituie o declarație de moratoriu unilateral. Pe de altă parte, la 4 martie, șeful statului venezuelean a trimis o scrisoare președintelui Fondului Monetar Internațional, Michel Camdessus, în care se arată că este „imposibil" de aplicat măsurile de redresare a economiei naționale, atîta vreme cît țara plătește peste 50 la sută din valoarea exporturilor sale în contul serviciului datoriei externe. Deși — se precizează în scrisoare — măsurile care au declanșat revoltele sociale „nu au fost dictate de F.M.I.", aceasta „nu lipsește de conținut" criticile aduse acestei instituții, „insensibilă" față de problemele statelor latino-americane. Astfel, formulele promovate de F.M.I. „nu țin deloc cont de conjunctura economică internațională" și nici de „condițiile economice reale" ale țărilor unde urmează a fi aplicate ; este „de neconceput să se condiționeze" acordarea de credite pentru însănătoșirea economiilor afectate nu numai de erori proprii, dar și de caracteristicile sistemului financiar internațional, considerat „nejust". În consecință, politica dusă de F.M.I. apare similară administrării unui medicament, dar „fără să se țină cont de capacitatea bolnavului de a-l suporta". Sînt criticate, de aceea, crescîndele exigențe și condițiile nejuste de plată pentru țări avînd o importantă datorie externă, care „ne obligă să achităm sărăcindu-ne și destabilizîndu-ne eforturile pentru afirmarea democrației și progresului social în America Latină".

Asemenea „violență uluitoare" pe care a cunoscut-o capitala venezueleană „vom continua s-o vedem și s-o trăim și în alte orașe ale lumii în curs de dezvoltare", se precizează în acest „mesaj marcat de neliniște". Scrisoarea menționează, în încheiere, „atitudinea de neînțeles și nejustificată a statelor industrializate", care „ne împiedică, datorită insensibilității și lipsei lor de înțelegere, să ajungem la același nivel de bunăstare" ; „sînt condamnate la mizerie și la violență disperată popoare sărăcite", se arată în mesaj. În continuare, se subliniază că F.M.I. este un organism creat de statele industrializate pentru a acționa în interesul lor propriu. Într-un interviu acordat televiziunii spaniole, șeful statului venezuelean a declarat, pe de altă parte, că recentele proteste și tulburări au drept cauză „condițiile mizere de viață și sacrificiile făcute de popoarele Americii Latine", datorită constrîngerilor impuse regiunii de către țările occidentale dezvoltate, în contextul unor împovărătoare datorii externe.

În ultimele zile, în Venezuela, situația revenise, în mare parte, la normal. Măsurile de excepție au fost ridicate în jumătate din provinciile țării. La Caracas, ele rămîn, totuși, în vigoare, orașul păstrînd încă urmele tulburărilor care au înregistrat punctul maxim săptămîna trecută. Confruntat cu aceste evenimente dramatice chiar în prima sa lună de guvernare, cabinetul condus de președintele Carlos Andres Perez intenționează să aplice, pe etape, programul său de redresare economică și să acționeze mai ferm, în spirit de unitate cu celelalte state latino-americane, pentru o reglementare justă, echitabilă a gravei probleme a datoriei externe.

Anca Voican

NAMIBIA

Înaintea aplicării Planului O.N.U.

Pe măsură ce se apropie 1 aprilie — data fixată pentru debutul aplicării Planului O.N.U. (Rezoluția 435/1978) privind acordarea independenței Namibiei — apar noi elemente referitoare, pe de o parte, la pregătirile Națiunilor Unite în această direcție și, pe de altă parte, la actualitatea politică internă din teritoriu, în aceeași perspectivă.

LA O.N.U. După ce, la jumătatea lunii februarie a.c., Consiliul de Securitate al O.N.U. a aprobat raportul secretarului general, Javier Perez de Cuellar, privind stabilirea la 4 650 a numărului „căștilor albastre" ce vor fi trimise în Namibia (așa-numita forță U.N.T.A.G.) și a stabilit bugetul U.N.A.V.E.M. (Misiunea de verificare a Națiunilor Unite în Angola), pe linia activităților în aceeași direcție, zilele trecute, Adunarea Generală a aprobat intrarea în vigoare propriu-zisă, începînd cu data de 1 aprilie, a Planului O.N.U. de acordare a independenței Namibiei. Potrivit telegramelor transmise de agențiile internaționale de presă, în cadrul comisiei financiare a Adunării s-au desfășurat tratative „extrem de strînse", soldate pînă la urmă cu aprobarea prin consens a bugetului întregii operațiuni, fixat la 416,1 milioane dolari. Dar, așa cum se relatează de la sediul Națiunilor Unite, dificultățile evocate au fost, în primul rînd, de ordin politic și nu aveau în vedere reducerea bugetului, ci sursele de aprovizionare cu echipamentele necesare forței U.N.T.A.G., forță pe care O.N.U. urmează să o desfășoare în teritoriu în perioada de tranziție, pînă la proclamarea independenței — adică timp de 12 luni. Or, avînd în vedere atît dependența economică a Namibiei, cît și datele geopolitice, O.N.U. a precizat că, pentru a se menține în limitele bugetului, trebuie să achiziționeze pe plan local, atunci cînd este nevoie, echipamentul necesar forței și, în general, produsele care să asigure bunul mers al operațiunii respective. În asemenea condiții, în mod firesc, statele africane au denunțat, imediat, perspectiva implicită ca O.N.U. să îmbogățească cercurile de afaceri sud-africane. Într-o atare ordine de idei, aceleași state au apreciat ca fiind și mai inacceptabilă intenția O.N.U. de a cumpăra benzină și de a închiria de la Pretoria circa 40 de vehicule blindate antimine, a căror siluetă, ușor de recunoscut, va aminti inevitabil — potrivit diplomaților africani — de forțele represiunii sud-africane trimise de-a lungul anilor în teritoriul namibian. Celelalte echipamente militare fie vor fi aduse de contingentele U.N.T.A.G., fie — ca în cazul avioanelor și elicopterelor — vor fi închiriate din Spania și Italia. Negocierile au dus, în cele din urmă, la un compromis apreciat drept ambiguu. Un înalt responsabil financiar al Națiunilor Unite a declarat că O.N.U. va închiria vehicule antimine sud-africane doar în perioada inițială, pînă cînd se vor găsi vehicule similare în altă parte.

Revenind la rezoluția adoptată prin consens de Comisia financiară, ea precizează că secretarul general al O.N.U. va trebui să se străduiască să diversifice la maximum sursele de echipament ale U.N.TA.G., potrivit unor imperative de economie și de eficiență și „ținînd seama de rezoluțiile și deciziile Adunării Generale și Consiliului de Securitate". Referirea aceasta este una indirectă la sancțiunile votate de cele două organe ale Națiunilor Unite împotriva Africii de Sud. După cum se relevă, deși, în principiu, O.N.U. ar trebui să se abțină de la un comerț direct sau indirect cu Pretoria, în realitate, lucrurile s-ar putea petrece diferit. Potrivit interpretării date la O.N.U., într-o primă etapă, U.N.T.A.G. va cumpăra, la fața locului, bunurile necesare desfășurării misiunii sale. Totuși, s-a ținut să se sublinieze că Javier Perez de Cuellar este „pe deplin conștient de mesajul politic" conținut în rezoluția bugetară și că va depune eforturi pentru diversificarea surselor de aprovizionare ale Grupului de Asistență al Națiunilor Unite pentru perioada de Tranziție.

Deși a acceptat rezoluția, S.U.A. a exprimat, în același timp, rezerve, invocînd faptul că diversele embargouri împotriva Africii de Sud nu priveau forțele U.N.T.A.G. La rîndul său, Japonia a recomandat țărilor membre ale O.N.U. să asculte rațional secretarului general și a promis un ajutor voluntar, al cărui volum nu a fost încă dezvăluit. În ce o privește, U.R.S.S. a exprimat rezerve în legătură cu anumite aspecte financiare ale operațiunii și a reamintit, totodată, ca, de altfel, și țările C.E.E., că orice modificare a operațiunilor va trebui acceptată de Consiliul de Securitate.

Circa 24 de țări vor furniza O.N.U. contingentele pentru U.N.T.A.G., iar cele mai importante vor proveni din Finlanda, Kenya (850 soldați și 30 observatori militari) și Malayezia. Generalul de brigadă kenyan, Daniel Ishmael Opande, a fost numit comandant-adjunct al U.N.T.A.G. Aproximativ 2 000 de civili, dintre care cîteva sute de funcționari ai O.N.U., vor fi, și ei, angajați în aceste operațiuni, care vor conduce, la 1 noiembrie, la desfășurarea de alegeri pentru pregătirea viitoarei Constituții a Namibiei independente.

ÎN NAMIBIA. Dacă, la Națiunile Unite și chiar în teritoriul namibian, o bună bucată de vreme s-au aflat în prim plan aspectele tehnice ale U.N.T.A.G. și, în general, ale întregii perioade de tranziție, iată că, treptat, își fac loc problemele politice, îndeosebi cele referitoare la viitoarele alegeri generale. Între timp însă, agențiile de presă au comentat, fără rezerve, drept „absurd" faptul că, la 1 martie, reprezentanții minorității albe au fost chemați la urne să aleagă o „adunare etnică". „Adunarea" — scria o agenție de presă — este „născută moartă", întrucît va trebui să se autodizolve înaintea debutului (1 aprilie) procesului de proclamare a independenței Namibiei. Scrutinul, la care au luat parte doar circa 65 la sută dintre albii cu drept de vot, a fost calificat, chiar de unii albi, drept „absurd", „inutil" sau „ridicol", dat fiind că „adunarea" aleasă — a cărei misiune constă în administrarea problemelor cotidiene ale celor 78 000 albi, în domeniile educației, sănătății, pensiilor (dintr-o populație evaluată la 1 200 000 locuitori) — va trebui să dispară automat înainte de 1 aprilie a.c.

Se semnalează, totodată, că acest „scrutin" s-a desfășurat chiar în ziua în care, potrivit Rezoluției 435, administratorul general (reprezentantul personal al guvernului sud-african la Windhoek) Louis Pienaar a preluat conducerea întregului teritoriu, după ce așa-numitul „guvern de tranziție", creat, în 1985, de Pretoria, fusese dizolvat în ajun, în spiritul aceluiași document. Pînă la proclamarea independenței, Louis Pienaar urmează să guverneze teritoriul în colaborare cu reprezentantul O.N.U. la Windhoek, finlandezul Marti Ahtisaari. Preluînd funcția, Pienaar anunța că va aboli toate legile care ar putea „împiedica desfășurarea de alegeri libere și oneste" pentru o Adunare Constituantă, începînd cu cea care permitea autorităților să țină elementele „suspecte" în detenție, fără a fi inculpate. Tot el a menționat că posturi de frontieră ar putea fi create, în curînd, între Africa de Sud și Namibia. În prezent, nu există nici un fel de control de frontieră, Namibia fiind administrată direct de Pretoria ca o provincie sud-africană. Observatorii relevă că dintre cele trei partide care reprezintă populația albă, două — Uniunea Națională din Africa de Sud-Vest (S.W.A.N.P.) și Partidul Național Renovator (H.N.P. — o mică formațiune de extremă dreaptă) — au participat la aceste „alegeri" simbolice, pe care le consideră, în mod evident, un mijloc prin care albii pot să-și manifeste atașamentul față de conceptul de grup rasial. Cel de-al treilea, Partidul Republican, a calificat aceste alegeri drept „un exercițiu inutil". Potrivit datelor oficiale, din cei 44 000 de alegători potențiali, 30 000 s-au înregistrat. Procentul de participare la urne, de 65 la sută, se referă doar la localitățile rurale, întrucît cei opt candidați ai S.W.A.N.P. nu au avut nici un rival la Windhoek, unde scrutinul nu a mai fost organizat..

De fapt, în ultimul timp, s-au înmulțit și relatările referitoare la apropiata campanie electorală. Astfel, simbătă, agenția „E.F.E." transmitea un lung comentariu în care arăta că, potrivit observatorilor reveniți din Namibia, respectiva campanie electorală va fi „foarte dură". Opiniile amintesc și de Pretoria, care, temîndu-se că S.W.A.P.O. (Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest, grupare alcătuită pe baze multietnice, spre deosebire de celelalte circa 45 partide namibiene, create pe criterii strict rasiale) ar putea obține două treimi din voturi, încearcă să creeze aliante ale „partidelor interne". De asemenea, în ultima vreme, s-au intensificat acțiunile propagandistice ale Pretoriei împotriva unei victorii a S.W.A.P.O. ai cărei conducători sînt acuzați că „resping tradiția, religia, familia și inițiativa particulară". De asemenea, Africa de Sud cere unele modificări de ordin juridic spre a priva de dreptul de vot o considerabilă parte a tinerilor (urcînd vîrsta celor ce pot merge la urne la 21 sau 22 de ani), care azi reprezintă baza membrilor S.W.A.P.O. Potrivit unor pronosticuri citate frecvent, în Namibia vor fi 600 000—700 000 electori, dintre care circa 460 000 vor vota pentru S.W.A.P.O., ceea ce ar însemna majoritatea necesară formării unui guvern. Agenția „E.F.E." se referea și la intensificarea, în ultimele zile, a activității serviciilor secrete sud-africane, ai căror agenți vizitează sistematic zonele cele mai îndepărtate și mai puțin dezvoltate spre a influența electoratul, făcînd mari promisiuni de ordin politic și financiar. În fine, Pretoria exercită intense presiuni asupra șefilor de triburi din regiunile septentrionale, în particular în Kawango și Ovambo, cu intenția de a-i obliga să adere la „partidele interne".

Așadar, pe măsură ce intră în centrul atenției apropiata campanie electorală namibiană, apar și principalele probleme care o vor caracteriza.

Dumitru Constantin

PARIS

Noi mișcări greviste înaintea alegerilor municipale

Aflate în fața unei noi confruntări electorale — alegerile municipale din 12 și 19 martie —, formațiunile politice franceze încearcă să-și consolideze mai vechi alianțe, să alcătuiască altele noi, într-o atmosferă tulburată de persistența tensiunilor sociale.

Tineri francezi manifestînd pentru apărarea dreptului lor la un loc de muncă, pentru salarii în acord cu creșterea prețurilor

După trei luni de neîncetate greve ale personalului din spitale, din transporturi, ale funcționarilor din diverse sectoare publice, agitația revendicativă a sporit acum din nou, mai cu seamă în rîndul cadrelor din învățămînt. În ce privește transporturile din capitală, o linie de metrou regională și una urbană s-au aflat blocate, din cauza mecanicilor care au încetat lucrul. Cît despre situația din spitale, doar un acord realizat in extremis a reușit să evite o nouă grevă a peste 17 000 de medici. De notat, în context, că pînă și naveta „Ariane" a fost afectată de mișcările greviste care i-au obligat pe responsabilii proiectului vest-european să amîne, pe termen nelimitat, lansarea vehiculului spațial, prevăzută pentru 1 martie. Fără a mai vorbi de tulburările provocate de greva paznicilor din închisori, care a durat mai bine de trei săptămîni. Revendicarea comună : majorarea retribuțiilor. Ezitant, răspunsul guvernului nu pare favorabil, cel puțin deocamdată, cererilor venite din sectoare publice atît de diverse, din motivul evident că acest nou impuls grevist ar putea determina o reacție în lanț și la alte categorii socio-profesionale.

Similară cu situația din octombrie anul trecut, actuala mișcare revendicativă — apreciază observatorii — are un impact mai puternic asupra audienței socialiștilor, aflați la guvern, sectorul public fiind și cel care, în mod tradițional, formează unul din principalele rezervoare electorale. Conjunctura socială este, astfel, abil exploatată de opoziția de dreapta U.D.F.-R.P.R., mobilizată de liderii ei, fostul președinte Giscard d'Estaing și primarul Parisului, Jacques Chirac.

Anunțînd o ameliorare a ratei ocupării forței de muncă (scăderea cu 0,6 la sută a numărului de șomeri înscriși oficial), guvernul lui Michel Rocard nu exclude, însă, în viitor, o răsturnare bruscă a tendinței, fapt care l-a determinat să pregătească un nou plan antișomaj (despre care se spune că va fi dat publicității în luna mai). La ora actuală, șomajul reprezintă 10,1 la sută din populația activă (respectiv 2 661 200 persoane). Pe de altă parte, în conexiune cu evoluțiile de pe principalele piețe financiare occidentale (din S.U.A., Marea Britanie, R.F.G.), observatorii anticipează o sporire a inflației și în Franța — ceea ce explică reținerea marcată a guvernului de a răspunde pozitiv cererilor de majorare a salariilor.

„Mai puțin politizat decît cel din 1983, actualul scrutin municipal — este de părere «Le Monde» — ar putea permite expresia nemulțumirii în chiar interiorul bazei electorale de stînga". „Record de depolitizare" — comenta „Le Monde" ultimele date ale unui sondaj de opinie realizat de SOFRES : 55 la sută din alegători apreciază caracterul strict „local" al municipalelor, față de 51 la sută, care, în 1983, se pronunțau pentru caracterul lor accentuat „politic" (în prezent, procentul acestora este de numai 35 la sută). Depolitizare, dar nu și dezinteres — căci același sondaj indică, la acest capitol, 63 la sută din electorat (procent aproape echivalent cu cel din 1983).

În acest climat, strategiile partidelor încearcă să contracareze un posibil fenomen de absenteism. Persistă, însă, divizările — atît în cadrul stîngii (socialiști și comuniști), cît și al dreptei (U.D.F.-R.P.R.) — iar efortul de depășire a acestora — și de o parte, și de alta — înregistrează mișcări în direcții dintre cele mai variate. Socialiștii și comuniștii se vor prezenta la urne pe liste comune în unele municipalități, precum la Nevers, dar în multe altele — separat, așa cum se va întîmpla la Conflans-Sainte-Honorine (Yvelines), orașul unde primul ministru Michel Rocard este primar din 1979. În general, „deschiderea" proclamată de socialiști rămîne ambiguă și indecisă între cele două direcții — spre stînga, în virtutea tradiției „uniunii forțelor populare" (susținută de Pierre Mauroy și Lyonel Jospin) ; spre centru (așa cum dorește Michel Rocard) ; aceasta — fără a mai aminti de grupul, mai redus, al „autonomiștilor", care se pronunță pentru o „independență totală" a partidului socialist față de toate celelalte formațiuni.

„Bătălia electorală" nu rămîne, însă, lipsită de semnificații în ce privește echilibrele de forțe pe plan național. O „miză" importantă o va constitui confruntarea pentru Consiliul municipal al Parisului, în care socialiștii, prin ministrul de interne, Pierre Joxe, s-au lansat, cu speranța de a întrerupe hegemonia absolută a dreptei, condusă de primarul capitalei, Jacques Chirac. Ajutați și de noul sistem de vot, bazat pe sufragiul universal (sistem introdus în 1983), socialiștii își propun să cucerească cel puțin două din cele 20 de arondismente ale Parisului, actualmente gestionate de dreapta. Problemele acute ale chiriilor, mereu mai ridicate, speculațiilor imobiliare, traficului urban, poluării etc. fac obiect de acută dezbatere în lupta pentru cucerirea municipalității Parisului — unul dintre puținele mari orașe din Europa occidentală a cărui conducere e dominată de dreapta (dacă ținem seama că Roma, Milano, Madrid, Barcelona, Hamburg, Stockholm, Liverpool, Londra sînt înzestrate cu administrații de stînga).

N. P.

În această săptămînă...

Belgrad. Precizări de poziție

Prezidiul R.S.F. Iugoslavia consideră crearea de partide politice incompatibilă cu sistemul constituțional al țării și, ca atare, în cadrul drepturilor și obligațiilor ce-i revin, va insista ca organele de stat de resort să procedeze față de asemenea fenomene în conformitate cu Constituția și legile țării — arată agenția „Taniug". Acesta este răspunsul Prezidiului R.S.F.I. la întrebarea adresată recent organelor supreme de stat de Conferința orășenească a Uniunii Socialiste din Belgrad — informează agenția citată.

În răspunsul Prezidiului R.S.F.I., căruia i s-a dat citire la ședința Prezidiului Conferinței orășenești, se arată în continuare : Prezidiul RSFI consideră, totodată, că atitudinea față de asemenea fenomene este o problemă cu caracter politic, ceea ce necesită activități politice corespunzătoare pe care — în concordanță cu rolul lor în sistemul constituțional al țării — trebuie să le întreprindă și să le desfășoare Uniunea Socialistă a Poporului Muncitor și celelalte organizații social-politice.

OSLO

Opțiuni politice în perspectiva electorală

Începînd cu 1 martie, timp de patru zile, la Oslo a avut loc cel de-al 52-lea Congres al Partidului Muncitoresc Norvegian (P.M.N.). Desfășurat sub deviza „În numele viitorului comun", congresul a prilejuit și o trecere în revistă a realizărilor partidului, cu cîteva luni înaintea alegerilor generale.

Ordinea de zi a congresului a inclus analiza activității partidului, a situației politice interne, a problemelor actuale ale vieții internaționale, adoptarea platformei electorale în vederea alegerilor generale, care vor avea loc în acest an, și stabilirea programului de activitate al partidului. Au fost examinate, de asemenea, probleme referitoare la situația economică a țării. Găsirea unei căi eficiente de luptă împotriva șomajului, problemele organizatorice și alegerea organelor de conducere ale P.M.N. au constituit alte puncte de referință ale dezbaterilor congresului. În funcția de președinte al Partidului Muncitoresc Norvegian a fost reales Gro Harlem Brundtland, primul ministru al Norvegiei.

Perioada în care a avut loc congresul a coincis cu împlinirea a 1 000 de zile de cînd guvernul minoritar, condus de premierul Gro Harlem Brundtland a preluat puterea în 1986. În acest context, reamintim că, după criza guvernamentală din mai 1986, coaliția de centru-dreapta, conservatoare, condusă de fostul premier Kaare Willoch, a demisionat, iar sarcina de a forma un nou guvern i-a revenit actualului prim-ministru, Gro Harlem Brundtland.

O retrospectivă a celor aproape trei ani de guvernămînt a cabinetului Brundtland arată că acesta a fost confruntat cu numeroase situații dificile, din cauza dimensiunilor crizei economice prin care trecea Norvegia. În repetate rînduri, primul-ministru a fost nevoit să prezinte, în Storting, măsuri de austeritate — consumul intern crescuse cu o rată alarmantă, iar economia norvegiană traversa momente critice. S-a ajuns, uneori, chiar la situații de compromis cu opoziția, dar, așa cum menționa premierul Brundtland, acestea au fost necesare pentru evitarea unei noi crize de guvern. De altfel, consideră observatorii, activitatea guvernului a fost îngreunată și de faptul că el nu a dispus întotdeauna de majoritatea parlamentară, deoarece Stortingul și-a păstrat structura izvorîtă din alegerile de acum patru ani. Potrivit Constituției țării, alegerile generale pot avea loc doar la intervale de patru ani și guvernul nu are prerogative să dizolve parlamentul.

Caracterizînd actuala etapă drept „un proces al stabilizării economiei norvegiene", premierul Brundtland a declarat, într-un interviu acordat publicației vest-germane „Die Welt", că guvernul său va continua aplicarea măsurilor de austeritate economică și „în cursul acestui an electoral". Se va urmări, a mai spus primul-ministru, o creștere a productivității muncii și o relativă limitare a consumului public și particular. Spre deosebire de trecut, cînd s-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea, aproape în exclusivitate, a industriilor extractivă și de prelucrare a țițeiului, în detrimentul altor industrii — fapt ce a determinat o diminuare a competitivității acestora din urmă —, guvernul va urmări dezvoltarea așa-numitelor ramuri „de uscat". În același timp, va reduce importurile, în vederea micșorării deficitului balanței de plăți. În acest context, concluziile unui raport al O.C.D.E., publicate în cotidianul britanic „The Financial Times", arată că, în intervalul 1980—1987, competitivitatea internațională a Norvegiei a scăzut cu 12 la sută, deficitul balanței de plăți reprezentînd doi la sută din produsul național brut. Totuși, remarcă publicația franceză „Le Monde", măsurile de austeritate economică au avut un efect pozitiv asupra cursului economiei norvegiene în anul 1988 ; volumul exporturilor a crescut cu 7,8 la sută, iar reducerea consumului intern a permis o diminuare a importurilor cu 6,5 la sută.

Cu toate acestea, comentează analiștii, situația economico-socială a Norvegiei nu a ajuns, încă, la momentul marilor echilibre. Șomajul, o problemă majoră cu care se confruntă Norvegia, a afectat, în luna ianuarie, patru la sută din populația activă a țării — o rată-record în perioada postbelică, potrivit datelor furnizate de oficiul central de statistică norvegian.

La sfîrșitul lunii februarie, guvernul a prezentat, în Storting, cîteva propuneri vizînd reducerea ratei șomajului. Au fost elaborate programe speciale pentru recalificarea forței de muncă, s-au mărit investițiile din sectorul deficitar al construcțiilor și s-au alocat fonduri speciale municipalităților, în vederea creării de noi locuri de muncă.

Alte inițiative prioritare ale guvernului s-au concretizat în negocieri asupra cuantumului salariilor. Potrivit aceluiași raport al O.C.D.E., se estimează că politica guvernului, de limitare, în 1988, a majorării salariilor la 5 la sută, „a fost eficace în ce privește menținerea sub control a creșterii veniturilor și a inflației". Condițiile de pe piața forței de muncă au permis, și ele, „ajungerea la acorduri în privința salariilor". Recent, guvernul a reușit să obțină sprijinul Federației Sindicatelor din Norvegia în aplicarea unei decizii, potrivit căreia creșterea retribuției va fi limitată la 3,7 la sută, în acest an.

Aceasta, consideră unii observatori, se va repercuta, desigur, asupra posibilităților financiare ale norvegianului de rînd. Potrivit formulării agenției de presă „Norinform", Norvegia este „o țară foarte scumpă". (Un studiu comparativ al prețurilor la o serie de articole de larg consum, efectuat la Oslo, a stabilit că nivelul prețurilor din capitala norvegiană este cu 50 pînă la 100 la sută mai ridicat decît la Bruxelles, Washington, Hong Kong sau Londra.)

Un subiect mult discutat în Storting a fost și inițiativa guvernului de a se angaja într-o serie de convorbiri cu reprezentanții patronatului, în vederea reducerii impozitelor. Guvernul a subliniat că această măsură ar putea avea efect asupra combaterii șomajului. „Starea actuală a economiei norvegiene necesită aplicarea unui stimulent", a declarat ministrul de finanțe Gunnar Berge. „Dar, a adăugat el, va trebui să stabilim, de la început, că reducerea impozitelor va reprezenta, de fapt, o alternativă la creșterea nominală a salariilor".

Perioada dinaintea alegerilor nu va aduce, se crede, schimbări semnificative în echilibrul forțelor politice din țară.

Congresul Partidului Muncitoresc Norvegian a stabilit punctele principale ale platformei ce va fi prezentată electoratului norvegian. Liderul acestui partid, Gro Harlem Brundtland, s-a angajat, mai demult, într-o ofensivă politică majoră, cu ajutorul căreia dorește „să mențină valorile consensului norvegian" și să promoveze o strategie economică „realistă, pentru viitorul deceniu".

Unii observatori politici se așteaptă ca atenția alegătorilor norvegieni să se concentreze asupra unor posibile alternative oferite de formațiunile politice din țară. Lipsa unei strategii comune și a unui obiectiv electoral major, care să ralieze partidele din opoziție, fac, pentru moment, puțin probabilă o alianță ce ar putea influența actualul raport de forțe.

Chiar dacă, anul trecut, Partidul Progresului, de extremă dreaptă, a înregistrat o surprinzătoare „străpungere", ultimele sondaje de opinie arată că cel puțin 50 la sută din simpatizanții săi au renunțat să-i mai acorde sprijin. De altfel, premierul Brundtland a atras atenția asupra pericolului potențial prezentat de această formațiune politică ; asemuind-o cu Frontul Național condus de J.M. Le Pen, din Franța, ea a lansat un apel la „responsabilitatea comună". Principalele partide din opoziție, Partidul de Centru și Partidul Popular Creștin, au refuzat orice alianță cu Partidul Progresului. Se pare că și celelalte formațiuni vor adopta aceeași linie de respingere, motivînd că extremiștii de dreapta vor să distrugă consensul social din ultimii 40 de ani".

Se pare că singurele elemente, care vor „colora" paleta agendelor electorale ale diferitelor formațiuni politice, vor fi unele probleme privind protecția mediului înconjurător, readuse în atenția electoratului după succesul înregistrat de Partidul Ecologist suedez în alegerile din 1988. Pînă atunci, nici liberalii, nici gruparea ecologistă norvegiană nu reușiseră să-și impună programele lor ecologice. Observatorii politici consideră, însă, că, în condițiile actuale, cînd fiecare partid norvegian va prezenta în cadrul campaniei electorale un număr destul de mare de inițiative privind mediul înconjurător, va fi extrem de dificil pentru unul sau două partide să monopolizeze voturile „verzilor".

În repetate rînduri, diversele formațiuni politice din opoziție au demonstrat, clar, că nu se pot constitui într-un bloc unic, care ar putea amenința poziția partidului de guvernămînt.

Divergențe majore au fost generate, în primul rînd, de problema unei eventuale aderări a Norvegiei la C.E.E. În urmă cu aproape doi ani, în Storting a fost prezentat un document, pe baza căruia urma să se discute, doar în ansamblu, politica Norvegiei față de Europa occidentală. Atunci, o mare majoritate din parlament a fost de acord ca Norvegia, în calitate de membră a A.E.L.S., să dezvolte legăturile sale economice cu C.E.E., fără să pună, însă, pe ordinea de zi, problema aderării la această organizație. La numai două luni după aceea, Partidul Conservator, sprijinit de grupările de industriași norvegieni, s-a situat pe o altă poziție și a cerut ca Norvegia să obțină un statut de membru deplin al C.E.E., furnizînd, după cum formulează premierul norvegian, „un subiect pentru o nouă polemică". În această privință, primul ministru este categoric : „Noi vom urma linia stabilită în parlament. Prin aceasta, problema aderării Norvegiei la C.E.E. nu va mai fi discutată în viitorii ani". Partidele opoziției, cu excepția Partidului Conservator, manifestă rezerve în formularea unei atitudini pro-C.E.E. ; în acest sens, publicația elvețiană „Neue Zürcher Zeitung" observa că „aderarea Norvegiei la C.E.E. nu va constitui un subiect pentru viitoarele alegeri".

Adrian Dascălu

BONN

U.C.D. / U.C.S. și „sindromul virajului spre dreapta"

Reluarea activității politice în R.F.G. avea loc, în toamna trecută, într-o ambianță caracterizată de observatori drept „mai mult decît nefavorabilă" pentru cancelarul Helmut Kohl și pentru guvernul său de coaliție. Partidele partenere — Uniunea Creștin-Democrată/Uniunea Creștin-Socială și Partidul Liber-Democrat — se vedeau, pentru prima oară de la venirea lor în alianță la putere, în 1982, devansate în sondaje de către opoziție. Eforturile depuse de atunci în vederea regăsirii unui nou suflu pentru alegerile legislative federale din 1990 nu au condus la modificarea conjuncturii. Mai mult, așa cum relevă revista „Der Spiegel", în ianuarie și februarie, U.C.D./U.C.S. a înregistrat, în chestionarele vizînd preferințele electoratului, un recul drastic, fără precedent pentru o perioadă de timp atît de scurtă, de două procente (de la 40 la 38 la sută). P.L.D., la rîndul său, continuă să se afle, potrivit sondajelor, pe coordonate descendente. Săptămînalul „Die Zeit", punea, într-un recent comentariu, întrebarea dacă viitoarele alegeri legislative federale nu vor avea drept rezultat o schimbare a puterii la Bonn. O eventualitate care, așa după cum arăta și publicația menționată, dacă în urmă cu nu prea multă vreme părea puțin realistă, începe, în prezent, să cîștige substanță.

Neliniștea în rîndul coaliției guvernamentale, condusă de Helmut Kohl, a crescut pe măsura eșecurilor suferite în alegerile desfășurate la nivelul landurilor. În Bremen (toamna lui 1987), U.C.D. (aflată în opoziție) a înregistrat cel mai slab rezultat din 1969, pierzînd 9,9 la sută din voturile obținute la scrutinul regional precedent. În Baden-Württemberg (martie anul trecut), deși a reușit să-și apere majoritatea absolută în parlamentul local, partidul cancelarului Helmut Kohl a pierdut 2,8 la sută din sufragii, comparativ cu alegerile din 1984. În Schleswig-Holstein (mai, anul trecut), U.C.D. a suferit cea mai drastică înfrîngere, fiind trimisă, după ce, timp de nouă perioade legislative complete, s-a aflat la conducerea landului, pe băncile opoziției (a obținut 33,3 la sută din voturi, față de 42,6 la sută în alegerile anterioare).

Dar, dincolo de aceste eșecuri în competiții electorale în cadrul unei constelații de forțe politice cu un potențial cunoscut și, în consecință, relativ calculabil, U.C.D. se vede confruntată, în prezent, în sensibil mai mare măsură decît celelalte partide, cu o nouă situație — respectiv cu posibilitatea unei hemoragii de voturi, din secvența electoratului fidel, spre noul Partid al Republicanilor. Accesul acestei formațiuni de extremă dreaptă în Camera Deputaților din Berlinul occidental, în urma scrutinului desfășurat aici la 29 ianuarie, a dat, fără îndoială, speranțe Republicanilor din R.F.G. Acest partid — împotriva căruia, în pofida protestelor exprimate la adresa coloraturii sale neonaziste, Ministerul de interne vest-german a refuzat să intervină — și-a anunțat intenția de a participa la alegerile pentru Bundestag.

Presiunile asupra U.C.D. pentru adoptarea unei noi strategii, cu orientări mai spre dreapta, pentru a preîntîmpina scurgerea de voturi spre Republicani, se fac simțite tot mai puternic, mai ales din partea partidului-frate bavarez, Uniunea Creștin-Socială. La sfîrșitul lui februarie, a fost circumscrisă acestui obiectiv și prima întîlnire, după mai bine de un an, la nivel înalt, în cadrul Uniunii, între președintele U.C.D., Helmut Kohl, și liderul U.C.S., Theo Waigel, secondați de cele mai proeminente personalități ale celor

Cancelarul Helmut Kohl, președintele U.C.D., și Theo Waigel, liderul U.C.S. Dezbaterile pe marginea strategiei celor două partide continuă

două formațiuni politice. Opțiunea U.C.S. pentru elaborarea noii strategii în cadrul Uniunii este privită de observatori ca un sindrom al virajului spre dreapta, săptămînalul „Die Zeit" (care-l numește „sindromul decalajului spre dreapta") enumerîndu-l pe primul loc între factorii ce ar putea conduce, chiar înainte de alegerile din 1990, la ruperea actualei alianțe guvernamentale U.C.D./U.C.S. — P.L.D. și încheierea, înainte de termen, a mandatului lui Helmut Kohl. Nu este, de altfel, dificil de întrevăzut că trecerea, de către U.C.D./U.C.S., la o orientare politică ultraconservatoare, ar provoca o reacție de promptă distanțare din partea P.L.D., respectiv „decalajul" pe care-l menționa „Die Zeit" și care n-ar mai face cu putință, principial, coaliția partidelor Uniunii cu liber-democrații. De altfel, conștient de eventualitatea unei asemenea turnuri, cancelarul nu s-a arătat receptiv la schimbarea strategiei politice în direcția spre care cheamă U.C.S., concedînd, însă, asupra faptului că, date fiind actualele condiții, modificări se impun. Care vor fi acestea ? Se va afla, poate, mai mult, după viitoarele convorbiri între liderii U.C.D. și U.C.S., programate pentru 18 aprilie.

Vasile Crișu

În această săptămînă...

Columbia. Recrudescență a violenței

Pentru columbieni, 27 februarie a fost o nouă „zi neagră" : au fost asasinați patru membri ai Partidului Comunist din Columbia (dintre care doi cu înalte funcții de conducere) ; 18 persoane au fost victime ale unui masacru colectiv ; de asemenea, în „războiul murdar" dintre diverse bande de traficanți de droguri au fost comise șapte atentate.

În urma uciderii lui Ferero Castro, membru al Secretariatului CC al PC din Columbia și al conducerii coaliției de stînga „Uniunea Patriotică" (UP), și a lui Jose Sotelo, membru al CC al PC din Columbia, factori de răspundere ai U.P. și ai P.C.C. au acuzat guvernul că nu adoptă măsuri suficiente pentru stăvilirea asasinatelor politice și pedepsirea făptașilor, ceea ce permite continuarea unor asemenea crime, comise de grupările paramilitare. A urmat, apoi, o altă „zi neagră", la 3 martie, cînd a fost asasinat Jose Antequera, responsabilul cu probleme internaționale al „Uniunii Patriotice", și rănit grav, în același atentat, senatorul liberal Ernesto Samper Pizano.

În timp ce secretarul general al P.C. din Columbia, Gilberto Vieira, i-a cerut președintelui Virgilio Barco să adopte toate măsurile ce se impun pentru pedepsirea celor ce se fac vinovați de recrudescența „războiului murdar" împotriva oamenilor politici și sindicaliștilor columbieni de stînga, „Uniunea Patriotică" a comunicat guvernului că se retrage, temporar, de la masa negocierilor consacrate instituirii păcii în țară.

Se amintește că, de la crearea „Uniunii Patriotice", în anul 1985, au fost asasinați aproape o mie de militanți ai acesteia, între care și fostul președinte al U.P. și fost candidat la președinția țării, Jaime Pardo Leal.

Toate acestea au coincis cu decizia anunțată de Forțele Armate Revoluționare din Columbia (FARC) de a declara o încetare unilaterală a focului pe timp nelimitat, în încercarea de a se pune capăt vărsării de sînge din țară.

Potrivit unor surse oficioase și de presă, numai în luna ianuarie 1989, la fiecare 17 minute, în Columbia a fost asasinată o persoană, ceea ce reprezintă dublu față de media din anul 1988 — cînd 4600 de persoane și-au pierdut viața în diverse atentate politice și asasinate colective.

„Aceste asasinate organizate de ultradreapta — a declarat Raul Orejuela Bueno, ministru al guvernului — reprezintă un complot împotriva democrației și a procesului de pace inițiat de guvern și grupările de gherilă". Între reprezentanți ai guvernului și o serie de mișcări insurgente au fost reluate, în ultimul timp, negocierile menite să identifice condițiile necesare unui amplu dialog național, între toate forțele politice din țară, care să ducă la reconciliere și restabilirea calmului. Jose Antequera fusese, în cadrul acestor negocieri, unul dintre participanții care acționaseră cel mai activ în favoarea păcii.

(După agenția **E.F.E.**)

ORIENTUL MIJLOCIU

Context politic și diplomatic

Zilele acestea, s-au împlinit 15 luni de la declanșarea revoltei populației palestiniene din teritoriile arabe ocupate de Israel în urma războiului din 1967, ceea ce infirmă toate pronosticurile autorităților israeliene, relevînd, totodată, că demonstrațiile, declanșate în decembrie 1987, nu sînt o simplă formă de protest împotriva unor neajunsuri economico-sociale, ci o mișcare de eliberare de sub ocupația străină. Intifada — cum este denumită revolta — scoate pregnant în evidență, fără echivoc, că drama poporului palestinian, lipsit de o patrie proprie, nu poate fi amînată la nesfîrșit, că este necesară, din contră, o concertare a eforturilor tuturor părților interesate, a factorilor de decizie, o intensificare a demersurilor diplomatice pentru soluționarea acestei probleme. Recunoașterea Statului Palestina de către zeci de țări, ridicarea, în numeroase state, de pe diferite meridiane, a nivelului de reprezentare palestinian la rang de ambasadă, climatul politic nou creat favorizează găsirea unei soluții juste, durabile și globale, acceptată de toate părțile aflate în conflict.

În ultima perioadă, în Orientul Mijlociu au continuat demersurile pentru convocarea unei conferințe internaționale de pace la care să participe toate părțile interesate, inclusiv O.E.P., ca și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate. Săptămîna trecută, ministrul de externe sirian, Faruk Al-Sharaa, i-a primit pe membrii Comisiei Internaționalei Socialiste (I. S.), care efectuează un turneu în regiune. Cu acest prilej, s-a subliniat necesitatea organizării unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., „bazată pe retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate", în vederea instaurării unei păci trainice în zonă și a garantării dreptului la autodeterminare al palestinienilor. În același interval de timp, președintele Comitetului Executiv al O.E.P., Yasser Arafat, a invitat — într-un interviu acordat agenției „WAM" din Emiratele Arabe Unite — Siria, Egiptul, Iordania și Libanul să participe la o întîlnire arabă pregătitoare a conferinței internaționale de pace. La această reuniune, care ar urma să aibă loc în viitoarele două-trei săptămîni, vor lua parte și reprezentanți ai Statului Palestina. Siria și Egiptul au reacționat pozitiv la această invitație, a precizat liderul O.E.P.

În aceeași ordine de idei, vicepremierul și ministrul de externe al Iordaniei, Marwan Al-Kassem, a subliniat că trebuie stabilite neîntîrziat data și locul conferinței și trebuie invitate toate părțile interesate, inclusiv O.E.P., reprezentantul unic și legitim al poporului palestinian. Reamintind că O.E.P. „preferă să fie reprezentată la conferință de o delegație independentă", M. Al-Kassem a arătat că Iordania susține această poziție. „Dacă vrem o pace justă, globală și durabilă — a afirmat, în continuare, ministrul iordanian — este necesar ca toate părțile arabe implicate în conflict să participe la acest proces". Ca reprezentant unic și legitim al poporului palestinian, O.E.P. „va stabili nivelul participării palestiniene la negocierile cu Israelul, care se vor desfășura în cadrul conferinței internaționale", a conchis Marwan Al-Kassem.

Deși majoritatea covîrșitoare a statelor lumii consideră O.E.P. drept reprezentantul legitim al poporului palestinian, autoritățile de la Tel Aviv refuză, în continuare, dialogul cu amintita organizație. La încheierea recentei campanii electorale, prilejuită de alegerile municipale, premierul Yitzhak Shamir a declarat că acestea au o semnificație politică, „dovedind lumii că Israelul nu dorește să negocieze cu O.E.P ". După publicarea rezultatelor primului tur de scrutin, victoria a revenit blocului Likud, condus de Yitzhak Shamir, care controlează, în prezent, peste 40 la sută din municipii. Candidații Likud au cîștigat în cinci din orașele controlate anterior de Partidul Muncii, condus de Shimon Peres (Holon, Ramat-Gan, Petah-Tikva, Beersheba și Ashdodh). Totuși, Partidul Muncii și-a menținut controlul în două din cele mai importante orașe — Ierusalim și Haifa. Teddy Kollek, care conduce de peste 20 de ani primăria orașului Ierusalim, a fost reales, ca și Aryeh Gourel, primarul orașului Haifa, ambii reprezentanți ai Partidului Muncii.

Victoria Likudului a provocat un atac din partea liderilor tineri din Partidul Muncii, care critică conducerea, metodele și structura acesteia, precum și opțiunile sale fundamentale. „Partidul apare ca un aparat, ce nu se mai bucură de credibilitate, cu o conducere contestată și al cărei mesaj politic este nesigur", a declarat Uzi Bar-Am, secretar general demisionar al partidului. Deși formațiunea sa este criticată din interior, Shimon Peres rămîne optimist în așteptarea celui de-al doilea tur al alegerilor municipale. „Vom reciștiga terenul", a afirmat Shimon Peres. La recentul scrutin, participarea la vot a fost de 48 la sută, mult mai mică decît în 1983, locuitorii arabi boicotînd alegerile.

În altă ordine de idei, referindu-se la problemele economice, Shimon Peres, care pe lîngă portofoliul de vicepremier îl deține și pe cel al finanțelor, a declarat — informează agenția „ADN" — că economia Israelului se află, în prezent, într-o situație atît de dificilă, încît „mulți israelieni au de ales între șomaj sau ceva și mai rău". Ca și în anul precedent, în 1989 vor fi închise numeroase întreprinderi în industrie și agricultură, astfel încît numărul șomerilor, care, în prezent, este de peste 100 000, va crește, în prima jumătate a anului, cu cel puțin 9 000. În 1988, s-a înregistrat cea mai scăzută rată de creștere — unu la sută — din ultimii șase ani, în schimb majorarea prețurilor a fost cea mai ridicată din 1986.

În cercurile observatorilor politici se afirmă că una din cauzele situației actuale o constituie, ocuparea, în continuare, a teritoriilor palestiniene și, implicit, cheltuielile militare deosebit de mari. Potrivit informațiilor furnizate de guvern, anul trecut a fost alocată suma de 225 milioane dolari pentru lupta împotriva revoltei din teritoriile ocupate. Pentru 1989 se are în vedere majorarea acestei sume cu 125 milioane dolari.

Pe de altă parte, Banca Centrală arată că veniturile din exporturi în teritoriile ocupate s-au redus, față de 1987, cu aproximativ 300 milioane dolari. Numărul palestinienilor care lucrează în Israel a scăzut rapid de la începerea revoltei palestiniene ; ca urmare, s-au înregistrat pierderi simțitoare, în special în sectorul construcțiilor și al prestării de servicii. Turismul, una din cele mai importante surse de devize ale țării, a scăzut cu 15 la sută. Astfel, specialiștii israelieni în economie sînt de părere că o soluționare politică a conflictului din Orientul Mijlociu este principala premisă pentru dezvoltarea economiei. În locul continuării ocupației și al cheltuielilor crescînde în „scopul asigurării securității", ar trebui să se creeze condițiile necesare pentru dezvoltarea economică pașnică a Israelului și a vecinilor săi arabi.

C. Ștefan

În această săptămînă...

În favoarea unei Europe a păcii

● *Recentele evoluții înregistrate în Europa au dus la apariția unei perspective noi, dătătoare de speranțe — a arătat primul ministru al Greciei, Andreas Papandreu, lider al Mișcării Socialiste Panelene (PASOK — de guvernămînt). Luînd cuvîntul la Conferința Prezidiului grupului socialist în Parlamentul (vest)-european, care se desfășoară la Atena, el a menționat că socialiștii sînt obligați să lărgească această perspectivă, urmărind edificarea unei Europe a păcii, stabilității, prosperității, democrației și progresului, avînd ca scop lichidarea dezbinărilor înregistrate în trecut pe continent.*

● *Fostul cancelar al R.F.G., Helmut Schmidt, a subliniat — într-un articol publicat în săptămînalul vest-german „Die Zeit" — că Occidentul trebuie să folosească posibilitățile existente pentru realizarea de înțelegeri privind reducerea armamentelor strategice ale U.R.S.S. și S.U.A., reducerea reciprocă a armamentelor convenționale din Europa la nivele egale, diminuarea similară a potențialelor de arme nucleare tactice. Dezarmarea în scopul realizării echilibrului pe continent reprezintă o necesitate pentru toți europenii, atît din Vest, cît și din Est — a relevat Schmidt.*

MADRID

„Un moment dificil"

După întreruperea, în prima săptămînă a lunii februarie, a negocierilor guvern-sindicate și, mai ales, în urma dezbaterii parlamentare asupra „Stării națiunii", încheiate la 15 februarie, Partidul Socialist Muncitoresc Spaniol (P.S.M.S.), de guvernămînt, confruntat cu o serie de luări de poziții ale propriilor militanți, se află într-unul „din cele mai dificile momente politice de la cucerirea puterii, în 1982" (agenția „EFE").

Eșecul „pactului social", negociat de guvern și sindicate în urma grevei generale de la 14 decembrie anul trecut, a provocat — sînt de părere observatorii — o „ruptură dramatică". În timp ce liderii centralei sindicale socialiste U.G.T. amenință că — dat fiind faptul că guvernul condus de Felipe González refuză să facă „o cotitură socială" — vor cere electoratului, la viitoarele alegeri generale, să voteze în favoarea unui alt partid, distinct de P.S.M.S., acesta din urmă pare decis să acționeze fără a mai consulta, ca pînă acum, sindicatul. Astfel, liderul „ugetist" Arsenio Diaz, reprezentantul regiunii Castilla-La Mancha, care a demisionat recent din partid, declara că sindicatul de orientare socialistă „își va asuma, singur, proiectul socialist dacă, așa cum se pare, P.S.M.S. îl va abandona definitiv". Replicîndu-i, Francisco Fernández Marugán, responsabil cu problemele economice în cadrul partidului, afirma că „P.S.M.S. ar putea înfrunta singur alegerile", indicînd că „ceea ce-i preocupă pe socialiști este definirea proiectului lor, cu sau fără sprijin sindical". De asemenea, conducerea socialistă a anunțat că va introduce funcția de responsabil politic al P.S.M.S. în întreprinderile și fabricile cu peste o mie de muncitori, pentru a explica programul partidului și a suplini, astfel, funcția tradițională a sindicatului.

După cum se vede, conflictul dintre U.G.T. și P.S.M.S. este deschis. În acest context, un grup de militanți de seamă ai P.S.M.S. a adresat conducerii partidului un apel la inițierea unei „serioase dezbateri colective", în scopul evitării unui eventual eșec electoral, precum și a „unei dezbinări interne" a mișcării socialiste spaniole, căci, pînă acum, răspunsul dat de guvern crizei cu care se confruntă partidul „nu a făcut decît să înrăutățească situația". Documentul, prezentat președintelui P.S.M.S., Ramón Rubial, și semnat de deputați și militanți socialiști de prestigiu, ca Ricardo García Damborenea, secretar general al Partidului Socialist din Țara Bascilor, Julián Campo, fost ministru al agriculturii, și Luís de Velasco, fost secretar al comerțului, susține că „socialismul spaniol trece printr-una din crizele sale cele mai grave". Constatînd că, în Spania, s-a produs o „distanțare între țara reală și țara oficială", precum și „o tot mai evidentă înstrăinare a partidului de blocul social care i-a acordat sprijinul în 1982", documentul pune accentul pe politica economică a P.S.M.S., care a permis „menținerea și chiar agravarea inegalităților dintre bogați și săraci, proliferarea speculei și generalizarea unor atitudini și mentalități egoiste". Răspunzînd direct premierului González care, în alocuțiunea prezentată în parlament cu prilejul dezbaterii asupra „Stării națiunii", argumentase, în sprijinul politicii sale economice, că Spania a înregistrat, anul trecut, cea mai mare creștere din Europa occidentală, documentul subliniază : „O creștere economică susținută este posibilă numai dacă, în paralel, se produce o distribuire echitabilă a bogăției și bunăstării, deoarece solidaritatea este una dintre condițiile dezvoltării și eficienței economice".

Semnatarii documentului insistă, totodată, asupra necesității unei „analize colective urgente", apreciind că proiectul socialist, în absența unei alianțe strategice cu U.G.T., nu este valabil.

Criza socialistă — subliniază documentul — s-a declanșat la 14 decembrie 1988, cînd greva generală împotriva politicii economice a guvernului a fost sprijinită de marea majoritate a muncitorilor. Firesc, așadar, ca, de atunci încoace, să se vehiculeze tot mai insistent ideea alegerilor legislative anticipate. Respingerea politicii sociale a guvernului — arăta, în parlament, deputatul Nicolás Sartorius, purtătorul de cuvînt al Stîngii Unite (alianța electorală a comuniștilor) — necesită „căutarea unei noi legitimități la urne". La rîndul său, fostul premier și liderul Centrului Democratic și Social (C.D.S.), Adolfo Suárez, a cerut convocarea de alegeri anticipate pentru ca, după succesul grevei generale, „poporul să fie cel care să dea legitimitate unui nou guvern".

Eventualitatea chemării anticipate la urne a electoratului a fost, însă, respinsă de premierul Felipe González, care — susțin unii observatori — mai speră încă în realizarea unei „păci sociale" în viitoarele luni.

Dar — comentează agenția „E.F.E." — U.G.T. se consideră, virtual, „dezlegată" de partid și se pregătește să-și întărească unitatea de acțiune cu centrala sindicală comunistă Comisiile Muncitorești, între altele și „din rațiuni de supraviețuire, contra unui guvern care intenționează să distrugă sindicatele" — explică purtători de cuvînt ai centralei socialiste. În momentul de față, U.G.T. și Comisiile Muncitorești pregătesc un program de mobilizări, cu reuniuni în centrele de muncă, ce vor coincide cu negocierea contractelor colective și vor avea o incidență deosebită în întreprinderile publice. Programul se află încă în fază de studiu, unica dată fixată pe agendă fiind manifestația de 1 Mai, care, potrivit secretarului general al Comisiilor Muncitorești, Antonio Gutierrez, „va avea un relief extraordinar și va fi ziua cea mai importantă după greva generală de la 14 decembrie".

Rodica Dumitrescu

În această săptămînă...

Marea Britanie.
Conferința „democraților"

Săptămîna trecută, s-a desfășurat la Bournemouth, în sudul Angliei, conferința de primăvară a Partidului Social-Democrat și Liberal, înființat anul trecut din liberali și o parte a social-democraților, partid care își spune, mai pe scurt, „democrații". Evenimentul a atras atenția din mai multe motive. În primul rînd, acest nou partid este departe de a dobîndi audiența sperată și încă nu și-a prezentat o foarte atrăgătoare agendă de lucru. În al doilea rînd, „democrații" se consideră un partid situat la centru, întocmai ca Partidul Social-Democrat condus de David Owen, ceea ce înseamnă, în fapt, o împărțire a preferințelor, de care profită, înainte de toate, celelalte două mari partide politice. În al treilea rînd, conferința se desfășura după alegerile parțiale din Anglia (pentru un mandat în Camera Comunelor), la care conservatorii și-au menținut mandatul, dar în care „democrații" s-au situat pe locul al treilea, după social-democrați — rezultat apreciat drept o mare surpriză.

La acele alegeri însă, cele două partide de centru au obținut, împreună, mai multe voturi decît candidatul conservator, fapt ce se constituie într-un nou argument pentru acei politicieni care apreciază drept dăunătoare, pentru opoziție, împărțirea în prea multe partide. Liderul „democraților", Paddy Ashdown, a propus, îndată după acele alegeri, discuții cu social-democrații, în vederea realizării unor înțelegeri de prezentare de candidați comuni ; încă nu un pact electoral la scară largă și cu atît mai mult nici o fuziune — a precizat liderul. Dar David Owen a respins oferta.

Ideea a fost reluată la conferința de la Bournemouth, unde, alături de criticile la adresa guvernului conservator, a constituit una din principalele teme dezbătute. Paddy Ashdown a propus din nou un acord privind candidatul „centrului" la următoarele alegeri parțiale (în Țara Galilor) și a sugerat că membrii „democrați" și social-democrați ai circumscripției ar trebui să aleagă singuri cine să fie omul politic. Fără să respingă pe față ideea, David Owen a propus altceva, anume ca partidul său să nu se prezinte la următoarele alegeri. Ideea lui Paddy Ashdown a produs dispute aprinse între delegații la Bournemouth, deși, în principiu, a fost adoptată. Evident, nici nu se pune problema, deocamdată, a unei înțelegeri de acest fel, la nivel național, în primul rînd deoarece între cele două partide există nu puține deosebiri majore în programele politice. Conștient de dificultățile existente, liderul democrat a recunoscut că „politica de realiniere va lua timp".

Pînă atunci, a spus el, sarcina opoziției, în ansamblu, este de a combate guvernul conservator — și, desigur, în opinia sa, „democrații" au un rol major.

DOCUMENTAR

AUSTRALIA

Mutaţii în dinamica raporturilor externe

Ultimele decenii au însemnat pentru Australia modificări substanţiale în structura sa economică, iar în plan internaţional s-au înregistrat mutaţii semnificative, concretizate într-o mai mare deschidere către zona Asiei şi Pacificului.

SPRE O „REORIENTARE ECONOMICĂ". În 1988, Australia a sărbătorit două secole de la sosirea, la 26 ianuarie 1788, a primilor coloni britanici, moment ce va rămîne în istoria ţării drept „actul de naştere" a celui de-al cincilea continent.

Timp de peste un secol şi jumătate, Australia era cunoscută ca o „ţară-fermă", în care agricultura deţinea rolul preponderent în economie, fiind principalul furnizor al Angliei. Sub impactul exigenţelor de modernizare şi în condiţiile în care Marea Britanie a aderat la Piaţa comună, ţara a dobîndit un rol nou ; s-a asistat la o „răsturnare" a priorităţilor, în sensul că industria a trecut pe locul întîi în cadrul economiei. Regiuni din Australia de Vest, Teritoriul de Nord sau Queensland, care constituiau cîndva aşa-zise „pete albe" pe harta economică a ţării, au fost integrate în circuitul economiei naţionale, devenind adevărate repere ale industriei. Baza sectorului industrial o formează industria extractivă, care valorifică rezervele de minereu de uraniu, cărbuni, minereu de fier, bauxită. Se înregistrează, de asemenea, o dezvoltare semnificativă a industriei prelucrătoare, cu una din ramurile sale importante — siderurgia.

În ceea ce priveşte exportul, un procent ridicat al veniturilor — 40 la sută — este, însă, în continuare, obţinut din agricultură, acelaşi procent fiind realizat de ramurile extractive, iar restul de 20 la sută, de industria prelucrătoare.

Timp de cîteva decenii, Australia a constituit unul din principalii furnizori de minereu din lume pentru aşa-numitele „locomotive" externe. Modificările structurale, care au loc în economia capitalistă mondială, au determinat, însă, o scădere — mai mică sau mai mare — a nevoii de materii prime. Principalii „destinatari" ai exporturilor australiene au fost, la început, Marea Britanie, apoi Statele Unite. La sfîrşitul anilor '60, primul consumator al producţiei australiene de export a devenit Japonia, care importă de aici aproape trei pătrimi din cărbunele şi minereul de fier ale ţării-continent.

Australia exportă, în special, materii prime brute, vulnerabile la conjunctura pieţei mondiale. În acest sens, ea este afectată profund de scăderea preţurilor la materiile prime, care s-a repercutat negativ asupra industriei cărbunelui — fapt datorat ieftinirii ţiţeiului — şi asupra volumului extracţiei de minereu de fier. „Scăderea preţului la produsele de bază a jucat un mare rol în cadrul problemelor economice externe ale Australiei — sublinia, într-o declaraţie, premierul Robert Hawke. Balanţa comercială — de mărfuri şi servicii — trebuie să depăşească situaţia de deficit şi să înregistreze un excedent substanţial. Pentru aceasta este necesar ca, în deceniul viitor, volumul exporturilor să crească într-un ritm mult mai înalt decît rata de creştere a comerţului mondial".

În această conjunctură, analiştii în materie apreciază că problema diversificării legăturilor economice externe — după structura lor pe ramură, orientarea geografică şi modalităţile de realizare — a devenit acută pentru Australia. Liderul laburist este de părere că singura ieşire din actualele dificultăţi o reprezintă reorientarea economică, micşorarea dependenţei faţă de exporturile agricole şi de materii prime minerale.

UN NOU ROL ÎN ASIA ŞI PACIFIC. „Viitorul Australiei se află în Asia şi Pacific". Această afirmaţie a devenit „locul comun" al dialogului economic şi politic purtat de unii lideri laburişti în ţară sau cu prilejul unor turnee. Intrînd în al treilea secol de existenţă, Australia trebuie să-şi găsească adevăratul său loc în Asia — declara, la începutul anului trecut, premierul Robert Hawke. În 1987, printre cele mai mari 10 pieţe de desfacere ale ţării, cinci se aflau în Asia.

Surse oficiale din Canberra apreciază că recentele deschideri diplomatice către statele din Asia au contribuit la o mai angajată prezenţă a Australiei în propria regiune. În acest sens, notăm turneul, de două săptămîni, din luna februarie, al primului ministru în Coreea de Sud, Thailanda, Pakistan şi India. La rîndul său, ministrul de externe, Gareth Evans, a făcut, la sfîrşitul lunii ianuarie, vizite în Japonia, China şi alte state asiatice. Se apreciază că ambele turnee vor avea un important „reflex" asupra rolului ce îl va deţine Australia în regiune. S-a degajat, de asemenea, ideea că Australia va contribui la impulsionarea unor noi legături economice şi comerciale cu ţările din zonă. În cadrul vizitelor, liderii de la Canberra au propus o reuniune ministerială regională care să pregătească crearea unei Comisii Economice Asiatice, similare Organizaţiei pentru cooperare şi dezvoltare economică (O.E.C.D.), care reuneşte un număr de 24 de ţări occidentale. În opinia liderilor australieni, organismul propus ar putea să contribuie, într-un cadru organizat, la explorarea şi punerea în valoare a posibilităţilor de consolidare şi diversificare a cooperării regionale. Guvernul laburist de la Canberra precizează, însă, că o astfel de organizaţie a cooperării în zona asiatică nu ar trebui să se transforme într-un „bloc".

Desigur că obiectivul prioritar al politicii externe australiene, subliniat de ministrul de externe Gareth Evans, este o mai mare contribuţie a ţării la stabilitatea şi consolidarea păcii în regiune. În 1988, legăturile Australiei cu Japonia au fost marcate de vizita, în luna iulie, a premierului Noboru Takeshita la Canberra, prilej cu care a fost subliniat faptul că Japonia constituie principalul partener comercial al Australiei, cele două părţi pronunţîndu-se pentru extinderea schimburilor ştiinţifice, tehnologice şi culturale.

În cadrul contactelor politice, s-a înscris şi vizita premierului Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Li Peng, în Australia, în noiembrie 1988. Schimburile economice anuale dintre cele două ţări au atins valoarea de peste 2 miliarde de dolari australieni (1,7 miliarde dolari americani).

„În sfera legăturilor comerciale, zona Pacificului este cea mai importantă regiune pentru Australia", declara, în mai 1988, premierul Robert Hawke. În 1985—1986, aproape 66 la sută din exporturile australiene s-au îndreptat spre ţări din această zonă, de unde provin 63 la sută din importuri. În acest context, „subregiunea" Pacificului de Sud este o zonă cu pondere însemnată în ce priveşte legăturile politice şi economice ale Australiei. Este vorba, în primul rînd, de vechiul său partener şi vecin, Noua Zeelandă, cu care a semnat, în 1983, un acord comercial privind schimburile economice. Intensificarea relaţiilor economice este reflectată de creşterile înregistrate între anii 1983 şi 1987 : exporturile Noii Zeelande către Australia au sporit cu 79 la sută, iar cele ale Australiei către Noua Zeelandă — cu 55 la sută. Ca membre ale Forumului Pacificului de Sud (organism regional, care cuprinde un număr de 13 state), cele două ţări contribuie, şi pe această cale, la sporirea ponderii economice şi politice a statelor din zonă.

OPŢIUNI DE POLITICĂ EXTERNĂ. Agravarea problemelor economice, existenţa unor interese politice diferite de ale principalelor state occidentale industrializate sînt factori obiectivi ce imprimă activităţii externe a Australiei — potrivit observatorilor — o linie mai independentă în cadrul „alianţei occidentale". În acest sens, în sfera comerţului exterior, Australia — ca lider al grupului de 14 state exportatoare de produse agricole — se opune politicii protecţioniste a Pieţei comune, Japoniei şi Statelor Unite.

Structura exportului, oarecum asemănătoare cu a ţărilor în curs de dezvoltare, importanţa pe care o acordă Australia relaţiilor cu aceste ţări constituie elementele ce determină o poziţie proprie, de mai largă deschidere politică.

În dinamica reorientărilor politico-economice, Australia manifestă, totodată, un interes mai accentuat pentru dezvoltarea raporturilor de cooperare cu ţări de pe alte continente, inclusiv cu ţări socialiste.

În forumurile internaţionale, la Organizaţia Naţiunilor Unite şi la Conferinţa pentru dezarmare de la Geneva, Australia este un adept ferm al extinderii Tratatului privind interzicerea experienţelor nucleare la toate mediile şi pentru totdeauna. Cu aceeaşi consecvenţă, Australia s-a opus testelor nucleare de pe atolul Mururoa, încă din 1966, cînd Franţa a efectuat prima experienţă nucleară la suprafaţă.

Politica externă în favoarea păcii şi destinderii în zonă se concretizează şi în faptul că Australia este semnatară a Tratatului de la Rarotonga, prin care s-a instituit o zonă denuclearizată în Pacificul de Sud.

Sînt poziţii care pun în evidenţă dorinţa Australiei de a contribui mai mult la dezvoltarea paşnică a zonei Asiei şi Pacificului — regiune cu o evidentă pondere geo-strategică — şi, deopotrivă, de a juca un rol tot mai important la consolidarea păcii şi realizarea destinderii pe arena internaţională.

Mihaela Brumă

Cerința unor abordări și soluții noi

(2)

O abdicare semnificativă

În cuvîntarea rostită în fața sesiunii anuale comune a FMI și Băncii Mondiale (septembrie 1988, Berlinul occidental), Michel Camdessus, directorul general al FMI, a spus : „Ținînd cont de aceste dificultăți, a devenit vital ca programele de finanțare (a țărilor în curs de dezvoltare) să includă nu numai noi fonduri, dar și măsuri de reducere a stocului datoriei. Un important pas în această direcție ar fi o cooperare, pe baze voluntare, între băncile creditoare și debitori, prin care țările grav îndatorate, care procedează la reforme economice, să-și poată răscumpăra cu rabat datorii ale lor. Asemenea scheme de reducere a datoriilor ar îmbunătăți pe termen mediu perspectivele de creștere economică în țările debitoare, în timp ce o proporție mai mare din produsul brut și resursele externe ar putea lua calea alocațiilor pentru producția internă. Totodată, acestea ar diminua mai rapid povara de plată a datoriei, în raport cu încasările din exporturi, ceea ce ar arăta populației din țările debitoare că se înaintează în soluționarea problemelor".

Aprecieri relativ similare și-au găsit loc — deci cu acordul statelor occidentale industrializate — în comunicatul Comitetului Interimar al FMI (instanța operativă a organizației), întrunit cu prilejul sesiunii : „Recunoscînd că acordarea de noi fonduri țărilor debitoare, care întreprind ajustări economice, rămîne de primă importanță, dar că, în continuare, se întîmpină dificultăți în obținerea acestor fonduri, Comitetul este de acord că opțiunile alternative (în abordarea problemei datoriilor) ar trebui lărgite, prin includerea unor formule tehnice, bazate pe mecanismele pieței, care să sporească fluxurile financiare și care să reducă stocul datoriei, fără transferarea riscurilor de la creditorii particulari către cei guvernamentali. Băncile private ar trebui încurajate să furnizeze resurse adecvate de refinanțare și nu să se rezume doar la reeșalonarea plăților în contul amortismentelor. Comitetul sprijină o analiză din partea țărilor creditoare, care să urmărească dacă sistemele lor fiscale și reglementările existente în acestea sînt corespunzătoare cu continua lărgire a opțiunilor alternative".

O interpretare și un comentariu asupra acestor aprecieri, desigur, se impun. Inainte, însă, se mai poate nota că, la sfîrșitul anului trecut, cu prilejul publicării noii serii statistice a Băncii Mondiale privind datoriile externe (World Debt Tables 1988—1989), Stanley Fischer, vicepreședinte și economist-șef al organizației, prezentînd concluziile, a menționat că, în problema datoriilor, „este necesară o nouă strategie care să includă o reducere a datoriilor, în condițiile reticenței tot mai puternice a băncilor particulare de a se angaja în noi finanțări în țările în curs de dezvoltare". Declarația a fost apreciată ca marcînd o renunțare „de facto" din partea Băncii Mondiale la așa-numitul „plan Baker", ca unul din pilonii strategiei de abordare a problemei datoriilor.

Acest plan, prezentat ca „model" într-o atare privință, a fost lansat în 1985 de ministrul de finanțe de atunci al S.U.A. (actualmente secretar de stat în noua Administrație) și prevedea mobilizarea, în decurs de 3 ani, la dispoziția celor 15 țări în curs de dezvoltare cele mai îndatorate, a 29 miliarde dolari (9 din surse guvernamentale și 20 din surse private). În spiritul abordărilor „tradiționale", se considera că problemele ar putea fi soluționate doar prin noi finanțări și că ar fi de-ajuns de a le condiționa de „ajustări economice" în țările debitoare, pentru ca aceste țări să depășească dificultățile care le confruntă, iar relațiile lor cu creditorii să se normalizeze. „Rezultatele planului Baker sînt opuse celor scontate" — apreciază, într-o analiză recentă, experți economici ai marii bănci americane Morgan Guaranty Trust. Țările vizate au depus severe eforturi de ajustare economică, dar acestea au fost compromise de însăși persistența condițiilor aspre de creditare-rambursare. În decursul celor trei ani de la lansarea planului, țările respective nu numai că nu au primit noi fonduri în cuantumurile de care se vorbea, dar, din cauza plăților în creștere în contul datoriilor vechi, au fost nevoite să efectueze vărsăminte nete către creditori (de circa 74 miliarde dolari, potrivit Băncii Mondiale). Ele au continuat să se îndatoreze, de fapt, pentru a-și achita datoriile. Iar situația lor economică s-a înrăutățit în mod dramatic. În fiecare an, produsul lor brut pe locuitor a scăzut. Cît privește relațiile cu creditorii, acestea au devenit și mai tensionate, în condițiile instaurării unui adevărat „cerc vicios" : posibilitățile de plată ale debitorilor se reduc, ca urmare creditorii se arată și mai reticenți în a continua finanțările, ceea ce adîncește și mai mult dificultățile de plăți ale debitorilor, situație în care creditorii consideră ca nerecuperabilă în perspectivă o parte mereu mai mare din creanțele lor.

Abdicările de la „planul Baker" sînt semnificative, pentru că nu este vorba de acest plan în sine, ci de strategia pe care o reprezenta.

Banca Mondială — instituție care îmbrățișase deschis planul Baker — a ajuns acum, potrivit declarațiilor lui S. Fischer (anterior citat), nu numai să ceară băncilor particulare să aibă în vedere mecanisme de reducere a datoriei debitorilor, dar și, adresîndu-se implicit guvernelor occidentale, să considere că „băncile private ar trebui să beneficieze de încurajare, inclusiv prin reforme ale fiscalității în țările lor de origine, pentru a proceda la reduceri ale creanțelor lor".

Este de remarcat că, în 1989, îndeosebi în preajma sesiunii anuale comune a FMI și Băncii Mondiale din toamnă, au fost avansate, din cercuri economice, bancare și financiare occidentale, numeroase propuneri și planuri de abordare a problemei datoriilor — printre care cele ale Institutului Economic Internațional din Washington, Institutului de Studii Economice din Berlinul occidental, unui grup de bancheri și analiști financiari americani, concernului bancar vest-german „Deutsche Bank", președintelui marii corporații „American Express" —, toate preconizînd, pe baza luării în considerare a caracterului nerecuperabil al multor rambursări, o reducere de către bănci, sub o formă sau alta, a unei părți din creanțele lor pe lîngă țări în curs de dezvoltare.

În legătură cu aceste planuri și propuneri, apariția recentă a unui raport al Institutului Internațional de Finanțe (care reprezintă 161 de bănci din 38 de țări) pare să aibă ca scop expunerea poziției (în problema respectivă) a celor mai influente cercuri ale capitalului financiar occidental. În raport se precizează că băncile particulare ar fi dispuse să continue finanțarea țărilor în curs de dezvoltare, dacă noile credite acordate acestor țări ar beneficia de garanții din partea guvernelor statelor occidentale în ce privește rambursarea amortismentelor și dobînzilor la aceste credite. De asemenea, se menționează că băncile ar fi încurajate în a proceda la reduceri ale datoriilor către ele, în cazul în care s-ar bucura, din partea guvernelor țărilor unde își au sediile, de scutiri fiscale pen-

DATORIA EXTERNĂ A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE
(miliarde dolari)

	1980	1985	1986	1987	1988
111 țări *)	**573**	**962**	**1 053**	**1 170**	**1 200**
— pe termen lung	**430**	**794**	**894**	**996**	**1 020**
— la guverne	**162**	**305**	**364**	**437**	**450**
— la bănci private	**268**	**489**	**530**	**559**	**570**
— pe termen scurt	**134**	**131**	**119**	**133**	**140**
— la F.M.I.	**9**	**38**	**40**	**40**	**40**
Alte țări	**77**	**89**	**99**	**111**	**128**
Total	**650**	**1 051**	**1 152**	**1 281**	**1 320**

*) Țări care raportează curent Băncii Mondiale date asupra datoriei externe.
Sursa : World Bank, World Debt Tables 1986—1987 și 1988—1989.

tru sumele la a căror recuperare consimt să renunțe (avînd în vedere că acestea reprezintă pierderi pentru ele).

O schimbare de atitudine a Occidentului ?

Indică cele menționate o schimbare de atitudine din partea țărilor și băncilor occidentale în abordarea problemei datoriilor? Motive care ar împinge Occidentul spre o asemenea schimbare ar exista: pe de o parte, situația economică grea a țărilor în curs de dezvoltare lipsește țările occidentale de piețe importante; pe de altă parte, în conformitate cu procedurile actuale de reeșalonare a datoriilor, guvernele și bancile creditoare sînt obligate să continue finanțarea cel puțin pentru a obține ceea ce urmăresc, în primul rînd din partea țărilor în curs de dezvoltare, adică dobînzile, fapt ce adîncește, însă, cercul vicios al îndatorării, cu efecte negative pentru creditorii înșiși.

Rămîne de văzut dacă declarațiile de intenție și propunerile avansate se vor materializa în măsuri și acțiuni concrete. Analizînd diferitele luări de poziție, propunerile și planurile avansate, se pot, însă, face deja cîteva observații preliminare: 1) sublinierile, prezente în toate aceste luări de poziție, planuri și propuneri, cu privire la „abordarea de la caz la caz", sugerează că o eventuală schimbare de atitudine occidentală în problema datoriilor nu ar însemna nicidecum și o renunțare la această abordare (pîrghia prin care debitorii sînt puși individual în fața frontului comun al creditorilor); 2) prin aceleași sublinieri, creditorii occidentali și, în special, băncile private evidențiază că nu sînt gata să facă din eventualele degrevări de datorii un principiu, chiar dacă vor proceda („de la caz la caz") la acestea, un indiciu într-o atare direcție fiind și precizările, care nu lipsesc, referitoare la caracterul „voluntar" al participării la asemenea degrevări; 3) conținutul propunerilor și planurilor avansate lasă clar să se înțeleagă că reducerile respective ar urma să fie efectuate nu prin măsuri administrative (de genul hotărîrii de ștergere a datoriilor), ci prin așa-numitele „mecanisme de piață" (precum „răscumpărări" de datorii vechi la actualele prețuri mai reduse ale pieței, conversiuni de datorii în investiții sau alte asemenea scheme ce fac parte din așa-zisul pachet de „opțiuni alternative"), avertizîndu-se, cel puțin indirect, că nu vor beneficia de reduceri de datorii decît acele țări debitoare care vor accepta scheme din sfera „mecanismelor de piață"; 4) în legătură cu punerea în aplicare a diferitelor formule de degrevări de datorii, o problemă controversată — care nu constituie decît o fațetă a contradicției specifice monopolismului statal (dintre economia privată și intervenționismul statal în economie) — este aceea a garanțiilor guvernamentale (directe sau prin intermediul organismelor financiare internaționale), băncile particulare cerînd asemenea asigurări, în timp ce autoritățile statale din țările occidentale, după cum se exprima reprezentantul anterior citat al Băncii Mondiale, „se opun utilizării fondurilor publice drept garanții financiare pentru bănci".

Așa-numitul pachet (sau „menu") de opțiuni cuprinde o multitudine de formule tehnice, dar, în esență, este vorba de două principale categorii de scheme: „răscumpărările" de datorii și conversiunile datorii-investiții. În ambele cazuri, reducerea datoriilor rezultă din diferența dintre valoarea inițială a acestora și prețurile mai scăzute la care sînt evaluate ele actualmente la punerea în vînzare de către creditori pe „piața secundară".

Formula „răscumpărărilor"

În cadrul „răscumpărărilor", formulele tehnice pot fi diverse, dar principiul este același. Țările debitoare cumpără, sub o formă sau alta, o parte din propria datorie (veche), la actualele prețuri mai scăzute de pe „piața secundară" — unde 1 dolar datorie se vinde, în general, între 20 și 80 de cenți —, ceea ce înseamnă indirect o reducere a nivelului îndatorării. Fondurile pentru aceste cumpărări provin, integral sau în majoritate, din emisiuni de titluri financiare, care să fie achiziționate chiar de către foștii creditori sau de alți eventuali doritori. Pentru aceasta, se pune problema ca titlurile respective să aibă, de regulă, o acoperire din partea unui terț (guverne din țările creditoare ori organizații internaționale), care să se constituie în garant. În scopul atractivității achiziționării titlurilor, remunerarea anuală prevăzută pentru deținerea acestora ar urma să fie mai mare decît dobînda pieței. În cazul debitorilor, consecința ar fi că, în ciuda plăților mai ridicate pentru dobînzile la titlurile respective, vărsămintele în contul ansamblului datoriei ar scădea (pe de o parte, amortismentele rămase de rambursat fiind mai mici, iar, pe de altă parte, dobînzile de achitat în total s-ar reduce, întrucît s-ar calcula la un cuantum de datorie diminuat). Creditorii, în schimbul renunțării la o îndoielnică recuperare integrală a sumelor vizate, ar obține certitudinea încasărilor în contul creanțelor rămase pe lîngă debitori.

Cîteva operațiuni de „răscumpărare" au fost deja întreprinse pentru anumite părți din datoria mexicană, braziliană și chiliană. Cea mai importantă operațiune a fost negociată în cazul Mexicului. Cu 2 miliarde dolari din rezervele sale valutare, Mexicul a cumpărat titluri financiare de un gen special ale trezoreriei S.U.A. Aceste titluri nu sînt negociabile pe piață și nu permit deținătorului (în cazul de față Mexicul) să încaseze, anual, remunerarea prevăzută; în schimb, remunerările se capitalizează automat, sporind, în timp, valoarea titlurilor (în decurs de 20 de ani, valoarea lor se apreciază că, la nivelul ratelor actuale ale dobînzilor, ar crește la circa 10 miliarde dolari). În baza deținerii titlurilor respective ca garanție, Mexicul este autorizat să emită, la rîndul său, titluri financiare (cu o dobîndă cu 0,7 puncte procentuale peste dobînda pieței) pînă la concurența sumei de 10 miliarde dolari (adică valoarea titlurilor americane peste 20 de ani), cu care să-și răscumpere datorii proprii, ceea ce, la actualele prețuri ale datoriei mexicane pe „piața secundară", ar însemna degrevări de aproape 20 miliarde dolari. Primele licitații organizate, pentru comercializarea titlurilor respective, nu s-au soldat decît cu vînzări echivalente unei datorii de circa 4 miliarde dolari, fapt ce pune în evidență reticența băncilor creditoare ca, prin achiziții ale unor asemenea titluri în schimbul creanțelor lor trecute, să procedeze la o reducere semnificativă a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare.

dr. Ilie Șerbănescu

(Va urma)

În această săptămînă...

S.U.A. Despre „prioritățile în noua eră mondială"

Avînd ca obiectiv o analiză a concepției americane privind securitatea națională, recent a fost elaborat raportul intitulat „Prioritățile americane în noua eră mondială", pregătit din inițiativa Institutului pentru politică mondială.

Relevînd, între altele, menținerea tendinței de sporire a bugetului militar al S.U.A., autorii raportului — cunoscuți experți americani — își exprimă opinia că o creștere, în continuare, a cheltuielilor militare nu mai poate fi considerată „o utilizare chibzuită a fondurilor", în special în condițiile în care în S.U.A. problemele economice și ecologice se agravează și au loc schimbări în relațiile internaționale. „De-a lungul multor ani — se arată în raport —, am continuat, practic în mod irațional, să aplicăm, în domeniul înarmării, cele mai noi sisteme de armament, în numele unor angajamente asumate cu mai bine de 40 de ani în urmă. Am continuat să procedăm în acest fel, acordînd prea puțină atenție modificărilor tot mai profunde din cadrul relațiilor internaționale. Astfel, a crescut influența economică a Europei și Japoniei, s-au modificat interesele U.R.S.S., a devenit tot mai evidentă imposibilitatea utilizării puterii militare în sine. În consecință, situația forțelor noastre armate — cele mai moderne și mai puternice din lume — s-a modificat negativ în multe privințe, deoarece ele sînt orientate spre ducerea unor războaie care nu trebuie declanșate, spre respingerea unor agresiuni ce pot fi respinse și prin alte mijloace, spre contracararea unor amenințări care au slăbit mult în ultimii ani și spre asigurarea acelora dintre interesele noastre care nu mai pot fi asigurate prin mijloace militare".

Necesitatea revizuirii priorităților S.U.A. în domeniul politicii externe și interne — apreciază experții americani — este dictată, în primul rînd, de considerente de ordin economic, deoarece „fiecare dolar cheltuit pentru apărarea Europei occidentale sau a Japoniei reprezintă un dolar care nu este investit în educație sau în lucrări de cercetare științifică". La întocmirea proiectelor bugetelor federale ale S.U.A. pe următorii ani — relevă autorii raportului — „este necesar să se ia în considerare realitățile politice, economice și militare în schimbare, să fie abandonate preocupările trecutului, iar resursele să fie orientate spre necesități mai urgente" — soluționarea problemelor economice, sociale și ecologice stringente.

1000+1

Reuniune

Ministrul costarican al relațiilor externe, Rodrigo Malrigal Nieto, a anunțat că, în zilele de 29 și 30 martie, va avea loc la San Jose, o reuniune a Comisiei executive a procesului de pace centro-american, „Esquipolas II", în cursul căreia urmează să fie analizate aspecte legate de mecanismul de verificare a îndeplinirii acordurilor regionale — transmite din Honduras agenția „Prensa Latina". Totodată, a arătat el, Comisia executivă — alcătuită din miniștrii relațiilor externe din Costa Rica, Guatemala, Honduras, Nicaragua și Salvador — va lua în dezbatere problema demobilizării forțelor contrarevoluționare nicaraguane aflate pe teritoriul hondurian.

„Cooperare"

Miniștrii apărării ai Franței și Marii Britanii, Pierre Chevenement și George Younger, au relevat — la o conferință de presă comună, organizată la încheierea convorbirilor purtate la Paris — că cele două țări vor spori „cooperarea în domeniul armamentelor" prin achiziții și cercetări comune. În cadrul convorbirii — apreciată de cei doi miniștri drept „cordială și deosebit de pozitivă" — au mai fost abordate probleme privind dezarmarea convențională, armele chimice, precum și politica generală referitoare la armamentele nucleare „neoperaționale".

Schimbare ?

Președintele George Bush l-a numit pe Bernard Aronson, 42 de ani, democrat, care a susținut acordarea de ajutor militar forțelor „contras", în funcția de secretar de stat adjunct pentru problemele latino-americane. Aronson îl înlocuiește pe Elliott Abrams, și el sprijinitor al forțelor antisandiniste. Aronson a fost cel care scria discursurile lui Jimmy Carter, apoi unul din consilierii cei mai apropiați ai lui Walter Mondale și, între 1981 și 1983, director pentru strategia politică în Comitetul Național al Partidului Democrat. Consiliul pentru problemele emisferei (un grup liberal, din Washington, care a criticat mereu sprijinul forțelor „contras") a declarat că numirea lui Aronson „este o concesie făcută de Bush extremei drepte și este ilogică și irațională".

Propuneri

Egon Bahr, expert în problemele dezarmării al Partidului Social-Democrat din R.F.G., s-a pronunțat, într-un interviu acordat publicației „Weser-Kurier" din Bremen, în favoarea unor convorbiri directe între miniștrii apărării din R.F.G. și R.D.G. în problema dezarmării. (Ministrul vest-german al apărării, Rupert Scholz, a respins însă posibilitatea unor contacte directe cu omologul său din R.D.G., Heinz Kessler).

Declarație

Președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), Sam Nujoma, aflat în vizită în Zambia, a declarat presei că autoritățile rasiste de la Pretoria pregătesc acum, din punct de vedere militar, unități paramilitare care vor avea sarcina de a destabiliza situația din Namibia, cînd va deveni independentă, la 1 noiembrie a.c.

Proteste

Secretariatul federal pentru afacerile externe al Iugoslaviei și-a exprimat protestul în legătură cu faptul că, în cadrul exercițiilor simulate ale NATO — „Wintex '89" —, care au început la 24 februarie în R.F.G. și vor dura pînă azi, 9 martie, Iugoslavia a fost aleasă ca scenă a unui eventual conflict. Un purtător de cuvînt al Ministerului afacerilor externe iugoslav a declarat că, deși este vorba de exerciții simulate, alegerea „scenariului este în contradicție cu tendințele de destindere care se manifestă astăzi în Europa".

„Cancun II"

„Reprezentanți din 20 de țări — între care S.U.A., U.R.S.S., China și Japonia — vor fi invitați să participe, la începutul anului viitor, la o conferință internațională pe tema apărării mediului înconjurător și politicii de dezvoltare. Propunerea aparține unui grup de oameni politici, din care fac parte președintele Internaționalei Socialiste, Willy Brandt, fostul președinte al Băncii Mondiale, Robert McNamara, fostul premier britanic, Edward Heath, și primul ministru norvegian, Gro Harlem Brundtland. După cum a anunțat W. Brandt la Washington, forumul — ce se va intitula „Cancun II", după numele conferinței Nord-Sud desfășurate în Mexic, în 1981 — va constitui un nou cadru pentru examinarea problemelor care preocupă întreaga omenire.

Telefon

Pentru a lupta împotriva violențelor față de copii, sporite în proporție îngrijorătoare în Franța, va fi înființată o linie telefonică specială pentru copiii care sînt victime sau pentru persoanele martore ale unor asemenea violențe. Serviciul va intra în funcțiune spre sfîrșitul acestui an, a anunțat Hélène Darlhac, ministru însărcinat cu problemele familiei. Guvernul consideră că, între 40 000 și 50 000 de copii sînt victime ale violențelor, în fiecare an, și că între 300 și 600 mor ca urmare a acestor violențe.

Profesor

Fostul secretar de stat George Shultz și-a început activitatea la Institutul Hoover din Palo Alto, California, „învățînd să spună nu cererilor pentru cuvîntări și interviuri", după cum anunța asistenta sa de la Universitatea Stanford, Phyllis Whiting. Cît timp a îndeplinit funcțiile guvernamentale la Washington, Shultz și-a părăsit însărcinările de profesor la Stanford, unde s-a reîntors pentru a lucra la elaborarea unor studii economice.

Dirijor

Dirijorul Herbert von Karajan, în vîrstă de 80 de ani, a cerut o suspendare a contractului său cu Orchestra Filarmonică din Berlinul occidental, din motive de sănătate. Secretarul său a declarat că dirijorul a scris autorităților culturale ale orașului, explicîndu-le că nu mai poate ține pasul cu ritmul cerut prin contract și dorește să se odihnească în casa sa de lîngă Salzburg. Dar, a continuat secretarul, cererea nu are „nimic dramatic", deoarece von Karajan este bolnav de mulți ani. Însă, de cînd conduce Filarmonica (1954), este prima oară cînd celebrul dirijor admite că sănătatea i-a afectat capacitatea de a dirija.

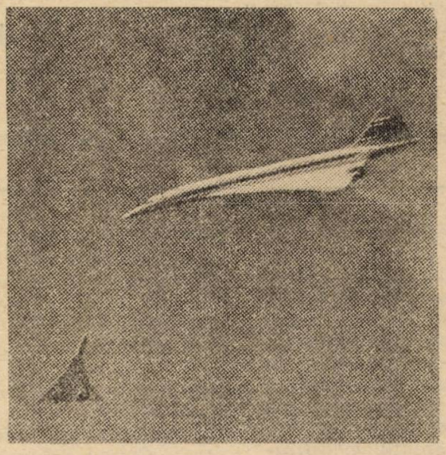

ANIVERSARE. Cîteva mii de persoane au asistat, la jumătatea săptămînii trecute, la ceremoniile organizate la Toulouse, cu prilejul împlinirii a douăzeci de ani de la primul zbor tehnic al supersonicului franco-britanic „Concorde". Au participat reprezentanți ai celor două guverne și celor două companii care exploatează avionul. Acest prim avion supersonic de pasageri a stîrnit multe controverse în nu prea îndelungata sa existență, a fost incriminat pentru zgomotul prea mare pe care îl produce și pentru consumul prea ridicat de carburant și a fost interzis pe unele aeroporturi (în S.U.A. cel puțin, în destule cazuri, motivele adevărate erau generate de concurență). Dar, în ciuda tuturor protestelor și a acuzelor, avionul a supraviețuit, continuă să fie exploatat și astăzi, și se consideră că va fi utilizat încă mulți ani de acum înainte. Experții plănuiesc chiar o versiune cu o capacitate și mai mare. Principalul argument al acestui aparat de zbor : reducerea la jumătate a timpului în care străbate distanțele mari. Pentru oamenii de afaceri (dar nu numai pentru ei), să străbată, în numai trei ore, distanța dintre cele două maluri ale Atlanticului, constituie un mare avantaj. În imagine : primele două exemplare ale avionului „Concorde 001" și „Concorde 002"

FOAMETEA continuă să bîntuie pe continentul african. În ciuda ploilor care au început în sudul continentului, zonele aride se află, în continuare, în suferință, și se simte nevoia unor sporite eforturi concertate

Analfabetism

De la începutul anilor '70, numărul neştiutorilor de carte a crescut în regiunea Asiei şi Oceanului Pacific cu 15 milioane — indică datele prezentate, în capitala Indiei, de organizaţia Forţelor internaţionale pentru alfabetizare. În 1985, în lume, existau circa 890 milioane de oameni în vîrstă de peste 15 ani, care nu ştiau să scrie şi să citească, şi 98 la sută din aceste persoane trăiau în ţările în curs de dezvoltare. Situaţia nu s-a schimbat, în mare măsură, nici în prezent, apreciază membrii organizaţiei. În cazul în care tendinţele actuale, în acest domeniu, vor persista, este posibil ca, în anul 2000, pe Terra să trăiască un miliard de neştiutori de carte.

Birou

La Vatican a fost înfiinţat un birou însărcinat cu medierea disputelor între administratorii bisericii şi cei 3 000 muncitori laici ai Vaticanului. Intitulat Biroul pentru probleme de muncă al Sfîntului Scaun, acesta a fost deschis la 1 martie şi va funcţiona pe bază „experimentală", timp de cinci ani. Asociaţia muncitorilor laici de la Vatican cerea o asemenea măsură de 10 ani.

Chipiu

Garda Civilă din Spania plănuieşte să înlocuiască tricornul negru cu un gen de chipiu verde, punînd, astfel, capăt unei tradiţii de 130 de ani. Tricornul de piele ar continua să fie purtat la ceremoniile oficiale, la paza ambasadelor şi aeroporturilor. Ministerul de interne a anunţat că membrii Gărzii consideră tricornul „impracticabil" şi „neatractiv". Tradiţia spune că tricornul (care are partea din spate plată) permitea membrilor Gărzii să se sprijine de zid pentru... o siestă în picioare.

Proiecţii

Biroul de recensămînt din S.U.A. afirmă că populaţia acestei ţări va cunoaşte un declin, în secolul XXI, după ce va atinge aproximativ 300 milioane. În anul 2038 — afirmă cel mai recent studiu — populaţia va atinge 302 milioane, cu 25 la sută mai mult decît astăzi (246 milioane), dar va scădea, treptat, pînă la 292 milioane, în anul 2080.

Desalinizare

În perioada 4—8 noiembrie, se va desfăşura, în Kuweit, cel de-al patrulea Congres internaţional consacrat desalinizării apei de mare. În cadrul lucrărilor, vor fi prezentate comunicări şi efectuate schimburi de experienţe în acest domeniu important al depăşirii subdezvoltării.

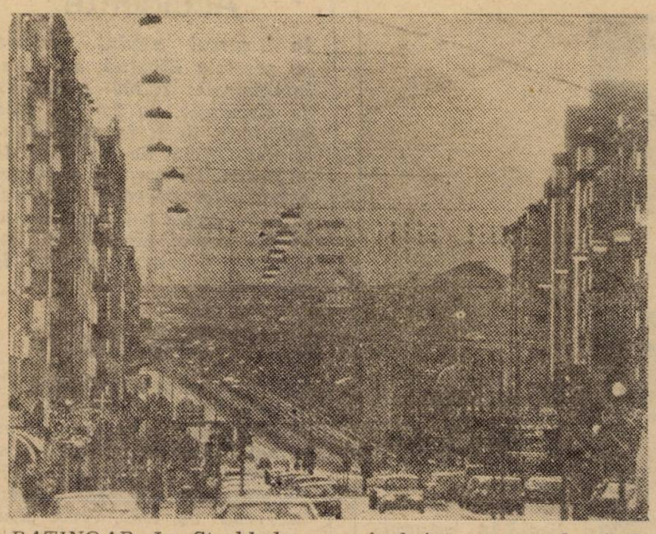

PATINOAR. La Stockholm s-au încheiat, recent, lucrările celei mai mari construcţii sferice din lume : patinoarul „Globe Arena" (în planul îndepărtat). Primul mare eveniment sportiv ce se va desfăşura aici : campionatul mondial de hochei (aprilie — mai a.c.)

Curăţire

Ministerul american al energiei, Agenţia pentru protecţia mediului şi autorităţile statului Washington au convenit asupra efectuării de lucrări de curăţire la centrul nuclear de la Handford, cel mai poluat din cele 16 obiective militare nucleare ale S.U.A. Potrivit proiectului, prima etapă de depoluare va dura cinci ani, iar costul ei se va ridica la 2,8 miliarde dolari. În cadrul acesteia, vor fi prelucrate materialele cu înalt grad de toxicitate, amplasate în cele 149 de depozite subterane, şi va fi construită o unitate de vaporizare a substanţelor lichide. După aceasta, reziduurile vor fi introduse în blocuri monolit de sticlă. Pe teritoriul centrului de la Handford, unde a fost fabricată bomba atomică aruncată asupra Hiroshimei, sînt depozitate aproximativ 60 la sută din totalul reziduurilor radioactive îngropate în solul Statelor Unite. De cînd se află în exploatare reactorul centrului, au fost deversate în sol aproximativ 756 miliarde litri de substanţe radioactive.

Proiect

Fostul preşedinte Ronald Reagan ar putea reveni pe ecrane, pentru prima oară după 25 de ani, jucînd rolul lui... Ronald Reagan. În cercurile californiene se afirmă că fostul preşedinte ar putea apărea în propriul său rol într-un viitor film, intitulat „Thumbs Up", despre fostul secretar de presă al Casei Albe, James Brady, grav rănit în timpul tentativei de asasinare a preşedintelui, din martie 1981. Filmul se bazează pe cartea pe aceeaşi temă scrisă de Mollie Dickenson.

Apel

Cu prilejul aniversării a patru ani de la instalarea sa ca şef al statului, Julio Maria Sanguinetti a adresat cetăţenilor din Uruguay apelul de a participa cu toată încrederea la alegerile din 26 noiembrie. Totodată, preşedintele Sanguinetti a apreciat că, în ţară, s-a înregistrat „o schimbare în bine" în direcţia democratizării. (Sanguinetti şi-a asumat preşedinţia Uruguayului la 1 martie 1985, după aproximativ 12 ani de dictatură militară).

Recolte

Directorul general al Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.), Edouard Saouma, a declarat recent că este imperios necesar ca, în următoarele cîteva luni, să fie extinsă suprafaţa cultivată pe glob. F.A.O. a exprimat temerea că recolta mondială de cereale din 1989 nu va fi suficientă pentru completarea stocurilor de rezervă. În 1988, producţia de cereale a fost cu 59 milioane tone mai mică decît cea din 1987, ca urmare a cantităţii reduse de precipitaţii şi temperaturilor reduse, care au avut un efect negativ asupra grîului de toamnă în America Nord şi în sudul Europei.

Lege

Comisia electorală din Birmania a dat publicităţii proiectul noii legi electorale, în vederea alegerilor generale pe bază multipartită, prevăzute a se desfăşura după 14 luni de pregătire, care încep la 1 martie 1989 — relatează agenţia „China Nouă". Potrivit proiectului, care rămîne deschis sugestiilor din partea populaţiei şi a partidelor politice, au dreptul să participe la vot toţi cetăţenii care au împlinit vîrsta de 18 ani, fiind eligibilă orice persoană care a împlinit 21 de ani.

Fumat

Noi reguli privind interzicerea fumatului la BBC : acestea se aplică în toate sălile clădirii, oricare ar fi destinaţia lor, în ascensoare şi vehiculele companiei ; funcţionarul care va fi prins fumînd va fi admonestat prima oară, dar, dacă faptul se repetă, îşi va pierde serviciul. Noua politică, detaliată în buletinul intern al BBC-ului („Ariel"), este sprijinită de sindicatele din domeniul mijloacelor de comunicare în masă.

Expoziţie

În oraşul Jena (R. D. Germană) s-a deschis o expoziţie cu prilejul împlinirii a 500 de ani de cînd a început fabricarea de instrumente astronomice. Produsele optice ale întreprinderii „Carl Zeiss", din acest oraş, sînt, în prezent, cunoscute în lumea întreagă. La Jena a fost construit, în 1926, primul planetariu din lume, vizitat anual de peste 500 000 persoane. Circa 80 la sută din produsele întreprinderii sînt exportate.

Geantă

Bernard Poisonnier, un negustor de artă în vîrstă de 91 de ani, a predat Bibliotecii Naţionale a Franţei o geantă de piele cu sute de manuscrise ale poetului Guillaume Apollinaire. Poisonnier moşteneşte geanta de la văduva marelui poet, Jacqueline, care a decedat în 1967. Şefa departamentului manuscrise a Bibliotecii Naţionale afirmă că paginile îngălbenite au o valoare „inestimabilă".

Reconsiderare?

Spre sfîrşitul anului trecut, Dennis Rawlins, un astronom din Baltimore, a afirmat că unele cercetări făcute de el demonstrează că amiralul Robert E. Peary şi-a falsificat jurnalul şi că, de fapt, n-a atins niciodată Polul Nord. A izbucnit o controversă, şi Societatea Naţională de Geografie a deschis o anchetă, membrii acesteia susţinînd că Rawlins a interpretat greşit o pagină cu calcule, scrisă de mînă de Peary. Astronomul admite greşeala, dar susţine că interpretarea sa nu a fost eronată. Controversa continuă.

Raport

Potrivit raportului anual dat publicităţii de Institutul de geologie al S.U.A. în urma cutremurelor înregistrate anul trecut în întreaga lume, şi-au pierdut viaţa aproximativ 30 000 de persoane. În 1988, au fost înregistrate 61 seisme cu magnitudinea de cel puţin 6,5 pe scara Richter, care au avut urmări grave, dar numărul lor a fost mai mic decît în 1987.

TIMBRE emise în Spania, care rememorează locurile de organizare a unor expoziții universale. Emisiunea a fost realizată în întîmpinarea Expoziției Universale ce va avea loc la Sevilla în 1992

Distrugeri

Filipinele vor ajunge, în curînd, să importe pește, deoarece metodele de pescuit distructiv, între care și recurgerea la cianuri, au vătămat aproape trei sferturi din barierele de corali ale țării — a anunțat ministrul filipinez al agriculturii, Carlos Dominguez. Filipine, cu cele 7 100 insule și un țărm mai lung decît al Statelor Unite, au avut, întotdeauna, pește din belșug, ajungînd chiar să exporte.

Reducere

S.U.A. au hotărît să reducă la jumătate, respectiv la trei, numărul dragoarelor de mine dislocate în zona Golfului, în perioada de vîrf a acțiunilor militare dintre Iran și Irak.

Construcții

În următorii doi ani, în orașele și satele afectate de cutremurul din Armenia urmează să fie construite locuințe cu o suprafață de aproximativ 6 milioane metri pătrați, a declarat Suren Arutiunian, prim-secretar al C.C. al P.C. din Armenia. El a arătat că, în urma dezastrului, aproximativ 520 000 persoane au rămas fără locuință, iar 170 000 — fără un loc de muncă.

Traduceri

Concernul nipon Matsushiba, producător de aparate electronice, a anunțat că lucrează la realizarea unui computer cu ajutorul căruia să se facă traduceri verbale din limba japoneză în limba engleză. Un prim prototip realizat de firma niponă dispune deja, în memorie, de un vocabular de 50 cuvinte, din domeniul tehnicii, pe care le traduce dintr-o limbă în alta.

Numire

Judith Richards Hope, o avocată din Washington, este prima femeie numită în Harvard Corporation (consiliul de conducere al Universității Harvard), în cei 353 de ani ai acestei instituții. Atît ea, cît și soțul ei au fost studenți la Harvard.

Poluare

În următorii doi ani, poluarea atmosferei în capitala Mexicului va atinge un asemenea nivel, încît aproape că nu se va mai putea respira, consideră președintele mișcării ecologiste mexicane. Conducătorul organizației ecologiste mexicane „Grupul celor o sută" — organizație care a tras primul semnal de alarmă în legătură cu acest pericol — apreciază că Ciudad de Mexico se află pe marginea uneia dintre cele mai mari catastrofe ecologice din secolul nostru.

Accidente

În cursul anului trecut, pe șoselele Elveției au fost înregistrate 77 100 accidente de circulație, cu 2,6 la sută mai mult decît în 1987, a anunțat Oficiul de statistică de la Berna. În timp ce numărul persoanelor decedate în aceste evenimente rutiere a scăzut la 945, cel al răniților a înregistrat o creștere cu 900 de persoane.

Premiu

Secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, i-a fost acordat premiul internațional Jawaharlal Nehru, pentru lupta sa în favoarea păcii. Premiul este acordat anual, începînd cu 1969, (vezi „Lumea" nr. 7).

Examinare

Președintele Guatemalei, Vinicio Cerezo, a declarat, la încheierea vizitei pe care a efectuat-o în S.U.A., că vor exista dificultăți în realizarea acordurilor stabilite în cadrul reuniunii de la San Salvador, dacă guvernul de la Washington nu își va oferi sprijinul sau cel puțin asentimentul. Cu prilejul vizitei, președintele Cerezo s-a întîlnit cu vicepreședintele S.U.A., Dan Quayle, cu care a examinat diferite modalități de soluționare a problemelor pe care le ridică aplicarea acordurilor de pace „Esquipolas II".

Vaccin

După cum a declarat la Geneva un reprezentant al Organizației Mondiale a Sănătății, un vaccin eficient împotriva sindromului imunodeficienței dobîndite (SIDA) poate fi operabil, în cel mai bun caz, peste cinci ani. În același timp, a precizat conducătorul programului O.M.S. împotriva SIDA, în prezent există deja o serie de preparate cu ajutorul cărora medicii reușesc să prelungească viața persoanelor bolnave de SIDA. Potrivit datelor difuzate de Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.), la sfîrșitul lunii februarie au fost afectate de sindromul imunodeficienței dobîndite (SIDA) 141 894 de persoane, cu 2 000 mai mult, comparativ cu luna precedentă. Cel mai mare număr de cazuri SIDA — 86 157 — au fost înregistrate în Statele Unite.

Populație

După cum estimează specialiștii, în anul 2000 populația Indiei va fi de circa 822 milioane de persoane. În 1991, în orașele din India va locui 27,5 la sută din totalul populației țării, iar în anul 2000 — circa 33 la sută.

Anchetă

Oameni de știință din Statele Unite, Argentina și Chile au început o anchetă asupra efectelor produse ecosistemului din Antractica de recentul naufragiu al petrolierului argentinian „Bahia Paraiso" (28 ianuarie — v. „Lumea" nr. 6). Accidentul s-a produs lîngă peninsula Palmer, și o mare cantitate de produse petroliere s-a revărsat în mare.

Campanie

Guvernul nepalez va iniția o campanie națională de alfabetizare, care va cuprinde, pînă în anul 2 000, milioane de persoane de la șase la 45 de ani. Rata neștiutorilor de carte din Nepal este de 65 la sută, din care marea majoritate o constituie femeile, precizează agenția „China Nouă".

Moștenire

Ministrul culturii din Spania a anunțat că celebrul pictor Salvador Dali, decedat în ianuarie a.c., a lăsat moștenire proprietatea sa (în valoare de 10 miliarde pesetas) statului spaniol. Ministerul a fost informat de un notar public, căruia Dali i-a dictat testamentul în septembrie 1982. Ministrul culturii, scriitorul Jorge Semprun, a dat asigurări provinciei Catalonia că nu va avea de pierdut din aplicarea dispozițiilor testamentare ale pictorului.

„NOSTALGII ECOLOGICE": „Întotdeauna m-a cuprins o stranie melancolie în Pădurea Neagră". (Ultime rapoarte susțin că proporții însemnate ale pădurii sînt distruse de ploile acide)

(Din „Nebelspalter", Zürich)

Rubrică realizată de Stelian Țurlea

REPORTAJ PE GLOB

MAREA BRITANIE

Gustul cărbunelui

Viorel Sălăgean

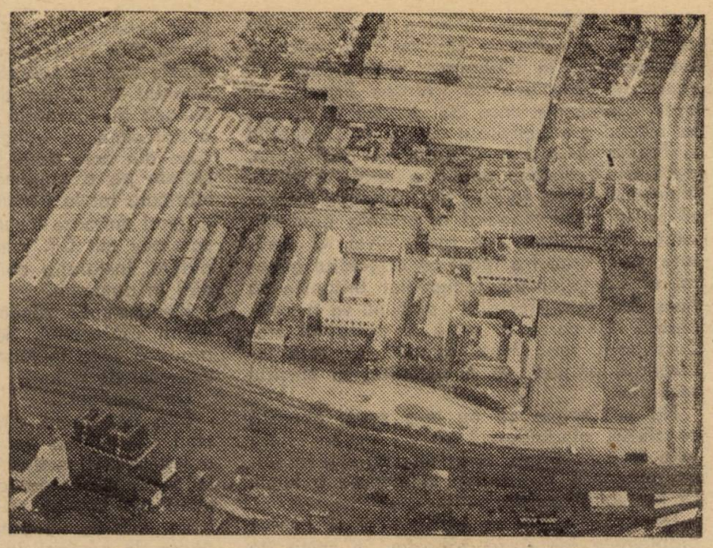

Marea Britanie. Compania scoțiană Anderson

Prietenos și vesel, domnul Brian Simmons, de la „Scottish Information Office", nu încetează să spună fel de fel de glume la adresa scoțienilor. Înainte de a vizita o renumită firmă producătoare de utilaj minier, ne oprim în fața unui „pub". Nu pentru a servi o gustare sau o cafea, ci pentru a ne spune o glumă. Doi scoțieni s-au întîlnit aici. Zice unul, plin de importanță : „Vezi «pub»-ul acesta ? A fost construit în 1592". „Da, îmi aduc bine aminte", îi răspunse celălalt...

Rîdem și noi, și ne vedem de drum spre obiectivul zilei. Pe cît sînt de glumeți scoțienii, cu sau fără fustanelă, cu sau fără cimpoi împodobit, pe atît sînt de serioși cînd se apucă de lucru. Compania „Anderson Strathclyde", din Matherwell, este, fără să-și propună, un posibil exemplu. Pe cartea ei de vizită tronează, autoritar, o performanță greu de egalat : utilajele miniere fabricate aici sînt exportate în toate țările lumii producătoare de cărbune. În total, peste o sută de țări. Din Australia în Statele Unite și Canada, din Brazilia și Chile în Africa, din Japonia în toată Europa. Și, mai ales, în Marea Britanie.

Era prima unitate de producție industrială pe care o vizitam în țara insulară, care a dat tonul, secole în șir, revoluției și evoluției industriale a lumii. Și de ce să nu spun, aveam unele îndoieli, suspectîndu-i pe glumeții scoțieni de o farsă... serioasă. Solicitasem să vizitez o unitate reprezentativă pentru industria și tehnologia britanică actuală și, iată, ni s-a oferit cunoașterea unei firme producătoare de utilaj minier. Cît o fi de important și la ordinea zilei cărbunele într-o țară care își scaldă granițele în petrol ?

Prejudecata stăruia jenant în minte, fără să am puterea să solicit o explicație. Directorul tehnic al corporației scoțiene, însoțit de doi experți, și-a făcut timp pentru a discuta cu doi ziariști români. În biroul de protocol, pe masă, două seturi de steguțe, român și britanic, flori, ceșcuțe cu cafea și, mai ales, un aer deosebit de cordial.

Nu poți să nu vibrezi auzind rostite cuvinte calde despre țară, despre oamenii ei, aici, în recea Scoție. Spunea directorul tehnic : „Îi cunosc bine pe români. Am vizitat țara dv de mai multe ori. Cunosc bine îndeosebi Bucureștiul, Craiova și Petroșani. Vă admir hărnicia și voința de a face lucruri frumoase. Aveți o capitală frumoasă, modernă, funcțională. Am văzut cu ochii mei cum poate un oraș ca Petroșani să-și schimbe complet înfățișarea, în bine, firește, în numai cîțiva ani. Cred că am colaborat bine cu partenerii români. Au fost punctuali și solvabili în tot ce am stabilit. Chiar dacă, de cîtva timp, nu avem o colaborare concretă, asta nu înseamnă că nu ne vom mai întîlni. Cu acest gînd bun, vă primim și pe dumneavoastră. Există și posibilitatea, pe care trebuie să o explorăm mai atent, de a colabora și pe terțe piețe. Mi-a plăcut și apreciez seriozitatea românilor".

Sînt frînturi din lungul șir de vorbe frumoase rostite într-o țară în care cuvintele de complezență nu par să intre în obiceiul casei. Le-am notat atent, și, mai ales, le-am purtat mult în suflet. Cuvintele unei autorizate personalități a industriei britanice de azi își amplificau ecoul cu fiecare pas pe care îl făceam în cunoașterea preocupărilor unor oameni despre care se spune că sînt dătători de ton în tehnica și tehnologia mondială de utilaj minier.

De mai bine de douăzeci de ani, cibernetizarea a căpătat aici, într-una din industriile cu cele mai lungi stagii din Marea Britanie, tensiunea unei adevărate pasiuni. Simțind sensul evoluției tehnologice, oamenii corporației scoțiene au trecut la treabă, nu așteptînd viitorul ,cît mai ales întîmpinîndu-l. Muncitor și tehnician, inginer sau economist, întregul angrenaj este obligat să-și împrospăteze, anual, cunoștințele în domeniul cibernetic și să probeze acest lucru prin teste severe, aplicînd tot ce e nou atît pentru ușurarea și creșterea performanțelor muncii fiecăruia, cît și pentru perfecționarea tehnologiilor de producție și a produselor plămădite la Matherwell. Să ieși în lume, să fii sigur pe fiecare pas pe care îl faci, să fii respectat înseamnă să intuiești mersul lumii și să te înscrii, cît se poate de repede, pe direcția nouă. Altfel...

Asta pare să fie lecția profesiunii de credință a producătorilor de utilaj minier, cu faimă mondială, dintr-un modest orășel de provincie din Scoția. Pentru ei, cărbunele nu are numai culoare, ci și gust ; ei simt plăcerea fantasticei aventuri în lumea cufundată în somnul milioanelor de ani, și caută mereu să facă drumul cît mai plăcut. Aici, am aflat și o motivație a pasiunii organice pentru înnoire, izvorîtă dintr-o certitudine rar întîlnită în alte domenii : Marea Britanie nu poate trăi fără cărbune nici măcar o zi. Și în următorii cincizeci de ani și în următorii o sută de ani, lucrurile nu se vor schimba radical. Așa că fiecare investiție este stimulată sub această generoasă certitudine.

Divizia de concepție și de proiectare... Aproape integral, fiecare piesă, fiecare ansamblu și fiecare produs sînt gîndite și așezate pe planșetă cu minuția și, mai ales, cu rapiditatea greu de concurat a computerelor. Prin simulare electronică, inginerii experimentează, cu dezinvoltură, idei și soluții noi, reducînd fantastic, uneori cu nouăzeci la sută, timpul necesar pentru elaborarea unui prototip. Calculatorul este informat cu toate detaliile privind forma, structura, dimensiunea, greutatea, caracteristicile fizice ale fiecărei piese și ale întregului produs, urmînd ca proiectanții să-și imagineze scenarii tehnice și tehnologice, potrivit cerințelor beneficiarilor și să pună la lucru sofisticata mașinărie cibernetică. Ce se întîmplă mai departe nu este greu de închipuit, aflînd că cele mai „leneșe" calculatoare din dotare realizează cinci sute de mii de operații pe secundă. În fața planșetei, creatorul pare, în sfîrșit, eliberat de obositoarea muncă „fizică" a calculelor și măsurătorilor, adesea bulversate de cea mai mică eroare.

Iar, la firma de prestigiu „Anderson Strathclyde", aceasta se petrece nu de ieri de azi, ci de mai bine de cincisprezece ani. În vîrful piramidei performanțelor mondiale nu se poate ajunge ușor. Trebuie să ai cu ce să ajungi și cu cine. În lumea concurenței îndîrjite nu există altă cale.

Văzînd coloșii de metal, vopsiți îngrijit, pînă la ultimul detaliu (doi muncitori lucrau la retușarea mărcii fabricii, aplicate pe o combină din subteran, pentru simplul motiv că nuanța de roșu nu era cea omologată), am întrebat dacă este rentabilă munca investită în asemenea produse. Mi s-a răspuns cu o mirare gata să mă tulbure : „Fără un profit bun, nu am putea supraviețui nici o săptămînă. Este foarte rentabilă și este și foarte sigură. Ceea ce, pentru lumea în care trăim, devine un stimulent extraordinar. Trebuie, însă, să fim mereu în frunte".

Obsesia concurenței, în fond o competiție pentru performanța tehnică și tehnologică, se insinuează în întreaga discuție. În secțiile de producție, detaliile fiecărui drum spre performanță sînt prezentate cu lejeritatea omului care nu numai că nu ascunde nimic, dar și vrea să se știe bine ce face și cum face. Nu sînt specialist în tehnică, dar puteam întreba vrute și nevrute, puteam cere orice lămuriri și le aflam. Mai mult, gazdele întîrziau, în explicații prelungite, mult peste răspunsul necesar unui simplu curios, trădînd plăcerea pentru interesul arătat. Așa am întîrziat mai bine de un ceas în lungul liniei de fabricație cu celule flexibile, despre care mi s-a spus că este cea mai mare din Europa, dacă nu chiar din întreaga lume. Mașinile de prelucrat sînt așezate după logica tehnologiei și, rînd pe rînd, sutele și miile de piese, care intră în componența fiecărui utiloj, urmează docile drumul fluxului complet automatizat. Întreaga producție a unei imense hale este condusă prin calculator. El poate comanda executarea, cu o precizie greu de atins de om, a peste două sute de operații de prelucrare, multe foarte complicate. Cele cinci centre cu comandă cibernetică din alcătuirea liniei automate de producție flexibilă au, în magazia lor, fiecare, cel puțin o sută de scule și dispozitive, o linie-conveier automatizată și instalații speciale, tot automatizate, de încărcare și descărcare a mașinilor-unelte.

Urmăresc atent fiecare explicație și caut să-i înțeleg rostul și sensul. Aflu, într-un tîrziu, că, nu întîmplător, în această uriașă hală, se atinge cea mai mare productivitate a muncii din întreaga industrie britanică. Amănuntul nu este lipsit de interes. Dar bunul obicei al firmei „Anderson Strathclyde", de a fi dătător de ton în performanțele tehnice și economice mondiale în producția de utilaj minier, nu a făcut școală peste tot. Teama în fața productivității scăzute nu mai este o problemă a uneia sau a alteia dintre firme, ci, se pare, că a devenit o problemă economică serioasă a întregii țări. Un grup al Confederației industriilor britanice a stu-

diat, în 1988, productivitatea a opt sute de companii din Marea Britanie. Nu mică a fost surpriza la elaborarea concluziilor. Pe scurt, se apreciază că Marea Britanie ar avea nevoie de zece ani pentru a ajunge la nivelul productivității din R. F. Germania și Franța și, nici mai mult, nici mai puțin, decît două decenii pentru a egala Japonia. Numai douăzeci la sută din companii lucrează la un nivel mondial în privința productivității, restul fiind sub acest nivel. O realitate dură, care l-a făcut pe directorul general al Confederației industriilor britanice să fie și mai dur, precizînd : pînă nu va fi recuperată rămînerea în urmă în domeniul productivității, rolul Marii Britanii, ca țară industrială majoră, va fi periclitat la sfîrșitul secolului.

Nu pot spune că nu m-a șocat această concluzie, gîndindu-mă că ea nu se referă la o țară oarecare, ci la una care a însemnat leagănul civilizației industriale a lumii. La Marea Britanie.

Dar să-i lăsăm pe britanici să-și rezolve problemele lor și să zăbovim, în semn de posibilă sfidare a concluziilor alarmante, la unul din principalii beneficiari ai firmei scoțiene, compania minieră din Selby, pentru care lucrează într-o cursă contra-cronometru de cîțiva ani.

La Selby, un tipic orășel englezesc din Yorkshire, „National Coal Board" a construit prima dintre marile mine ale viitorului. Este pentru prima dată, după mai bine de douăzeci și cinci de ani, cînd se acordă o importanță ieșită din comun unei mine de cărbune. Este pentru prima dată cînd sînt utilizate din plin toate tehnicile puse la punct, în diferite mine, la scară pilot sau semiindustrială. Față de minele vechi, mai mult sau mai puțin modernizate în ultimii ani, complexul de la Selby este, în întregime, conceput pe baza tehnicilor celor mai noi de extracție din lume. În prezent, mina urmează să atingă capacitatea maximă proiectată. Un grafic-cadru planifică, pe luni, săptămîni și chiar zile, activitatea în cele mai mici amănunte, pînă la atingerea producției de zece milioane de tone anual.

Șantierul cel mai spectaculos este cel de la Gascoigne Wood, unde se sapă două galerii paralele, de cinci metri diametru, care coboară în pantă ușoară spre zăcămînt. După mai bine de un kilometru, cele două tunele trec pe sub zăcămînt, care este, și el, orientat în pantă dulce. Prin ele se evacuează la suprafață cărbunele extras de la o adîncime ce atinge o mie de metri. Fiecare din cele două benzi transportoare, instalate pe o lungime de cincisprezece km, fabricate tot la Matherwell, sînt antrenate de grupuri motoare însumînd o putere de douăsprezece mii CP. Prin dimensiuni, ca și prin putere, instalația constituie un record mondial în domeniu.

Dimensiunile zăcămîntului au impus parametrii proiectului. Se prevede ca mina să producă zece milioane tone pe an, timp de cincizeci de ani.

Deocamdată...

Știa ce spune directorul firmei scoțiene, cînd îmi vorbea de valoarea certitudinii pe o lungă perspectivă în munca lor. Mina de la Selby nu numai că va fi cea mai mare mină din Europa și una dintre primele din lume, dar ea va bate, în plus, toate recordurile de productivitate. Aici se vor produce 50 000 de tone pe zi, cu patru mii de mineri. Responsabilii proiectului speră să se atingă un randament de șaptesprezece tone pe post de om în subteran. Este o cifră de trei-patru ori mai mare decît cele mai bune medii actuale din Europa.

Paradoxal, nu există nici o noutate de senzație la mașinile care au fost alese să echipeze fronturile de tăiere. Havezele cu tambur de mare diametru desfac bucăți de cărbune de aproape un metru, avansînd în lateral într-un sens, apoi în celălalt, în lungimea fronturilor care variază de la o sută la trei sute de metri. Dar, dacă utilajul de bază este clasic, adăugarea diverselor „gadget"-uri și a unui sistem de control informatizat îl schimbă cu mult. Din nou, obsesia ciberneticii, cea care a propulsat activitatea firmei de utilaj minier din Scoția în vîrful ierarhiei mondiale.

Acum e rîndul minei din Selby.

Havezele sînt ghidate de captatori cu raze gamma, care reperează automat, în fiecare moment, rocile vecine ; grație acestui dispozitiv, haveza nu atacă decît cărbunele, fără să taie straturile de rocă inferioară sau superioară. Conducerea mașinilor, începînd de la haveze, la banda transportoare, care evacuează cărbunele spre galeria principală sau susținerile care avansează după fiecare trecere a havezei, este centralizată și divizată electronic.

Nu înseamnă că, în fronturile de tăiere, se renunță la prezența oamenilor. Chiar dacă, tehnic, este posibilă supravegherea lucrărilor prin circuite video și plasarea posturilor de comandă la distanță, chiar și la suprafață — experiențe care au fost făcute deja —, sistemul nu este rentabil în cazul de față. Tehnicienii recomandă utilizarea telecomenzilor acolo unde prezența omului este dificilă din cauza condițiilor naturale — cum este cazul în minele de mare adîncime, de peste o mie de metri, unde temperatura este greu de suportat. Datorită prelucrării unui mare număr de informații transmise în permanență de captatorii instalați pe diverse mașini, ordinatorul indică șefului de sector defecțiunile posibile. Această supraveghere permanentă permite prevenirea majorității penelor, timpul de staționare accidentală a mașinilor fiind considerabil redus, iar productivitatea atît de ridicată.

Transportul cărbunilor este, în întregime, asigurat de o gigantică rețea de benzi conveioare. Ea este integrată și automatizată, constituind, cu siguranță, principala atracție tehnică a complexului. Cărbunele scos din sectoarele de exploatare este condus pe o rețea ierarhizată de benzi transportoare, din ce în ce mai largă, pînă la două conveioare principale — acestea măsurînd aproape patru metri lărgime —, care urcă în pantă lină pînă la suprafață. Între frontul de tăiere și suprafață, cărbunele parcurge, astfel, o distanță care poate ajunge la douăzeci și cinci km. Apoi, este încărcat automat în trenuri speciale cu o capacitate de o mie de tone, care fac naveta, fără întrerupere, între Gascoigne Wood și cele trei termocentrale de la Drax, Eygborough și Ferrybridge, toate situate la mai puțin de cincisprezece km. Cele trei centrale gigant pot să absoarbă, ele singure, zece milioane de tone, ce sînt produse anual în complexul minier Selby.

Cîștigînd o nouă strălucire în epoca computerelor, industria carboniferă aplică, cu succes, idei tehnice, în pas cu progresul științific al acestui sfîrșit de secol.

Apropo de...

„Wintex-Cimex '89"

Exercițiul trebuia să fie secret. Dar cum să nu se observe niște manevre atît de ample care se întind, pentru o perioadă de două săptămîni, pe un spațiu enorm, din S.U.A. pînă în Turcia ? Mai ales cînd este vorba de acțiuni cu asemenea implicații politice și militare ! Pentru că manevrele denumite codificat „Wintex-Cimex '89", efectuate la nivel de Stat Major, au avut drept obiectiv să verifice, în perioada 24 februarie-9 martie, capacitatea Alianței Nord-Atlantice de a acționa — nu pentru apărare, așa cum s-ar putea crede și așa cum a încercat să se afirme —, ci pentru rezolvarea unor cazuri „de tensiune". Și, iată cum, într-o perioadă în care toată Europa caută căi cît mai eficiente de a scăpa de povara armelor nucleare care apasă greu pe umerii locuitorilor continentului, manevrele „Wintex-Cimex '89" au avut înscrisă în scenariul lor folosirea bombei atomice. Și nu numai pentru „o primă lovitură", ci, așa cum relevau relatări din presa vest-germană, și pentru o „a doua lovitură nucleară". Obiectivele acestora : teritoriile R.D. Germane, R.S. Cehoslovace și U.R.S.S.

Mai mult chiar, la manevrele care au cuprins întreg teritoriul NATO au luat parte și circa 1 500 de civili și peste 800 de puncte militare. Aceste manevre secrete, care se desfășoară din doi în doi ani, ajunse la cea de-a zecea ediție a lor, constituie un prilej pentru oamenii politici din țările NATO, pentru funcționarii guvernamentali și militari de a testa diferite variante de război. Printre altele, după cum s-a aflat din surse militare citate de agenția „DPA", înalți reprezentanți guvernamentali vest-germani au trebuit să se adăpostească într-un bunker antiatomic, în zona Ahrtal din R.F.G., creînd un „cabinet de război". În paralel, șefii forțelor armate din capitalele statelor NATO, precum și de la Cartierul General al Alianței Nord-Atlantice de la Mons (Belgia) au examinat variante de mobilizare a forțelor armate ale NATO și de transport al întăririlor. Este prevăzută „soluționarea tensiunilor" nu numai prin utilizarea armelor, ci și a gazelor de luptă.

Scenariile (avînd ca laitmotiv intervenții în țările socialiste) imaginate pentru „Wintex-Cimex '89" sînt foarte semnificative pentru faptul că, în pofida unor pași timizi în direcția destinderii, în concepția planificatorilor NATO nu s-au schimbat prea multe lucruri.

Nu este de mirare că, în aceste condiții, unele țări, ca Franța și Grecia, au refuzat să participe la aceste manevre. În alte țări ale NATO, opinia publică și-a exprimat protestul energic față de testarea unor planuri de război, mai ales de război nuclear, într-un moment cînd tot mai largi cercuri ale opiniei publice europene și de pe alte continente se pronunță pentru eliminarea armelor nucleare și reducerea substanțială a celor convenționale. Să fie oare întîmplător că manevrele respective au fost programate chiar în momentul cînd, la Viena, începeau tratativele vizînd efectuarea de noi pași în direcția dezarmării, prin serioase reduceri în domeniul convențional ? În aproximativ 120 de localități din R.F. Germania au avut loc manifestații de protest împotriva manevrelor „Wintex-Cimex '89". De altfel, o serie de landuri conduse de social-democrați, cum sînt Bremen, Saar și Schleswig-Holstein, au refuzat să ia parte la exerciții. Aceste manevre militare „au un iz de război rece", releva și ziarul iugoslav „Vecernje Novosti". Iar ziarul „Dnevnik" arăta că NATO se joacă de-a cel de-al treilea război mondial ! Într-adevăr, manevrele „Wintex-Cimex '89" au reprezentat o periculoasă și anacronică „zăngăneală de arme" care, însă, a avut și efecte nescontate de inițiatorii lor : a stimulat la acțiune în favoarea păcii și dezarmării cercuri largi ale opiniei publice, care au condamnat aceste pregătiri de război, cerînd să se facă pregătiri de pace !

R. Nădășan

Opțiuni latino-americane

l'Unità
ORGANO DEL PARTITO COMUNISTA ITALIANO
ROMA

„ENERGIE ȘI COEZIUNE ÎN APĂRAREA DEMOCRAȚIEI" *)

Interviu cu președintele Argentinei, Raul Alfonsin

— Domnule președinte, atacul terorist asupra bazei militare La Tablada a fost o mare surpriză pentru întreaga lume. Cum se explică cele întîmplate ?

— Nu se poate da o explicație logică. Este suficient să citim proclamația grupului terorist, pentru a înțelege caracterul planului pe care a încercat să-l pună în practică. Acest document demonstrează că teroriștii vroiau să profite de recentele revolte conduse de extrema dreaptă pentru a împiedica dezvoltarea procesului democratic. Acești teroriști vroiau să simuleze un atac al extremei drepte împotriva bazei militare, crezînd că prima mea reacție defensivă va fi convocarea poporului. Ei intenționau să simuleze o năvală a maselor asupra bazei ocupate, urmată de împușcarea ofițerilor luați prizonieri și de un marș popular spre sediul guvernului, adică un început de război civil. Vroiau să acționeze, în acest fel, într-o țară în care libertatea este respectată, unde cheltuielile făcute pe plan social sînt cele mai ridicate din America Latină, în raport cu produsul intern brut, și unde există o democrație în curs de continuă dezvoltare prin intermediul unor forme diferite de participare.

— Este posibil ca pregătirile pentru o operațiune de asemenea dimensiuni să nu fi fost descoperite de serviciile de securitate ? Au existat critici destul de aspre în această privință.

— Aceste critici nu sînt întemeiate, deoarece pleacă de la ideea absurdă că un aparat de securitate care nu este infailibil este inutil. Au existat acte de terorism de mari proporții, care au luat prin surprindere cele mai sofisticate servicii de securitate din lume. Să ne gîndim la asasinarea lui Kennedy, a lui Sadat, a Indirei Gandhi ; să ne gîndim la atentatul îngrozitor de la Bologna, la masacrul de la Olimpiada de la München. Cred că acuzațiile împtriva guvernului nostru sînt o dovadă a dorinței de a discredita democrația, ca sistem politic. Există tendința de a considera libertatea, respectarea drepturilor omului și condamnarea principalilor responsabili ai represiunii, care au violat aceste drepturi în timpul recentei dictaturi militare, drept cauze ale reapariției terorismului. Eu, în schimb, cred că, fără aceste condamnări, am fi fost nevoiți să înfruntăm un val de violență și mai grav decît atacul terorist împotriva bazei militare La Tablada. Cine știe cîte persoane și-ar fi pierdut încrederea în justiția democrată și ar fi încercat să-și facă singuri dreptate !

— În discursul rostit la 24 ianuarie, ați afirmat că atacul terorist împotriva bazei militare La Tablada este cel mai grav lucru petrecut în timpul guvernului condus de dv. Se poate spune că este mai grav decît revoltele militare din aprilie 1987, ianuarie 1988 și decembrie 1988 ?

— Fără îndoială. Este mai grav, din mai multe motive și, în primul rînd, pentru sîngele vărsat (circa 40 de morți). A fost grav și pentru faptul că teroriștii au încercat să expună guvernul și democrația țării unui atac din partea extremei drepte. Nimeni n-a făcut, pînă acum, un pas atît de hotărît, în scopul slăbirii sistemului politic.

— După atacul terorist împotriva bazei militare La Tablada, procesul democratic argentinian mai este în pericol ?

— Forța democrației nu depinde atît de intensitatea sau frecvența unei agresiuni, cît, mai ales, de energia și coeziunea cu care poporul își asumă sarcina de a o apăra. O democrație a unor indiferenți poate fi distrusă de o revoltă militară, ca cea din aprilie 1987. Manifestațiile, organizate în scopul apărării întregului sistem împotriva atacului militar, la care au participat milioane de persoane, au fost hotărîtoare pentru asigurarea continuității ordinii constituționale. Cred că unanima condamnare a actului terorist împotriva bazei militare reprezintă o garanție în acest sens.

— Unele dintre criticile actuale la adresa guvernului se referă la recenta hotărîre a acestuia (adoptată în urma atacului de la La Tablada) de a crea un Consiliu Național de Securitate, din care să facă parte și șefii forțelor armate. Nu li s-a restituit, în acest mod, militarilor, cel puțin parțial, responsabilitatea pentru ordinea internă ?

— Consiliul Național de Securitate este un organism care are rolul de consilier al președintelui. Sînt convins că, în fața unui fapt atît de grav, precum cel pe care l-am trăit cu toții, ar fi fost de neînțeles, chiar absurd, ca președintele să nu fi cerut asistență prin intermediul unui organism consultativ permanent.

— În acest context, vi s-au adresat și critici la adresa politicii externe a guvernului dv. Unii susțin că ați privilegiat relațiile cu Nicaragua și Cuba.

— Acest lucru este absolut fals. Nici o măsură adoptată de guvernul nostru, de cînd sîntem la putere, nu justifică presupunerea că am avut intenția să stabilim relații „privilegiate" cu Nicaragua și Cuba. Am hotărît, într-adevăr, să stabilim relații normale cu cele două țări, în aceleași condiții în care avem relații cu restul lumii. Pentru acest lucru sîntem criticați : nu pentru că am „favorizat" relațiile cu Cuba și Nicaragua, ci pentru că nu am deteriorat relațiile cu Cuba și Nicaragua. Politica noastră externă favorizează doar principiile de drept internațional. În acest context, dorim să realizăm o nouă ordine economică internațională și o conlucrare latino-americană. Tot în acest context, am încheiat un acord de pace cu Chile, am semnat un acord de colaborare cu Brazilia, acționăm, în momentul de față, în favoarea păcii și a pluralismului în America Centrală, ne menținem adeziunea față de țările nealiniate, sprijinim orice pas înainte pe calea destinderii internaționale, încercăm să ducem mai departe dialogul dintre Nord și Sud și nu renunțăm la revendicarea suveranității asupra Insulelor Malvine.

*) Din „L'Unità", nr. 30, februarie 1989

ИЗВЕСТИЯ
MOSCOVA

„AMERICA LATINĂ TREBUIE SĂ AIBĂ ÎNCREDERE ÎN EA ÎNSĂȘI"

Interviu cu președintele Republicii Peru, Alan Garcia

— În primii doi ani ai mandatului dv. de președinte, țara a atins un ritm înalt de dezvoltare, apoi s-a declanșat criza. Presa corelează această situație cu faptul că guvernul dv. este în dezacord cu Fondul Monetar Internațional și cu băncile occidentale.

— Sînt satisfăcut de faptul că am adoptat o poziție antiimperialistă. După cum știți, America Latină, era, înainte, producătoare de materii prime, pentru care primea prețuri derizorii. Mai tîrziu, pe continentul nostru, a început procesul de industrializare, dar întreprinderile și utilajele au fost cumpărate cu prețuri mari. În esență, America Latină s-a orientat spre importuri excesive, devenind astfel o regiune debitoare, care trebuie să plătească dobînzi mari. Oricît ar părea de neverosimil, continentul nostru a devenit unul din cei mai mari creditori din lume ; el plătește — mai bine zis, dă împrumut — miliarde de dolari anual.

De aceea, noi, în Peru, am decis să limităm plata datoriei externe (10 la sută, anual, din încasările la export ale țării — n.a.), pentru a asigura un progres economic rapid, folosind mijloace proprii, fără să ne bazăm pe împrumuturi din străinătate. Datorită acestui fapt, Peru a realizat, la început, o creștere de 9 la sută pe an, apoi de 7 la sută. Ritmul de dezvoltare s-a dovedit prea mare, în comparație cu rezervele de care dispune Peru. Privind în urmă, aș spune că ritmul de creștere nu trebuia să depășească 4—5 la sută anual.

— Înseamnă, deci, că problema nu constă numai în datoria externă ?

— Există două probleme diferite : datoria externă, care nu se plătește, și ritmul foarte rapid de dezvoltare a economiei peruane. Unii ziariști și politicieni latino-americani afirmă că cei ce nu vor plăti datoria externă se vor ciocni de aceleași dificultăți ca și Peru. Ei demonstrează chiar că, numai cu condiția obținerii unor credite din străinătate și cu ajutorul Fondului Monetar Internațional, se poate realiza progresul economic. După părerea mea, acesta este un mod de a gîndi colonialist. Experiența dovedește că și statele care au răspuns, în totalitate, cerințelor F.M.I. și au depus eforturi maxime pentru a-și plăti datoriile sînt confruntate cu probleme serioase.

Problemele cu care se confruntă Peru nu sînt corelate cu limitarea plății datoriei externe. Cu alte cuvinte, criza actuală este rezultatul alocării de către stat a unor subvenții mari pentru produsele alimentare, pentru menținerea unor tarife reduse ale creditului bancar, a unui curs scăzut al dolarului, în raport cu moneda națională. Toate acestea au dat naștere unui deficit bugetar și unei creșteri excesive a importurilor. Trebuie să remediem această situație.

— Există speranțe ca Peru să ajungă la o înțelegere cu creditorii occidentali?

— Eu nu cred că sacul cu bani are suflet sau că băncile internaționale se vor pune în situația noastră, însă ele, desigur, sînt interesate să primească înapoi banii pe care i-au împrumutat. Noi presupunem că, pe baza resurselor interne ale Republicii Peru și ale Americii Latine și, de asemenea, a investițiilor productive de capital străin — repet, productive și nu de genul acelora cînd valuta forte a fost folosită numai la amortizarea dobînzilor la creditele acordate anterior —, Peru va putea să atingă o dezvoltare stabilă. Această problemă poate fi rezolvată numai prin unirea tuturor forțelor din America Latină. Sînt convins că, dacă și alte țări cu datorii mari ar lua hotărîrea să limiteze plata acestora, atunci creditorii ar fi obligați să-și schimbe atitudinea.

— Într-adevăr, statele sud-americane au multe elemente comune și nu numai în domeniul economic. De exemplu, în Argentina au avut loc încercări de a se realiza un puci militar. În Peru, de asemenea, se vorbește, de multe ori, despre posibilitatea amestecului militarilor în politică. Este real acest pericol?

— Nu cred. Sistemul democratic s-a înrădăcinat temeinic în Peru. Noi sîntem confruntați cu dificultăți sociale care s-au acumulat timp de mulți ani, dar, în rîndul forțelor politice, există concordanță. Eu consider că posibilitatea unei cotituri, în acest sens, în Peru este exclusă.

— Peru s-a manifestat activ împotriva amestecului imperialist în problemele Nicaraguei. Crește, oare, posibilitatea unei reglementări pașnice în America Centrală odată cu instalarea noii Administrații în S.U.A.?

— Cred că trebuie să așteptăm și să dăm un răgaz noii Administrații, pentru ca, prin acțiunile sale, ea însăși să arate pe ce poziții se situează. Există speranțe pentru o soluționare pașnică, deoarece noul președinte se prezintă ca un om care gîndește mai puțin dogmatic. Noi așteptăm ca Statele Unite să înțeleagă: ele nu au drept de tutelă asupra dezvoltării politice a țărilor noastre. Noi, cele opt state latino-americane (Grupul de la Contadora și Grupul de sprijin), vom apăra, și de acum înainte, suveranitatea Americii Latine.

— La reuniunea președinților țărilor de pe continentul dv. ați spus că America Latină are nevoie de o schimbare. Ce ați avut în vedere?

— Schimbare înseamnă o profundă reînnoire pe plan social. În condițiile Americii Latine, scopul schimbării trebuie să fie unitatea. În decurs de 150 de ani, fiecare din țările latino-americane a stabilit relații externe în mod izolat. Fiecare din ele a crezut că numai ea singură poate să realizeze, cel mai bine, relații cu alte țări. Cu 60 de ani în urmă, fiecare țară credea că va obține cele mai bune prețuri pentru materia sa primă. Cu 40 de ani în urmă, fiecare țară credea că poate să realizeze o dezvoltare proprie a industriei și, ca urmare, am obținut structuri economice ineficiente pe întregul continent. Schimbarea latino-americană este necesară pentru a deschide noi perspective țărilor noastre. Trebuie să ajungem la o unitate a întregului continent.

PROFIL

RANASINGHE PREMADASA

președintele Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka

Noul șef al statului Sri Lanka, după alegerile prezidențiale din 19 decembrie 1988, este Ranasinghe Premadasa.

Născut la 23 iunie 1924, la Colombo, Ranasinghe Premadasa a urmat cursurile colegiilor Lorenz și St. Joseph din Colombo.

În 1950, a devenit membru al Consiliului municipal Colombo, iar, în 1955, primar-adjunct. A fost ales membru al Adunării legislative din Colombo central, în anul 1960; încă din 1956, a aderat la Partidul Național Unit (PNU). Va fi desemnat ministru al guvernului local în 1968 și membru al Adunării Constituante, însărcinate cu elaborarea Constituției din 1972. După victoria PNU în alegerile parlamentare din 1977, a primit conducerea Ministerului guvernului local, locuințelor și construcțiilor. În decursul a cinci ani, la inițiativa sa, au fost construite 153 000 de locuințe și 200 noi sate. Va fi membru și, apoi, președinte al comitetului care a elaborat Constituția din 1977. Din 1978, a deținut funcția de prim-ministru. La scrutinul prezidențial de la sfîrșitul anului trecut, Ranasinghe Premadasa a fost candidatul formațiunii guvernamentale, Partidul Național Unit.

Alegerile prezidențiale din 19 decembrie 1988 au fost considerate cruciale pentru Sri Lanka, stat confruntat, de cinci ani, cu un violent război civil, de origine etnică. După anunțarea victoriei sale în alegeri, Ranasinghe Premadasa a declarat: „Doresc să se termine cu teama și suspiciunea. Voi restabili legea și ordinea". În cuvîntarea rostită cu prilejul depunerii jurămîntului în funcția de șef al statului, el s-a angajat să-și dedice activitatea unității, păcii și ordinii și a chemat toți cetățenii țării să contribuie la edificarea unei societăți pașnice și prospere. În legătură cu politica externă, noul președinte a afirmat că vor fi întărite relațiile cu țările prietene, pe baza principiilor egalității, respectului reciproc, suveranității și neamestecului în treburile interne și a exprimat atașamentul față de politica de nealiniere.

El Periodista
BUENOS AIRES

„POPORUL VA VOTA PENTRU FRONTUL SANDINIST"

Interviu cu președintele Nicaraguei, Daniel Ortega

— Ați procedat recent, domnule președinte, la o redefinire a politicii interne. Poate fi acesta și un răspuns la faptul că Washingtonul pare a da semne că dorește să-și schimbe politica față de Nicaragua?

— Într-adevăr. Noi acționăm intens în Nicaragua în favoarea unei concertări naționale, pe plan economic și politic, pentru a întări economia mixtă și sistemul pluripartit. Aceasta nu ar fi posibil dacă n-ar exista o nouă Administrație în S.U.A., cu o atitudine diferită de cea a lui Ronald Reagan. Dacă lucrurile nu ar fi evoluat astfel, ar fi trebuit — dată fiind situația dificilă pe care, pe plan economic, o cunoaște Nicaragua — să ne îndreptăm către o „economie de război". Există, însă, în prezent, o situație diferită.

De asemenea, pe continentul latino-american se înregistrează unele deschideri politice din ce în ce mai ferme, și totul contribuie la întărirea pozițiilor Nicaraguei, în sensul de a putea acționa mai decis în ceea ce privește obiectivele sale, respectiv stabilirea și normalizarea sistemului bazat pe economia mixtă și pluripartidism.

— Dacă grupurile „contras" sînt, pe plan militar și politic, înfrînte de peste un an, de ce ați așteptat atîta timp pentru a face un pas de deblocare a situației interne și regionale?

— Trebuie ținut cont de faptul că, pînă la 20 ianuarie, în S.U.A. s-a aflat la conducere Administrația Reagan, care avea o politică foarte clară: încerca să distrugă revoluția nicaraguană, utilizînd, ca instrument, pe acești mercenari și stimulînd acțiunile lor teroriste. Cred că tocmai încheierea acestei etape, ca și atitudinea asumată de noua Administrație, de accentuată prudență și de anumit respect față de pozițiile latino-americane, constituie elementele care au creat un spațiu politic, astfel că guvernele statelor din America Centrală au putut ajunge la un acord (la reuniunea din Salvador, de la 13—14 februarie — n. trad.)..

— Ceea ce s-a realizat la reuniunea din Salvador reprezintă pentru Nicaragua un triumf, sau o victorie plătită cu prețul atîtor vieți omenești? (Este vorba de decizia demobilizării și dezarmării grupurilor „contras" — n. trad.).

— Asemenea victorii sînt dureroase. Orice război este dureros și nu poate produce o satisfacție deplină faptul că s-a făcut un pas înainte după atîtea înfruntări militare. Satisfăcător este, însă, faptul că se merge către încetarea războiului însuși, că se evoluează către o situație de pace.

— Acordul realizat de președinții din

America Centrală la reuniunea din Salvador s-a cristalizat în cadrul acestei consultări regionale care părea imposibilă cu o lună în urmă. Ce anume a determinat organizarea acestei reuniuni la nivel înalt ?

— În primul rînd, decizia de a desfăşura o asemenea întîlnire. Această decizie fusese luată deja de guvernul nicaraguan. La Caracas, cu prilejul instalării în funcţie a noului preşedinte venezuelean, am avut posibilitatea să fac cunoscută voinţa noastră politică de a acţiona, în prezent, pentru realizarea unei concertări economice şi politice interne. Acest lucru a fost fundamental, ca şi propunerea pe care am prezentat-o preşedintelui Hondurasului (în ce priveşte soarta grupurilor „contras", ale căror baze se află pe teritoriul hondurian — n. trad.). Un rol important l-a avut şi schimbul general de opinii dintre şefii de stat centro-americani, prilejuit de participarea la ceremonia de la Caracas, ca şi poziţia activă a preşedintelui venezuelean, Carlos Andres Perez. Toate au fost elemente decisive pentru acordul istoric ulterior, la care au ajuns cele cinci state centro-americane.

— Nu a fost şi un mijloc de apărare a revoluţiei nicaraguane ?

— Nu. Noi avem acum posibilitatea de a transforma în realitate programul nostru politic şi economic. Războiul nu ne permitea aceasta. În prezent, putem acţiona pentru aplicarea ideilor pentru care am luptat. Nu înseamnă că renunţăm la ideologia noastră, ci că aplicăm ceea ce am fi dorit să facem, dacă n-ar fi fost războiul, încă de la victoria revoluţiei.

— Noile condiţii politice pe care le propuneţi acum pe plan intern nu ar putea pune Frontul Sandinist în faţa unei „sfidări" concrete ? Credeţi că, după opt ani de încercări dificile pentru populaţie, sandiniştii pot cîştiga viitoarele alegeri ?

— Am convingerea că poporul va vota în favoarea Frontului Sandinist. Faptul de a fi putut rezista politicii agresive nord-americane timp de opt ani şi de a fi învins-o este un motiv de mîndrie naţională, chiar în situaţia dificilă în care trăim din punct de vedere economic.

— Există două structuri militare — cea a armatei Nicaraguei şi cea a forţelor „contras". Cum se va rezolva această problemă ? Cum vor fi dezarmaţi contrarevoluţionarii, fără a se crea tensiuni la frontiera cu Honduras ?

— Lucrăm, în prezent, la punerea la punct a unui mecanism de supraveghere, împreună cu Naţiunile Unite. Acesta reprezintă un punct de plecare pentru a putea acţiona în domeniul dezarmării şi reinstalării (în alte locuri) a forţelor „contras". În ce priveşte armata noastră, prin încetarea definitivă a ameninţării cu războiul şi a agresiunii externe vom putea dispune de mii de oameni, angajaţi acum în apărarea militară, care se vor putea dedica, în viitor, sarcinilor din domeniul economic.

— Preşedintele costarican Oscar Arias a spus că l-aţi asigurat că, dacă sandiniştii vor pierde alegerile, veţi renunţa la preşedinţia republicii.

— I-am spus preşedintelui Oscar Arias că, după realizarea alegerilor la 25 februarie 1990, noul preşedinte, conform Constituţiei, îşi va prelua mandatul în ianuarie 1991. Vor trebui să treacă, deci, 11 luni, ceea ce cred că înseamnă prea mult timp. În acest caz, am arătat că, dacă va ieşi cîştigător un partid de opoziţie, atunci ar fi de preferat ca acesta să treacă să guverneze într-un timp mai scurt. S-ar evita, astfel, un anumit vid politic între momentul electoral şi cel al instalării în funcţie a reprezentanţilor aleşi. De aceea, ceea ce le spunem partidelor de opoziţie este aceasta : bun, vom avea alegeri la 25 februarie 1990 şi, dacă Frontul Sandinist pierde, sîntem de acord ca, imediat, în termen de o lună, să treacă să-şi asume puterea partidul cîştigător.

PANORAMIC

Cargouri cu otravă

Cargobotul „Pelicano", asemenea legendarei corăbii a „Olandezului Zburător", părea condamnat să cutreiere mările la nesfîrşit. A străbătut oceanele Pămîntului mai mult de doi ani în căutarea unui port care să-l accepte. Şi nu e de mirare că nu a fost primit : „Pelicano" avea la bord 14 000 tone de substanţe toxice carbonizate, cantitate încărcată pe vas în septembrie 1986, în Philadelphia. Abia în octombrie anul trecut, „Pelicano" a reuşit să-şi descarce o parte din nedorita încărcătură în apropierea unei plaje haitiene. După care s-a întors pe mare, sub bănuiala că ar intenţiona să descarce ilegal restul de transport în adîncurile oceanului. O lună mai tîrziu, cînd a depăşit Singapore, căpitanul vasului „Pelicano" a anunţat că a descărcat zgura într-o ţară pe care a refuzat s-o numească.

Lungul voiaj al cargobotului „Pelicano" este un foarte elocvent exemplu de „exploatare ambientală" a ţărilor sărace de către cele bogate. El este, de asemenea, un exemplu de iresponsabilitate şi o dovadă de încercare de a scăpa de munţi de reziduuri, în majoritatea lor otrăvitoare, din ţările puternic industrializate. Aruncarea deşeurilor la întîmplare — nu contează dacă într-o groapă de gunoi din New Jersey, pe o plajă haitiană sau în Oceanul Indian — nu face decît să mute primejdioasele gunoaie otrăvite dintr-un punct al Terrei într-altul.

„Să se descurce cum or şti autorităţile italiene. Dar să ne elibereze odată, şi cît mai repede, de această încărcătură blestemată". Richard Interleitner, comandantul vasului „Karin B", este exasperat. Nava aflată sub comanda acestui încercat lup de mare, un bărbat robust, abia trecut de 50 de ani, rătăceşte de cîteva luni pe mări şi oceane, fără a putea lăsa undeva încărcătura. O încărcătură pe care nimeni nu o doreşte, şi pe bună dreptate. „Karin B", nava aflată sub pavilion vest-german, cu un echipaj de şase oameni, poartă în cală 2830 tone de deşeuri deosebit de toxice. Ele urmau să fie „depozitate" în Nigeria. Dar guvernul de la Lagos, refuzînd să accepte condiţia de „coş de gunoi" pentru produsele toxice ale ţărilor occidentale, a reacţionat energic cînd a aflat că scoriile nocive fuseseră depozitate clandestin în portul Koko.

La 30 iulie 1988, „Karin B" a trebuit să părăsească portul Koko cu cele 2830 tone de reziduuri toxice la bord, îndreptîndu-se spre Ravena, unde societatea Ambiente Eni, însărcinată cu efectuarea operaţiunii, dispune de o instalaţie specială pentru tratarea deşeurilor industriale. Dar, la Ravena, autorităţile locale s-au opus categoric debarcării periculoasei încărcături. Şi astfel, „Karin B" a ieşit din nou în larg, în aşteptarea apariţiei unei alte soluţii. La jumătatea lui august, nava se afla în faţa portului Cadix, în speranţa că autorităţile spaniole vor permite acostarea. Dar guvernul de la Madrid a făcut cunoscut că nava e indezirabilă în toate porturile Spaniei. Odiseea lui „Karin B" era, însă, departe de a se încheia. „Cargoul cu otravă" şi-a fixat cap coastele britanice. Dar, şi aici, faima sa proastă precedase deplasarea navei. I s-a interzis chiar pătrunderea în apele teritoriale ale Marii Britanii. Încercări similare, făcute pe lîngă Belgia şi Olanda, s-au lovit de refuzuri similare. Franţa va permite, totuşi, navei să-şi facă plinul de alimente şi carburant, dar cu obligaţia ca imediat după aceste operaţiuni, să părăsească portul. În cele din urmă, autorităţile italiene au decis să se „resemneze" cu soluţia „repatrierii" nedoritei încărcături. Dar, şi de data aceasta, au apărut complicaţii, de acelaşi ordin. Nici un port, nici o localitate, nici o regiune nu s-au arătat încîntate de a servi drept „ladă de gunoi" pentru produsele toxice. Rînd pe rînd, primarii oraşelor portuare în care „Karin B" a solicitat să acosteze au emis ordonanţe municipale prin care se interziceau ancorarea navei şi debarcarea încărcăturii sale.

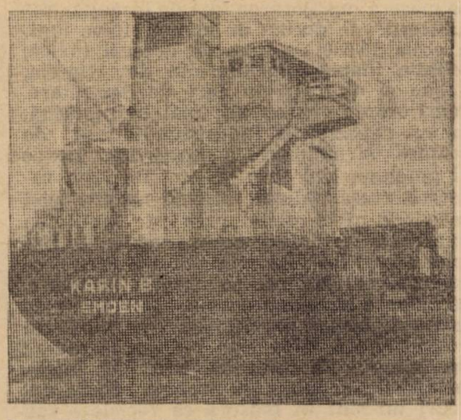

„Karin B" — un cargou cu deşeuri toxice din Italia — refuzat, rînd pe rînd, în porturile a numeroase state africane şi vest-europene

În această situaţie, guvernul de la Roma s-a văzut obligat să adopte un plan de urgenţă, conceput în două etape : mai întîi, nava urma să acosteze în portul Livorno, după care, luîndu-se toate măsurile de precauţie posibile, încărcătura să fie debarcată şi transportată în regiunea Reggio-Emilia, pentru a fi depozitată provizoriu. Numai că, din nou, planul s-a lovit de piedici, încă de la început. Primarul oraşului, comunistul Roberto Benvenuti, a lansat întrebarea : „Cine va răspunde în cazul în care concetăţenii mei ar fi intoxicaţi ? Guvernul sau municipalitatea ?" Apreciind că nu a primit toate asigurările, primarul s-a opus, cu fermitate, prezenţei navei vest-germane în port, deşi prefectul anulase decizia sa. În aşteptarea clarificării situaţiei, „Karin B" a pornit din nou în larg.

Sesizat de tribulaţiile navei şi de tergiversările administrative, preşedintele Italiei, Francesco Cossiga, a considerat nece-

sar să-şi spună cuvîntul. „Mi se pare ciudat — a declarat el — că o navă, avînd ca încărcătură deşeuri toxice, navighează fără să se ştie ce şi cum se va întîmpla cu această încărcătură. Să ne imaginăm că ea se va scufunda. În calitate de cetăţean, mă încearcă un sentiment de spaimă". Şeful statului italian invita autorităţile centrale, regionale şi locale să-şi coordoneze eforturile pentru soluţionarea „afacerii". Ministrul pentru problemele mediului, socialistul Giorgio Ruffolo, a trebuit să recunoască faptul că „repatrierea" deşeurilor toxice „a fost, întrucîtva improvizată". Şi a încercat să găsească o scuză : „Era inevitabil, de altfel, în situaţia în care guvernul a fost luat prin surprindere". Societatea Ambiente Eni nu-şi închipuia, la rîndul ei, că lucrurile se vor precipita. Dar guvernul de la Lagos acţionase rapid şi eficace. Societatea italiană proiectase să procedeze în baza unui plan care prevedea ca deşeurile să fie evacuate din portul Koko, abia după ce s-ar fi făcut o „inventariere", de-a lungul a cinci luni, a tuturor celor 30 000 de butoaie cu reziduuri toxice descărcate ilegal în port, în vederea analizării conţinutului lor şi a sortării pe loturi omogene.

„Italia nu era, într-adevăr, pregătită din punct de vedere tehnic să primească înapoi propriile otrăvuri, pentru a le elimina", constata ziarul francez „Le Figaro". Iar mişcările ecologiste italiene tocmai îşi exprimaseră îngrijorarea faţă de intenţia „repatrierii", în decurs de numai cîteva luni, a circa 10 000 de tone de deşeuri toxice, trimise înapoi expeditorului din Nigeria, Liban şi alte ţări în curs de dezvoltare. Îngrijorarea era cu atît mai îndreptăţită, cu cît capacităţile industriei italiene de tratare şi eliminare a deşeurilor toxice şi poluante sînt insuficiente. De fapt, remarca presa italiană, nimeni nu ştie, nici măcar la nivel oficial, care este cantitatea exactă de reziduuri nocive produse, în fiecare an, în ţară. La ministerul pentru problemele mediului se avansează, estimativ, cifra de 4 milioane de tone. Dar Uniunea întreprinderilor pentru ocrotirea mediului consideră că cifra este mult mai mare : aproximativ 15 milioane tone. Or, întreprinderile capabile să trateze aceste deşeuri nu sînt în măsură să recicleze sau să elimine mai mult de un milion de tone pe an. Iar restul de 14 milioane ? Răspunsul la această întrebare ridică mari dificultăţi, de diverse naturi.

O primă evaluare, făcută în cercuri neoficiale, avansează cifra de 100 miliarde de lire, ca sumă necesară pentru efectuarea operaţiunilor de reciclare sau eliminare a tuturor deşeurilor toxice sau poluante produse într-un an în Italia. De unde ar urma să fie luate aceste fonduri ? Autorităţile intenţionează să le obţină de la firmele contravenient şi de la intermediarii implicaţi în afacerile de „contrabandă cu produse toxice". În acest scop, s-a iniţiat o acţiune de identificare şi recenzare a respectivelor firme. Un număr de 15 firme şi 7 din agenţii lor se află deja în faţa justiţiei. S-a aflat, cu acest prilej, că „traficanţii de deşeuri toxice" percepeau între 800 şi 2000 de lire italiene pentru fiecare tonă de scorie nocivă, evacuată din ţară, în condiţiile în care autorităţile înţelegeau să închidă ochii asupra unor asemenea afaceri. Oricum, după hotărîrea Nigeriei, „orice întreprindere care intenţionează să exporte deşeurile sale trebuie să dispună de o autorizaţie din partea ministerului industriei" — a făcut cunoscut ministrul pentru problemele mediului.

Peripeţiile navei „Karin B" sînt, însă, departe de a reprezenta un episod singular. Cargoul „Zanoovia", sub pavilion sirian, avea să „vagabondeze" timp de aproape un an din Italia în Venezuela, de acolo la Djibuti şi, apoi, în Cipru şi la Salonic, pentru a se opri, în fine, la Genova, cu încărcătura sa indezirabilă pe trei continente.

O altă navă purtătoare de otravă, „Khian Sea", sub pavilion liberian, rătăceşte de peste doi ani pe toate mările lumii, cu o încărcătură de cenuşă toxică, fără a putea găsi un port „binevoitor", care să accepte debarcarea celor 13 000 de tone de material nociv pe care îl transportă.

Exporturi toxice cu sens unic

„Scandalul a izbucnit, în sfîrşit, în 1988" — reaminteşte ziaristul Alain Borgognon într-un amplu articol apărut în pagina întîi a cotidianului elveţian „Journal de Geneve". Se ştia, încă de mulţi ani, că ţările bogate exportau deşeuri toxice în ţări în curs de dezvoltare. Pînă în 1988, însă, afacerile mergeau relativ bine (bineînţeles, din punctul de vedere al „exportatorilor"). Se încerca a se păstra, pe cît posibil, discreţia, atît de necesară în cazul unui trafic pe cît de insolit pe atît de periculos, dar al cărui volum şi a cărei cifră de afaceri sporeau de la an la an într-un ritm vertiginos. Dar, în 1988, tăcerile, complicităţile şi muşamalizările n-au mai putut opri dezvăluirea acestui gen de afaceri. „Karin B", „Khian Sea", „Bark", „Lynx", nume de nave traficante de produse toxice au început să fie întîlnite tot mai frecvent în paginile ziarelor ; siluetele „cărăuşilor de otrăvuri" au devenit tot mai familiare telespectatorilor de pretutindeni. Alungate din port în port, cu echipajele extenuate, bolnave, sau numai aduse în pragul disperării, aceste nave au devenit obiectul unei nedorite publicităţi. Faimă cu efecte catastrofale pentru iniţiatorii acestui gen de „comerţ", tot mai repudiat.

„Prea multe ţări, prea multe deşeuri, prea multe nave, prea mulţi intermediari, prea mulţi bani, prea multe accidente !" — exclamă ziaristul elveţian. Discreţia asupra acestor afaceri nu mai putea fi păstrată. Sub presiunea dezvăluirilor din presă şi a poziţiilor adoptate în mod public de diferiţi oameni politici, adevărul a început să ajungă, treptat-treptat, la cunoştinţa generală, alcătuind un tablou tot mai cuprinzător al unei noi forme de neocolonialism : transferul de reziduuri toxice, într-un singur sens, adică din ţările occidentale puternic dezvoltate în ţări în curs de dezvoltare. „Sudul este utilizat ca «ladă de gunoi» pentru produsele toxice ale industriilor poluante ale Nordului" — constata un ziarist.

Volumul reziduurilor industriale, potenţial periculoase, ce rezultă din activităţile economice, desfăşurate în ţările occidentale, este evaluat la circa 400 milioane tone anual. În frunte, detaşat, se află Statele Unite, dar pe lista exportatorilor de produse toxice se regăsesc aproape toate ţările occidentale puternic industrializate. De cealaltă parte, pe lista „importatorilor" acestor produse nefaste, se află numeroase ţări din Africa, Asia, America Latină. Un comerţ calificat — printr-un termen, de altfel, prea îngăduitor — drept „imoral", dar care se dovedeşte deosebit de avantajos, din punct de vedere economic şi financiar pentru ţările bogate. Cu complicitatea, mai mult sau mai puţin evidentă, a unor cercuri oficiale, firmele occidentale plătesc între 2,5 şi 40 de dolari americani tona pentru depozitarea deşeurilor toxice în Africa. În ţările lor, preţul operaţiunii este de 75—300 dolari. Şi chiar dacă se mai adaugă cheltuielile de transport, profitul din „exportul de otrăvuri" rămîne enorm. „Export" cu atît mai avantajos pentru ţările industrializate, dacă se ţine seama de faptul că „detoxicarea" unei tone de deşeuri costă circa 2400 de dolari în S.U.A., în Europa occidentală şi Japonia.

Există, însă, şi motive de ordin politic ce stimulează fluxul de materiale toxice spre ţările lumii a treia. Unul din ele este legat de intensificarea, în ţările occidentale, a acţiunii mişcărilor cu revendicări ecologiste. Un alt motiv — consecinţă de fapt a primului — constă în apariţia unor reglementări tot mai stricte în ce priveşte abandonarea, pe teritoriul ţărilor occidentale, a diverselor reziduuri, indiferent unde şi indiferent în ce condiţii.

Nu este, de aceea, întîmplător că nici unul din scandalurile care au fost dezvăluite, în ultimii ani, nu a pornit de la revelaţii din partea unor surse oficiale din ţări occidentale. În general, oficialităţile se limitează să ia notă de intenţiile diverşilor „exportatori". Funcţionarii se mulţumesc, de regulă, să verifice dacă documentele de export sînt în ordine, adică dacă ţara care urmează să primească „marfa" e dispusă în acest sens. După care, dacă nu există alte impedimente, s-ar părea că totul e legal, ca în orice afacere asupra căreia au convenit ambele părţi. Şi aşa se face că, numai în 1987, un număr de peste 400 de nave încărcate cu deşeuri toxice au părăsit, în condiţii legale, porturile americane spre Canada, Europa, Asia şi Africa.

„Comerţ ilegal poate nu, dar imoral în orice caz — observă ziaristul de la «Journal de Geneve» —, mai ales în ce priveşte ţările sărace". Altfel cum ar putea fi explicate diversele maşinaţiuni ale „exportatorilor" şi ale intermediarilor lor ? Ei aleg, de preferinţă, o ţară din Africa sau din alte zone subdezvoltate ale lumii, care nu a semnat convenţia de la Londra privitoare la „prevenirea poluării mărilor, ca urmare a scufundării deşeurilor". Contractele, în acest sens, sînt parafate prin mijlocirea unor societăţi-paravan care-şi au sediile în Lichtenstein, Gibraltar sau în Insula Man, adică pe teritorii care nu sînt supuse reglementărilor oficiale în vigoare în ţări vest-europene sau în Statele Unite. Prin intermediul unor clauze de confidenţialitate, foarte stricte, sînt disimulate numele comanditarilor, ca şi acelea ale firmelor care au produs deşeurile. Transportul pe mare se efectuează, adesea, cu nave avînd pavilion de complezenţă. În ţările „importatoare" se plătesc, nu o dată, sume considerabile pentru mituirea unor funcţionari corupţi. Alteori, este ascunsă natura exactă a provenienţei mărfii. Ciudat comerţ legal, dacă pentru efectuarea lui trebuie să se recurgă la atîtea precauţii, aranjamente necinstite şi neadevăruri !

Este greu de spus — cel puţin pînă acum — care ar fi volumul şi valoarea acestui „comerţ" de extracţie neocolonialistă. Cîte nave ajung să-şi descarce mărfurile în locurile de destinaţie ? Cîte din ele îşi golesc calele de „marfa" lor toxică în apele mării, după ce s-a cumpărat tăcerea echipajului ? Cîte depozite de materiale toxice se află în diverse ţări în curs de dezvoltare, de pildă pe coasta de Vest a Africii ? Cîţi oameni au suferit sau suferă încă de pe urma contactului cu produsele depozitate în apropierea lor şi despre a căror existenţă, de regulă, nu ştiu nimic ? Întrebări care sînt suficiente, numai prin enunţarea lor, pentru a atrage atenţia asupra gravităţii fenomenului. Întrebări, însă, la care, deocamdată, cu greu şi numai aproximativ s-ar putea răspunde. Scandalurile care au izbucnit în 1988 nu reprezintă decît vîrful aisbergului. Iată cîteva din dezvăluirile făcute de presă numai în prima jumătate a anului trecut.

Corneliu Vlad

(Va urma)

Săracii din țările bogate

Cauzele apariției fenomenului „noii săracii", în țările occidentale dezvoltate, sînt deosebit de complexe. De fapt, „noua sărăcie" nu este un fenomen singular, ci reprezintă o etapă în cadrul unui proces mai vechi, care a persistat în țările capitaliste dezvoltate chiar și în condițiile unor perioade de „creștere economică îndelungată și rapidă".

Bazat exclusiv pe legea profitului, sistemul capitalist excelează, și astăzi, în „fabricarea" sărăciei, prin desființarea sau dislocarea unor sisteme productive. El modelează organizarea producției în funcție de obiectivele cerute de legea profitului, ceea ce conduce la forme distincte și contradictorii : discrepanțe foarte mari între salarii, instabilitatea locurilor de muncă, strategii de integrare și excludere, folosirea forței de muncă clandestine. În cadrul proceselor de organizare-reorganizare a producțiilor în funcție de fluctuațiile concurențiale de pe piața liberă, are loc, desigur, și „căderea" economică a unor întreprinderi, sectoare, regiuni ; acest fenomen este însoțit de cortegiul binecunoscut al închiderii uzinelor, intensificarea șomajului etc.

În actualele condiții în care revoluția tehnico-științifică a atins dimensiuni aparte, fenomenul pauperizării — cu expresia lui specifică : aparțin „noilor săraci" — cunoaște o accelerare deosebită pe fondul adîncirii vechilor contradicții ale societății împărțite în clase antagonice și dezvoltării altora noi. În general, în condițiile pieței libere, regularitatea profiturilor nu este niciodată sigură ; în consecință, întreprinderile sînt nevoite să dispună de o mare flexibilitate în schimbarea, atît a tehnologiilor, cît și a nivelului de calificare profesională a muncitorilor, pentru a realiza, în timp record, produsul cerut de piață. Dar, așa cum remarcă economiștii, muncitorii de astăzi, din cauza timpului scurt, presupus de însușirea noilor tehnologii, „nu mai au flexibilitatea evidentă" din deceniile anterioare. Multe sectoare din industrie au fost nevoite să-și reducă drastic numărul de salariați, accesul la tehnologii fiind permis doar unui număr limitat de indivizi. În cadrul sistemului are loc, deci, și o polarizare a forței de muncă : pe de o parte, un grup restrîns, cu o înaltă calificare și relativ mai bine retribuit, iar, pe de altă parte, un număr foarte mare de brațe de muncă descalificate. Desigur, trebuie remarcat faptul că aceste categorii nu sînt perfect delimitate, între ele existînd și straturi intermediare ; forma extremă a polarizării o constituie, însă, excluderea unui mare număr de salariați din activitatea productivă.

O analiză succintă a „noii sărăcii" relevă aspecte care scot în evidență amploarea fenomenului, precum și efectele pe care le produce acesta pe plan social.

Unul din indicatorii semnificativi ai inegalității economice dintre cetățenii unei țări îl constituie și modul de repartizare a veniturilor.

Astfel, în ultimii ani, s-a constatat o accentuare a decalajelor dintre cei bogați și cei săraci. În Statele Unite ale Americii, de pildă, 43,7 la sută din totalul veniturilor au fost preluate de cincimea cea mai bogată a populației, în timp ce cincimea cea mai săracă a primit doar 4,6 la sută, o disproporție record a perioadei postbelice.

În Europa occidentală, în special în țările CEE, disparitatea dintre veniturile minime și cele maxime atinge cote impresionante ; ea variază între 1 și 11 sau 1 și 20, după redistribuire (prestații sociale și impozite directe). Mitul „statului bunăstării" este pus sub semnul întrebării, societatea care pretinde că oferă „șanse egale tuturor cetățenilor" fiind înlocuită de imaginea dezolantă a unui număr din ce în ce mai mare de oameni împinși spre periferia unei societăți care îi obligă să „plătească", în felul acesta, menținerea unor relații de producție guvernate de piața liberă.

La polul opus se situează un grup elitist, care deține cea mai mare parte din capitaluri, puterea politică, financiară și administrativă. Acest grup decide, în funcție de conjunctura cea mai favorabilă a pieței și în interes propriu, investițiile, alianțele multinaționale etc.

„Noua sărăcie" atrage după sine o reacție în lanț a unor manifestări distincte, cu efecte deosebit de grave pe plan social. Șomajul prelungit oferă, rareori, șansa unei „reintegrări", iar „noul sărac" trece printr-o serie de eșecuri, care-l marchează profund pe plan familial, profesional și psihic. Avînd viitorul incert și compromis, el este confruntat cu stresul presupus de căutarea unui loc de muncă, a unui adăpost, satisfacerea nevoilor materiale ale familiei. Căderea pe plan social atrage, după sine, și o cădere morală, determinînd schimbări fundamentale la cei care vor să scape de condiția lor. Alcoolismul, drogurile, deplasările frecvente dintr-un oraș într-altul, în speranța iluzorie a găsirii unui loc de muncă, sau delincvența sînt manifestări tipice ale fenomenului sărăciei. Consecințele unei stări prelungite de inactivitate socială are repercusiuni grave asupra sănătății psihice a acestei categorii de oameni. Pasivitatea, renunțarea la confruntarea cu evenimente care-l depășesc îl determină pe „noul sărac" să-și creeze un univers artificial, în care el neagă realitatea imediată. Căderea psihică, în astfel de cazuri, este iminentă.

Adîncirea inegalităților dintre bogați și săraci a cunoscut, în țările occidentale industrializate, o accentuare deosebită în ultimele două decenii. Unele inițiative economice, luate de guvernele țărilor respective, au dus la „subțierea" categoriilor sociale de mijloc, majoritare, favorizînd dezvoltarea noii „clase a săracilor", constituiți într-o lume periferică, numită adeseori „lumea a patra".

Astfel, în S.U.A., potrivit unei estimări oficiale, un grup de 1,5 milioane persoane posedă o avere mai mare decît restul de 210 milioane, reprezentînd 90 la sută din populație.

Într-un comentariu publicat de revista americană „US News and World Report" se menționează faptul că „noii săraci" ai Americii sînt membrii unor familii în care cel care aduce salariul lucrează o parte sau chiar tot timpul anului, dar are venituri sub limită. Spre deosebire de săracii aflați pe listele asistenței sociale, numărul săracilor care lucrează s-a înmulțit enorm.

În urmă cu aproape un deceniu, S.U.A. au decis adoptarea unei strategii economice „monetariste", concepută, inițial, pentru reducerea ratei inflației și apărarea monedei naționale. Banca rezervelor federale a permis sporirea, la un nivel fără precedent, a ratei dobînzilor. Aplicarea, de către S.U.A., a politicii monetariste nu a avut în vedere și consecințele sociale ale acestei inițiative, comparate de economistul american William Grider cu „un război colonial".

În anul 1982, problemele grave, generate de deficitul bugetar, au început să fie resimțite, amenințînd nu numai sistemul bancar, ci și economia americană, în an-

Una din „cantinele" din New York, unde săracilor li se oferă o supă caldă ←

Aerul cald al gurilor de metrou apără de frigul iernii pe cei fără locuință →

samblu. Măsurile prin care guvernul a încercat o redresare economică nu au depășit, însă, cadrul monetarist, inițial. Încercările de relansare economică au fost însoțite de jocul bursier, iar specularea sumelor enorme a dus la dezechilibrul care a culminat în octombrie 1987. În aceeași perioadă, s-a înregistrat, de asemenea, și o diminuare a activității economice. Nevoia de finanțare și criza inflaționistă au determinat o politică monetară mai restrictivă, în contradicție cu necesitatea de a evita o recesiune într-o economie devenită „fragilă după creșterea datoriei externe".

Aplicarea politicii economice „monetariste", comentează W. Grider, a contribuit la concentrarea capitalului financiar și la întărirea acestuia, în detrimentul a milioane de oameni. Sectoare importante ale economiei (side urgie, construcții) au fost sacrificate în favoarea altora, de o pondere mai redusă. În timpul Administrației Reagan, impozitele pe veniturile personale au fost reduse la 15 la sută, cei bogați devenind, în consecință, și mai bogați.

În Europa occidentală, Marea Britanie urmează exemplul Statelor Unite ; în urma reformelor fiscale, trezoreria britanică înregistrează un deficit de aproape opt miliarde dolari. Desigur, plata acestora nu afectează pătura bogată a populației. Publicația britanică „Financial Times" caracteriza reforma, la vremea respectivă, ca fiind „injustă și inechitabilă". Convingerea că „marile inegalități sociale sînt indispensabile renașterii industriale" se dovedește a fi falsă și nu „consolează" decît un număr restrîns de indivizi. Pe plan social, în Marea Britanie se înregistrează mai mult de trei milioane de șomeri și un număr din ce în ce mai mare de „marginalizați".

S-au încercat, desigur, diverse „remedii" pentru ameliorarea situației celor care formează marea masă a noilor săraci. Începînd cu anul 1982, în Statele Unite s-au creat numeroase locuri de muncă, destinate diminuării ratei șomajului. Dar, în ciuda faptului că, într-un interval de cinci ani, au fost create aproape 30 milioane locuri de muncă, asistăm la fenomenul paradoxal în care „partea de venituri globale afectate diferitelor fracțiuni ale populației s-a schimbat în așa fel, încît bogații devin mai bogați, iar numărul săracilor a crescut, iar clasa mijlocie nu mai poate să-și mențină pozițiile", după cum formulează economistul Leste Thurrow, de la MIT.

Deși numărul locurilor de muncă nou create pare impresionant, paradoxul se explică prin faptul că ele au fost oferite, aproape în exclusivitate, de sfera serviciilor (șase locuri din șapte). Ele — s-a preconizat inițial — urmau să ofere de lucru celor care au fost concediați în urma desființării unor ramuri industriale mari. Trebuie reținut, însă, faptul că rezolvarea, în acest fel, a folosirii forței de muncă este, după cum remarca și publicația franceză „Le Monde diplomatique", „ineficientă și relativă". Aceasta, deoarece cea mai mare parte din numărul locurilor de muncă din sfera serviciilor are un caracter precar (restaurante, parkinguri etc), fiind lipsite de perspectiva unei promovări.

Un alt aspect, deosebit de important în analiza fenomenului polarizării veniturilor, îl constituie faptul că angajatul din rețeaua serviciilor are un salariu care rămîne mult sub nivelul celor din industrie, chiar în cazurile de „competență profesională egală". Precaritatea acestor locuri de muncă este pusă în evidență și de importantele mutații aduse de revoluția tehnico-științifică. Reducerea necesarului de personal și necesitatea unei calificări superioare va duce, comentează „Le Monde diplomatique" la o nouă criză a forței de muncă, iar armata șomerilor se va mări și mai mult. De data aceasta, însă, situația „noului șomer" va deveni și mai gravă, iar ieșirea din această stare va fi mai problematică decît în criza anterioară.

Cooptarea forței de muncă în posturi cu retribuții diminuate a contribuit la o polarizare și mai accentuată a veniturilor. „Clasa de mijloc", care dispunea, odinioară, de un venit care-i asigura satisfacerea unor cerințe normale ale vieții, s-a redus tot mai mult ; evident, deplasarea s-a făcut într-un singur sens, în partea inferioară, unde se situează armata „noilor săraci".

Conform unui studiu efectuat de Banca federală din Boston, în Statele Unite trăiesc astăzi 32 milioane de săraci, al căror venit se situează sub „limita oficială" a sărăciei. Oscilînd între diferite locuri de muncă (oferite pentru o perioadă de timp scurtă) pentru un salariu inferior „mediei sărăciei", ei sînt de trei ori mai numeroși decît șomerii înregistrați oficial, iar numărul lor este în continuă creștere.

Europa comunitară numără astăzi 44 milioane de săraci. Fiecare dintre ei primește mai puțin de jumătate din venitul mediu din țara sa. În urmă cu zece ani, potrivit estimărilor oficiale, numărul acestora era de 30 de milioane. La cealaltă extremitate se situează un procent de numai zece la sută, care deține mai mult de o treime din venituri, alte 20 la sută deținînd mai mult de jumătate.

O serie de factori agravanți accentuează criza celor care sînt, inexorabil, împinși spre limita „sărăciei absolute". În Europa, în țările occidentale unde este proclamat dreptul la muncă, 46 la sută din șomeri sînt privați de un loc de muncă de mai mult de un an. Procentele diferă, de la țară la țară, dar, cu excepția țărilor nordice, diferențele dintre ele sînt puțin semnificative. Astfel, se înregistrează 68,9 la sută în Belgia, 56,3 la sută în Olanda, 56,6 la sută în Spania și 47,1 la sută în Franța. De asemenea, trebuie reținut faptul că protecția socială a cetățenilor acestor țări este legată de munca salariată. În consecință, pierderea locului de muncă înseamnă, de fapt, și reducerea protecției sociale (asistență medicală, pensii etc.). Are loc, deci, o agravare a inegalităților, redistribuirea veniturilor afectînd, în mare măsură, păturile de mijloc.

Valul „noii sărăcii" europene are aspecte caracteristice. În Franța, notează ziarul „l'Humanité", opt milioane de oameni încearcă să supraviețuiască cu o sumă minimă. În același timp, însă, remarca săptămînalul „Le Nouvel Observateur", se constată o continuă ascensiune a unei clase de „noi avuți", pe spezele, evident, a celor mai puțin favorizați de soartă. Acești noi îmbogățiți, „aventurieri ai capitalului", după cum îi caracteriza publicația franceză, concentrează în mîinile lor averi fabuloase. Astfel, în „clasamentul" celor mai bogate 200 de persoane din Franța, publicat de „Le Nouvel Observateur", poziția întîi figurează cu 9,6 miliarde de franci, în timp ce ultimul loc este cotat cu „modesta" sumă de 210 milioane de franci.

Potrivit unui raport al OECD în 1976, zecimea cea mai săracă a populației încasa doar 1,4 la sută din venitul disponibil, în timp ce cincimea cea mai bogată încasa 30,5 la sută. Disparitatea era, oricum, evidentă, raportul fiind de 1 la 21,8 Situația nu s-a îmbunătățit în deceniul următor — în anul 1987, salariații care primeau venituri inferioare mediei naționale reprezentau 68,5 la sută din totalul lor. De asemenea, rata șomajului se ridică la 10,1 la sută din populația activă — de patru ori mai mult decît în anul 1973, cînd rata de utilizare a capacităților de producție a fost identică cu cea din prezent.

Așa-numita „reintegrare" socială, șomajul de lungă durată, care reduce șansele unei angajări, creează probleme deosebit de complexe.

În R.F.G., în ciuda unei situații economice aparent bune (excedent comercial înregistrat în 1987, de 65,8 miliarde dolari), 8,5 la sută din populația activă este afectată de șomaj. Potrivit unor informații de presă, în această țară trăiesc circa 3,3 milioane săraci. Publicația vest-germană „Frankfurter Rundschau" atrage atenția asupra agravării decalajelor și sărăciei care există în R.F.G. : deși „comunitatea vest-germană produce bogății mult mai mari decît în trecut", notează această publicație, „niciodată decalajul dintre bogați și cei cărora le lipsesc mijloacele necesare simplei supraviețuiri nu a fost atît de mare ca în prezent. Actuala politică economică a guvernului nu poate preveni sărăcia". Pe lîngă numărul șomerilor înregistrați oficial, sindicatele din R.F.G. apreciază că, în această țară, mai există aproximativ 1,5 milioane de persoane care nu au un loc de muncă. Ei formează așa-numita „rezervă tăcută" — oameni care au renunțat să mai caute ceva de lucru.

Fenomenul polarizării bogățiilor și agravarea inegalităților dintre cei avuți și cei săraci nu sînt proprii doar țărilor occidentale dezvoltate, ci se întîlnește și în țări în curs de dezvoltare, unde strategiile economice sînt dictate de legile economiei de piață.

În acest sens, Brazilia este un exemplu edificator. Deosebit de bogată în resurse naturale și dispunînd de o bază industrială puternică, această țară — în ciuda faptului că, în 1985, venitul ei național s-a ridicat la 250 miliarde dolari — a stabilit, în anul 1987, un trist „record" mondial : aproape 50 la sută din venitul național a fost însușit de numai 10 la sută din populația țării.

În prezent, aproximativ 40 milioane de brazilieni trăiesc sub limita sărăciei. În 1987, salariile minime erau cu 30—40 la sută sub nivelul celor din anul 1980. Șomajul, creșterea rapidă a populației și uriașul efort financiar presupus de rambursarea datoriei externe, diminuarea progresivă a salariilor au avut ca rezultat creșterea considerabilă a numărului „noilor săraci".

În Mexic, o altă țară latino-americană, situația este, oarecum, asemănătoare : 40 la sută din cei mai săraci nu dispun decît de 10 la sută din venitul național. Criza economică, amplificată de rata record a inflației (144 la sută în 1987) și de scăderea cu 45 la sută a salariilor, a dus la o diminuare considerabilă a păturii de mijloc.

Potrivit estimărilor oficiale, din cauza natalității ridicate, Mexicul va fi obligat, pînă în anul 2000, să creeze 16,5 milioane noi locuri de muncă. În condițiile în care Mexicul a fost obligat să sacrifice 38 la sută din valoarea exporturilor sale numai pentru plata dobînzii datoriei externe (de 105,6 miliarde în 1987), investițiile necesare pentru înființarea noilor posturi vor pune, se pare, o problemă greu de rezolvat pentru această țară.

Adrian Dascălu

„Coşmarul de pe strada 42"

Newsweek

Cea mai aglomerată autogară a Statelor Unite este un microcosmos al tarelor societăţii : crack, crime şi oameni lipsiţi de adăpost.

Numai cei curajoşi, cei disperaţi sau cei neştiutori folosesc dotările sanitare din autogara centrală a New Yorkului. De pildă, pentru navetiştii care merg spre New Jersey, aventurarea în sălile de duşuri poate fi o experienţă înspăimîntătoare. Într-o atmosferă încărcată de fumul ţigărilor şi gaze de eşapament, tipi dubioşi, proxeneţi şi traficanţi de droguri îşi discută afacerile.

Lîngă ieşirea din autogară, drogurile sînt plasate printr-o strîngere de mînă prelungită ; într-un colţ mai îndepărtat, un adolescent înjură, după ce şi-a ars degetele cu pipa de sticlă în care-şi încălzea o porţie de drog.

schimbul unui dolar. Uneori, vagabonzii dispar după primul colţ, cu bagaje cu tot. În interiorul clădirii, tipi dubioşi stau răspîndiţi în jurul cabinelor telefonice ; toţi au de vînzare cărţi de credit furate, pe care le oferă străinilor care doresc să telefoneze acasă. La etajul superior, travestiţi, prostituate şi homosexuali caută clienţi cu portofele pline. Jos, în hol, un cvartet, format din studenţi de la conservator, interpretează, absent, muzică de Bach, în faţa unui public compus din cerşetori, drogaţi şi turişti amuzaţi.

Un „pat" improvizat lîngă scările rulante

Poliţişti în timpul unei percheziţii de rutină

Chiar lîngă sala de aşteptare, un grup de salariaţi din administraţia clădirii se adună în jurul unui om lipsit de adăpost, care a leşinat în mijlocul unei băltoace. Cîţiva comis-voiajori, aşezaţi la un bar, se amuză, pentru cîteva clipe, urmărind o echipă de poliţişti care fugăresc un copil, ce fuge ţinînd sub braţ o poşetă furată de la o călătoare.

Bun venit în lumea schizofrenică a celei mai aglomerate autogări din Statele Unite, un infern de disperare, crimă şi deşertăciune, doar la cîteva sute de metri de cele mai bogate străzi ale naţiunii. În fiecare zi, 6 800 de autobuze transportă 200 000 călători din şi spre această fortăreaţă de beton şi oţel, de pe strada 42. Aici, cei cărora soarta le-a surîs, se întîlnesc, zilnic, cu nedoriţii New Yorkului — cei fără adăpost, drogaţii, şomerii, vagabonzii, care vin aici să caute un loc cald, în care să poată dormi sau să-şi petreacă ziua.

Nicăieri, în America, nu poţi întîlni o imagine atît de clară a prăpastiei care îi desparte pe cei care au reuşit în viaţă de cei care au fost daţi deoparte. Drogurile şi violenţa au transformat această poartă de intrare în New York în ceva înfricoşător.

La orele de vîrf ale serii, în autogara centrală se întîlnesc două „culturi" : cei care se îndreaptă spre casă îşi intersectează drumul cu cei lipsiţi de adăpost. De îndată ce călătorii intră în aripa de nord a clădirii, ei sînt asaltaţi de vagabonzii care se oferă să le care bagajele, în

După miezul nopţii, secţia de poliţie, situată la cel de-al doilea etaj al autogării, este în plină activitate. Cele două celule sînt deja pline ; arestaţii „suplimentari" sînt legaţi de cătuşele fixate în zidurile culoarelor. „Sînt nebun de legat", hohoteşte un arestat. „Am luat trei porţii de crack". Poliţiştii nu mai sînt, de mult, impresionaţi de reacţiile arestaţilor. „Pentru indivizii ăştia este un lucru foarte normal să fie închişi", spune un poliţist.

În numai 24 de ore, poliţia autogării a operat 36 de arestări, a capturat mai mult de un kilogram de cocaină şi a confiscat trei arme de calibre diferite. 12 persoane au fost prinse avînd asupra lor crack. Un bărbat l-a apucat de gît pe un tînăr şi a început să strige : „Te omor ! Dă-mi toţi banii !", apoi a dispărut în noapte. Un altul l-a atacat pe vînzătorul de la chioşcul de răcoritoare, pentru că acesta din urmă a refuzat să-l servească gratis. Un bărbat a fost reţinut pentru că furase extinctoarele de la un autobuz. O femeie a fost trimisă la spital, după ce a fost lovită de o cerşetoare, care a dispărut, apoi, cu poşeta victimei. Numai un număr redus de delincvenţi sînt băgaţi, de fapt, la arest. „Dacă i-am aresta pe toţi", spune ofiţerul de poliţie William Haulbert, „toţi poliţiştii ar fi ocupaţi cu completarea formularelor şi nu am mai avea pe nimeni în patrulare".

„Consumul drogurilor şi efectele antisociale ale acestuia au crescut la un nivel fără precedent", spune căpitanul de poliţie Joseph Martella, comandantul celor 97 de poliţişti ai autogării. Anul trecut, aici au avut loc 478 de atacuri însoţite de jaf, 45 violuri, 214 atacuri cu arme de foc şi 497 spargeri de maşini. În comparaţie cu anul 1987, procentele au crescut cu 44 la sută (de la 3 935 la 5 663 de cazuri), iar arestările cu 115 la sută (de la 2 366 la 5 081). Cele mai multe arestări au avut ca motiv delicte comune : furturi de genţi, portofele, geamantane. În ultima vreme, însă, poliţiştii se confruntă cu noua problemă generată de răspîndirea drogurilor; bande puternic înarmate de traficanţi de droguri folosesc autobuzele de cursă lungă, pentru a plasa marfa în marile oraşe americane.

În jurul orei unu, noaptea, cînd autogara îşi închide unele intrări, pentru ca poliţia să poată patrula în întreaga zonă, numeroşi indivizi se grăbesc spre ieşirea secundară a clădirii. Acolo, pe casa scărilor, mirosul mizeriei şi al corpurilor murdare este copleşitor. O mulţime de oameni stă îngrămădită pe scările de beton. Pe dalele de ciment zac resturi de mîncare, saltele murdare, ambalaje de droguri, haine vechi. Patru oameni şi-au găsit refugiu într-un colţ mai ferit. Mai jos, un grup ciocneşte sticle cu vin ieftin. Doi poliţişti se apropie, pe furiş, de un individ care încearcă să taie, cu o lamă, buzunarul hainei unui beţiv, pentru a-i fura portmoneul.

Judy, o tînără de 30 de ani, lipsită de adăpost, spune : „Mă gîndeam să mă sinucid. Sînt întotdeauna deprimată ; beau mult, şi-mi petrec nopţile aici. Facem lucruri pe care nu dorim, de fapt, să le facem". Tracy, „colega" lui Judy, mărturiseşte că ea „locuieşte" în autogara centrală de cîţiva ani.

„Ei sînt cei pe care societatea i-a respins", spune sergentul Joe Giardina. „Cei mai mulţi sînt tineri, proveniţi din familii atît de destrămate, încît convieţuirea cu ele ar însemna sfîrşitul. Pentru ei, strada, aşa rea cum este, înseamnă o viaţă mai bună".

Bursa de valori – speculațiile și goana după profit

(5)

Piețele financiare „la termen" – exacerbarea speculațiilor

Una din cele mai recente creații în materie bursieră o constituie operațiunile „la termen" cu instrumente financiare, numite „financial futures" sau, mai simplu, „futures". Cunoscute în S.U.A. încă din anii '70 prin activitatea de la cele două mari burse din New York și Chicago, ele se extind și în Europa occidentală, în urma deschiderii pieței „futures" la bursa londoneză în 1982, iar, ulterior, și în Extremul Orient. După o expansiune extraordinară, care le-a consacrat ca unul din plasamentele predilecte ale instituțiilor financiare și speculatorilor, aceste operațiuni au avut de suferit, poate mai mult decît oricare din categoriile de tranzacții bursiere, de pe urma „dușului rece" al crahului din octombrie 1987. Mai mult, unii analiști consideră că exacerbarea acestor operațiuni, importanta lor componentă speculativă și lipsa unei reglementări mai stricte din partea autorităților constituie factori ce au precipitat căderea bursei.

Despre ce este, însă, vorba ? „Financial futures" s-au format prin extinderea principiilor care guvernează activitatea piețelor „la termen" pentru bunuri fungibile (de exemplu, argintul, despre care s-a vorbit mai înainte) la active monetare (în speță valute) sau diferite titluri financiare (bonuri de tezaur, obligațiuni, depozite în eurodolari).

La Chicago Board of Trade, de exemplu, se comercializează, pe lîngă bunuri fungibile, și bonuri de tezaur ale S.U.A. pe termen mijlociu și lung, titluri ipotecare și efecte de comerț, iar la cealaltă mare bursă din orașul respectiv, Chicago Mercantile Exchange, se negociază, pe lîngă titluri financiare (bonuri de tezaur la 90 de zile, un an și pe termen mediu), și o serie de valute (lira sterlină, dolarul canadian, marca vest-germană, yenul japonez, pesoul argentinian, francul elvețian, francul francez, florinul olandez), precum și piese de argint ale trezoreriei americane.

Așa cum în tranzacțiile „la termen" cu mărfuri obiectul contractului îl reprezintă, de fapt, titluri (drepturi) ale operatorilor asupra unei mărfi abstracte, și în acest caz se contractează drepturi asupra unor active monetare sau financiare.

În esență, operațiunea „la termen" constă în asumarea, prin contract, de către participanți — în general, mari instituții financiare — a obligației de a cumpăra sau a vinde o sumă în valute sau titluri financiare la o anumită dată viitoare, prețul fiind stabilit în momentul încheierii contractului. Obiectivul operatorilor nu este primirea sau livrarea efectivă a valorii tranzacționate, ci obținerea unei diferențe favorabile la cursul de schimb (dacă s-au tranzacționat valute) sau la dobîndă (în cazul titlurilor financiare), între ziua încheierii contractului și scadența acestuia. A cumpăra un contract „futures" înseamnă a renunța la dividendele pe care le-ar fi adus achiziționarea și deținerea efectivă de acțiuni ; în schimb, fondurile lichide disponibile în acest fel — întrucît achiziționarea unor acțiuni ar fi implicat o plată imediată, iar preluarea unui contract „futures" presupune o plată viitoare (după o anumită perioadă) — pot fi fructificate (între timp) pe piața de capital. Dimpotrivă, a vinde un contract „futures" înseamnă a obține o încasare după o perioadă, cînd se consideră că aceasta ar urma să fie mai favorabilă decît în prezent. Evoluția ratei dobînzii joacă un rol important în ce privește piața „futures" pentru titluri de valoare. Dacă se anticipează o creștere a ratei dobînzii, cumpărarea unui contract „futures" permite ca, pînă la plata după o perioadă a acestuia, fondurile deținute să fie valorificate pe piața capitalurilor. Invers, anticiparea unei scăderi a ratei dobînzii, adică perspectiva unei slăbiri a nivelului fructificării pe piață, îndeamnă la achiziționarea de acțiuni (pentru a se beneficia de dividendele eventual mai mari). Iar vînzarea, în asemenea condiții, a unui contract „futures" poate însemna, dacă previziunile se confirmă, obținerea unei încasări care, la scadența viitoare prevăzută, să „valoreze" mai mult decît o încasare actuală fructificată între timp pe piața monetară. În ce privește piața „futures" pentru valute, rolul ratei dobînzii este jucat de cursul de schimb al monedelor, în permanentă fluctuație : se cumpără contracte „futures" în cazul unei plăți viitoare și al unei anticipări privind o creștere a cursului valutei de plată ; se vînd contracte „futures" în cazul unei încasări viitoare și al unei anticipări privind o scădere a cursului valutei de încasare. Existența, în condiții normale, atît a unor cumpărători, cît și a unor vînzători pe piața contractelor „futures" se explică prin aceea că participanții la multitudinea de operațiuni financiare se află în poziții diferențiate — debitoare (plată) și creditoare (încasări) — și diferențiate sînt, de asemenea, evoluțiile cursurilor principalelor monede de decontare. Cea mai mare parte a tranzacțiilor se compensează la scadență printr-o operațiune de sens contrar (o vînzare scadentă printr-o cumpărare sau invers), reglementîndu-se între operatori numai diferența dintre prețul de cumpărare și cel de vînzare. Există, desigur, și posibilitatea livrării efective la scadență a titlurilor, dar aceasta este comandată, mai degrabă, de necesitatea „tehnică" a asigurării unei concordanțe între piața „futures" și piața „cash" a activelor respective, adică între piața titlurilor, „fictive" și piața titlurilor „reale".

Aceasta nu înseamnă, însă, că piețele „futures" nu au importanță pentru activitatea comercială și financiară propriu-zisă. Apariția acestor piețe este legată de necesitatea economică reală a acoperirii riscurilor generate, pentru lumea de afaceri, de creșterea instabilității pieței mondiale în ultima perioadă. Este vorba, pe de o parte, de riscul valutar (adică de posibilitatea înregistrării unei pierderi în tranzacțiile internaționale, ca urmare a evoluției nefavorabile a cursului de schimb al valutei de plată) sau de riscul financiar (adică cel provenit din mișcarea ratei dobînzii). Contractele pe piața „futures" permit acoperirea ambelor categorii de riscuri prin intermediul așa-numitelor operațiuni de „hedging".

În cazul operațiunilor „futures" cu monede străine se poate realiza acoperirea unei poziții valutare „scurte" (datorii la termen într-o valută) sau „lungi" (creanțe în aceea valută), prin luarea unei poziții în sens contrar, pe piața „futures". Să presupunem că o întreprindere americană deține o poziție „scurtă" pentru 1 milion franci elvețieni, scadentă peste 6 luni, și că ea prevede o creștere a cursului francului în perioada pînă în momentul în care va trebui să facă plata în acea monedă. Pentru a evita pierderea rezultată din scumpirea francului pînă la scadență, întreprinderea se va „acoperi" cumpărînd, acum, 10 contracte „futures" a cîte 100 000 franci elvețieni, al căror preț îl achită în dolari. Dacă cursul de schimb este, în prezent, de 0,4640 franci elvețieni pentru 1 dolar, iar, după șase luni, ajunge la 0,4840, operatorul cîștigă, la contractul „futures", 0,02 franci elvețieni de fiecare dolar, adică 20 000 franci elvețieni în total, cu care își va compensa pierderea, de mărime similară, suferită la poziția sa „scurtă".

Anumite neajunsuri ale contractelor „futures" pentru valute au dus la consacrarea așa-numitelor operațiuni cu **„opțiuni"**. Inspirate din contractele similare practicate, de mult timp, la bursa pentru hîrtiile de valoare (acțiuni), acestea au devenit, după 1982, o modalitate larg utilizată pentru acoperirea riscului valutar. În esență, această piață permite achiziționarea, contra plății unei prime, a dreptului de a cumpăra sau a vinde o sumă determinată într-o anumită valută oricînd în perioada dintre momentul încheierii contractului și scadența „opțiunii", la un curs de schimb stabilit în momentul încheierii contractului. Avantajul acestor operațiuni este că beneficiarul „opțiunii" poate, pînă la scadență, în funcție de evoluția cursului de schimb, fie să valorifice „opțiunea" vînzînd sau cumpărînd efectiv suma în valută, fie să renunțe la efectuarea tranzacției, abandonînd „opțiunea". În ambele situații, costul operațiunii este limitat la mărimea primei ; în schimb, se poate beneficia, în anumite limite, atît de aprecierea, cît și de deprecierea valutei.

Și iată, acum, un exemplu de acoperire a riscului de creștere a dobînzilor pe termen scurt prin utilizarea unei operațiuni „futures" cu active financiare : contractul „la termen" asupra dobînzii. În esență, printr-un astfel de contract, se vînd sau se cumpără drepturile privind dobînda cuvenită pentru active financiare (de pildă, depozite în eurodolari pe trei luni), ce urmează să se fructifice (respectiv, în exemplul menționat, să fie depuse la bancă) începînd cu scadența contractului. Pe scurt, se tranzacționează dobînda viitoare, dar la rata stabilită de părți în momentul încheierii contractului, ea însăși orientată după piață (de exemplu, după LIBOR — rata dobînzii la operațiunile interbancare pe piața londoneză). Să presupunem că o întreprindere, care are nevoie de un credit peste trei luni, anticipează că, în intervalul respectiv, rata dobînzii va crește de la 13 la sută la 14 la sută. Pentru a evita pierderea rezultată din scumpirea creditului, ea va vinde un contract asupra dobînzii la un titlu financiar pe trei luni, pe care îl va compensa

după trei luni printr-o răscumpărare la dobînda pieței. În aceste condiții, dacă dobînda va crește în perioada respectivă, operatorul își va acoperi pierderea din operațiunea efectivă de împrumut cu cîștigul (în principiu de aceeași valoare) de la operațiunea „futures".

Capital fictiv „la putere"

Apariția piețelor „futures" marchează o nouă fază în procesul creării capitalului fictiv ; s-ar putea spune că obiectul acestor operațiuni este un capital fictiv de gradul II. Într-adevăr, titlurile financiare fie nu reprezintă nici un fel de capital real, cum e cazul obligațiunilor reprezentînd datoria publică, de exemplu, fie sînt numai drepturi asupra unui capital real (ca în cazul acțiunilor, care sînt — cum zicea Marx — simple pretenții asupra unui capital viitor) ; în ambele cazuri, este vorba de un capital fictiv, să zicem de gradul I. Pe piețele „futures" se fac, însă, operațiuni pe baza acestui capital fictiv într-un proces de tip cumulativ, fără să aibă loc — pentru cea mai mare parte a tranzacțiilor — o livrare efectivă de titluri. În mod corespunzător crește caracterul speculativ al acestor tranzacții, știut fiind că natura speculativă a tranzacțiilor sporește pe măsură ce acestea se îndepărtează de procesele reale, creatoare de valoare.

Mai mult, în ultimii ani, s-au consacrat tranzacțiile cu instrumente pur artificiale, pentru care legătura cu operațiunile comerciale sau financiare propriu-zise a devenit, mai degrabă, simbolică. Este vorba de contractele care au ca obiect indicii de bursă, adică de operațiuni în care se vinde și se cumpără „la termen" dreptul de a încasa un anumit cîștig dacă, între momentul încheierii contractului și scadență, indicele (medie ponderată a tendinței unui număr de valori reprezentative cotate la bursă) are o evoluție favorabilă. Cînd aceste operațiuni se realizează automat, prin utilizarea unor programe pe calculator, ele formează așa-numitul „programme trading".

La bursa de la Chicago (The Chicago Mercantile Exchange), de exemplu, se fac tranzacții pe baza indicelui „Standard and Poor 500", numite operațiuni cu „coșuri" de acțiuni („basket trading") — indicele fiind format plecînd de la o selecție de valori cotate în bursă. Computerul urmărește continuu diferența dintre cursurile „futures" și cele efective la valorile care alcătuiesc indicele, ținînd seama de evoluția dobînzii pe termen scurt (cu cît e mai mare, cu atît devine preferabilă transformarea acțiunilor în lichidități) și a dividendelor plătite la acțiuni (cu cît sînt mai mari, cu atît e preferabilă deținerea de acțiuni) și cumpără sau vinde, automat, mari blocuri de acțiuni, cu aproape nici un fel de intervenție din partea operatorilor. Astfel, cînd diferența este mai ridicată, computerul dă instrucțiuni de vînzare „futures" și de cumpărare efectivă a acțiunilor, înregistrînd la scadență un cîștig ; cînd diferența este redusă, vinde acțiunile și cumpără contracte „futures".

Operațiunile de mai sus intră, însă, în categoria celor de arbitraj, în care riscul și, în mod corespunzător, cîștigul sînt relativ mici. Adevărata miză o reprezintă operațiunile pur speculative în care se „ia o poziție" la bursă fără o acoperire corespunzătoare ; de exemplu, se vinde o valoare sau un „coș" de valori, „la termen", fără o cumpărare simultană (poziție scurtă) sau, invers, se cumpără „futures" fără o vînzare simultană (poziție „lungă"). Această practică este stimulată de faptul că, la operațiunile „futures", sumele depuse ca garanție, de către operatori, pentru pozițiile lor „descoperite" (așa-numitele „margins"), sînt considerabil mai reduse decît în cazul tranzacțiilor bursiere obișnuite. La acestea trebuie adăugat faptul că, în cazul tranzacțiilor cu „opțiuni" asupra instrumentelor financiare, operațiunea este angajată prin simpla plată a primei, fie că este vorba de o „opțiune" de cumpărare („call") sau de vînzare („put").

În condițiile unei piețe „sub semnul taurului" (în creștere continuă), cumpărarea „la termen", urmată de revînzare în momentul scadenței, este o modalitate de a obține profit de pe urma escaladării cursului bursei. Însă, orice schimbare majoră a tendinței poate fi nefastă nu numai pentru speculatori, ci și pentru lumea de afaceri, în general, pentru publicul larg, atras în jocul de bursă de promisiunea unor cîștiguri rapide. Este ilustrativă, în acest sens, istoria recentă a pieței „futures" de la Hong Kong, care, deși înființată abia de cîțiva ani, a cunoscut, în vara lui 1987, o adevărată frenezie a tranzacțiilor, tinzînd să devină liderul mondial al acestor operațiuni. Cu cele circa 30 000 de contracte pe zi, bursa de la Hong Kong punea în umbră chiar și piața de la Chicago. Dar a venit crahul din octombrie, și bursa a trebuit să fie închisă pentru cîteva zile, marcînd cel mai grav colaps din centrele financiare ale lumii capitaliste ; iar, după șase luni de la crah, piața „futures" de la Hong Kong se menținea la 1 000 contracte pe zi, adică mult sub nivelul care asigură acoperirea costului de operare a acestor tranzacții. Ceea ce a devenit limpede imediat după închiderea bursei a fost faptul că unul din factorii principali care au dus la acest act extrem l-a constituit prăbușirea pieței „futures". Iată ce spune, în acest sens, ziarul britanic „Financial Times" : „Reglementarea insuficientă a pieței «futures» și, mai ales, nereușita în ceea ce privește impunerea unor garanții corespunzătoare au dus, practic, piața la faliment, cînd indicele local s-a prăbușit". Caracterul abrupt al căderii n-a fost decît contrafața optimismului excesiv al operatorilor care, prin cumpărări și speculații „la creștere", au adus indicele bursei la valori amețitoare pe o piață încă imatură, ce a pierdut repede simțul echilibrului și al prevederii. Iar suma de 1,8 miliarde de dolari Hong Kong, care a fost alocată de guvern pentru salvarea bursei, nu este decît un indiciu al costului valului speculativ. Un alt aspect este, însă, simptomatic : la începutul anului trecut, fostul președinte al bursei din Hong Kong, Ronald Li, unul din „starurile" lumii de afaceri și posesor al unei averi estimate la 20 miliarde dolari Hong Kong, este arestat în urma anchetei Comisiei Independente împotriva corupției, „în legătură cu operațiunile care au avut loc la bursă". Legătura dintre jocul excesiv de bursă și acțiunile ilicite este, încă o dată, pusă în evidență.

Imagine de la bursa din Londra. Este interesant de semnalat faptul că crahul bursier a survenit doar cu cîteva zile înainte de aniversarea „Big-Bang"-ului londonez (octombrie 1986)

Faptul că speculația excesivă alimentează frauda este demonstrat și de un caz de pe piața pariziană a instrumentelor financiare „la termen" (numită pe scurt MATIF). În mare, povestea este cunoscută : o piață tînără (abia din 1986), cu un succes fulgerător, penalizat drastic de crah. În plus, însă, în decembrie 1987, societatea Cogema a anunțat că a pierdut 250 milioane de franci francezi la operațiunile sale „futures" cu mult înainte de crahul din octombrie. Au urmat, de atunci, acțiuni în justiție, un ordin de arestare, acuzații și dezmințiri în ceea ce reprezenta nu numai un nou scandal financiar, ci și o grea încercare pentru viabilitatea MATIF.

Un alt caz : recent, s-a anunțat că Biroul Federal de Investigații din S.U.A. (F.B.I.) a descoperit, în urma unei anchete care a durat doi ani, o fraudă de mai multe milioane de dolari la operațiunile „futures" din Chicago Mercantile Exchange. O serie de agenți de bursă ar urma să fie puși sub acuzație pentru înșelarea clienților lor, în baza legii care a servit și la condamnarea cazurilor de „insider trading" de la bursa din Wall Street (NYSE) ; este vorba de tranzacții bursiere efectuate cu acțiunile unor companii, de către speculatori care, după cum s-a dovedit, au folosit, pentru manevrele lor de profit, informații confidențiale nelegale provenind chiar din interiorul companiilor respective.

Din nou despre crah

Severitatea crahului din 1987, precum și temerea în legătură cu consecințele sale asupra lumii de afaceri (marile convulsii consecutive crizei de la bursă din 1929 neputînd fi uitate) au făcut ca acestui eveniment să-i fie consacrate numeroase analize și studii realizate din inițiativă oficială sau privată. Un comentator de la „Financial Times" schița o teorie a „patologiei" pieței bursiere („The Bigger Fool Theory"), în perioada premergătoare crahului, cînd indicii de bursă au pierdut orice contact cu activitatea economico-financiară reală. Raportul dintre cursul acțiunilor la bursă și venitul real adus de aceste acțiuni (dividendele, respectiv cotele de profit distribuite pe acțiune) — adică așa-numitul PER (price-earnings ratio) — ajunsese, în august 1987, la 23/1, față de anteriorul maxim postbelic de 16/1, atins în 1973. S-a instaurat, cu alte cuvinte, o stare artificială de euforie, în ciuda faptului că toți indicatorii de avertizare au fost depășiți, sau, mai degrabă, tocmai datorită acestui fapt. Operatorii mizau pe creșterea viitoare a pieței, pentru simplul motiv că ea părea să crească nestăvilit, iar operațiunile pe care le efectuau la bursă întrețineau escaladarea pieței.

În întreținerea acestui cerc vicios, un anumit rol au jucat și noile tehnici și instrumente de care dispuneau operatorii, →

în general, și speculatorii, în special. Raportul Brady, de exemplu, întocmit la solicitarea guvernului american imediat după crah, consideră chiar că acesta a fost provocat de doi „factori tehnici" : „programme trading"-ul și slăbiciunea piețelor „futures" care au trebuit să fie închise în perioada crizei. Desigur, o astfel de explicație poate fi acceptată doar în ceea ce privește condițiile agravante ale crizei (raportul a fost, de altfel, vehement criticat). Într-adevăr, după cum se arată și în Raportul secretariatului UNCTAD pe anul trecut (Trade and Development Raport, 1988), utilizarea largă a instrumentelor de acoperire („hedging") pe piața bursieră poate să determine creșterea fluctuației cursurilor acțiunilor. Pe de altă parte, chiar dacă piețele „futures" n-au determinat crahul, existența lor și modul cum au fost folosite au jucat un mare rol în „accelerarea și exacerbarea" căderii. Expresia aparține Comisiei pentru hîrtii de valoare și operațiuni de bursă, organ oficial, cunoscut sub inițialele S.E.C. S-a arătat, astfel, că „programme trading"-ul a dus la o reacție „în cascadă", computerele dînd automat ordine de vînzare a stocurilor de acțiuni deținute, de îndată ce cursurile au început să scadă, iar aceste vînzări masive n-au făcut decît să antreneze scăderi și mai pronunțate de cursuri, care au dus la alte ordine de vînzare ș.a.m.d.

Desigur, însă, că nu calculatoarele sînt responsabile de crahul bursier. Cauzele reale ale acestuia nu pot fi găsite numai în incinta bursei, deși aceasta le reflectă într-o manieră proprie. Ele țin de noua ofensivă a capitalului financiar pe piața mondială, care a căpătat o deosebită amploare în deceniul actual, odată cu „globalizarea" piețelor de capital ; este, de altfel, interesant de semnalat faptul că crahul bursier a survenit doar cu cîteva zile înainte de aniversarea „Big Bang"-ului londonez (octombrie 1986), amplu proces de „dereglementare" a centrului financiar din capitala britanică, menit să faciliteze operațiunile cu capital la scară globală.

Criza a reprezentat un drastic „moment al adevărului" pe o piață financiară angajată într-un proces fără precedent și fără măsură de creare a capitalului fictiv, de îndepărtare de activitatea economică, comercială, bancară propriu-zisă. Și, în acest sens, piețele „futures", cu marile lor disponibilități de escaladare și speculație, au jucat, desigur, un rol important. Nu întîmplător, în toate propunerile de „tratament" al bursei după crah se subliniază necesitatea unei mai stricte reglementări a tranzacțiilor, îndeosebi cele cu noile instrumente, a unor garanții mai mari din partea operatorilor, a unui control mai strict al operațiunilor speculative.

În sfîrșit, criza a fost o expresie concentrată a instabilității care caracterizează viața economico-financiară internațională, în contextul abandonării principiilor sistemului monetar internațional, creat în 1944, la Bretton Woods (și care preconizau dezvoltarea echilibrată, în condiții de stabilitate a fluxurilor financiar-valutare) și al dezlănțuirii fluxurilor de capital privat pe piața mondială, în mare măsură libere de controlul autorităților naționale (de exemplu, proliferarea „eurocapitalurilor"). De fapt, legătura dintre instabilitatea valutară, în speță mișcarea cursului dolarului, și situația de la burse s-a vădit atît în perioada anterioară, cît și în cea ulterioară crahului.

Toate aceste procese s-au reflectat la bursă prin exacerbarea „spiritului capitalist", care devine, acum, sinonim cu goana după profit „din nimic", cu preeminența speculației asupra investiției reale și, după cum s-a văzut, nu de puține ori, cu frauda. Iar, dacă i se poate imputa ceva calculatorului, este numai faptul că, alimentat cu un program de maximizare a profitului prin jocul la bursă, l-a realizat ireproșabil din punct de vedere tehnic.

Ioan Popa

Otrava... „dulce" a nesiguranței

Prin impecabilul său caracter de fapt împlinit, războiul anihilează toate suspansurile, incertitudinile și echivocurile care se aglomerează, cu atît succes, în anii încordați ai păcii. Odată izbucnit, un conflict destinde vertiginos și în ansamblu mecanismul tensiunii, simplificînd, sîngeros, întregul pachet de date ale problemei. Știm cît se poate de bine că perioada care precede o confruntare semnificativă înseamnă o așteptare încruntată, apăsată de un impozant edificiu al suspiciunii și scuturată de entuziasme demolatoare de abia strunite. Desigur, complexitatea dramatică a păcii înarmate și instabile nu este de preferat simplității tragice și ireparabile a războiului.

Așa cum se clădesc scenarii cu dușmănie variabilă, menite să transforme partenerii de planetă în dușmani individuali sau colectivi, se pot prefigura și alternative în care „ceilalți" să poată fi considerați buni vecini sau colaboratori îndepărtați.

Totul pleacă de la încredere. De la capacitatea de a se înălța un sistem în care loialitatea să devină nu numai plauzibilă, dar și posibilă. Despre instituția încrederii se vorbește mult, apăsat și pe drept cuvînt. Neîncrederea că încrederea poate deveni un temei al progresului fiecăruia fertilizează eșecurile spectaculoase sau secrete ale păcii și scufundă în ceață drumurile dezarmării efective.

Fără îndoială, dificultatea de a se înainta într-o direcție logică nu face mai puțin logic demersul de a se întreprinde, totuși, ceva. Un act care atîrnă greu în balanța dezarmării este, în sensul amintit, controlul. Controlul nu rezolvă problema, dar o descifrează. Poți controla cum inamicul potențial se înarmează impetuos sau moderat și, dimpotrivă, cum se dezarmează într-un sistem de paritate cu tine însuți. Controlul nu reprezintă, deci, totul, dar înseamnă un început de încredere.

Întrucît armele nu pot avea încredere în oameni, în timp ce oamenii pot manifesta încredere în arme, le rămîne oamenilor între ei să-și amplifice circuitele încrederii și să scoată armele din joc. Dar, iată că însăși tehnica bruiază acest du-te-vino de intenții promițătoare.

Cu cît performanța tehnologică este mai acerbă, cu atît aritmetica, și așa dificilă, a controlului devine mai stufoasă. Revista „Newsweek" abordează această chestiune spinoasă în termeni lapidari, dar fără a elucida — cum era de așteptat — perspectiva apropiată :

„Obiectivul controlului armamentelor este — sau ar trebui să fie — stabilitatea în caz de criză. Ideea este de a se concepe arsenale care să-i împiedice pe conducătorii superputerilor să folosească armele nucleare în caz de criză. Din nefericire, acordurile anterioare în domeniul controlului armamentelor au îndreptat ambele părți într-o direcție greșită. În cazul acordurilor SALT I și II, se numărau lansatoarele de rachete pentru a compara arsenalele strategice ale celor două părți. Atît SUA, cît și URSS și-au încărcat, după aceea, cît mai multe focoase pe fiecare rachetă, creînd giganți cu cîte 10 focoase, cum sînt rachetele sovietice «SS-18» și cele americane «MX». Aceasta a avut ca efect faptul că forța de rachete balistice intercontinentale a fiecărei părți a devenit o țintă mai tentantă.

Actualele tratative START prevăd, pe bună dreptate, numărarea focoaselor, și nu a rachetelor. Aceasta reprezintă un prim pas în direcția creării unor arsenale mai stabile. Rămîn, însă, în continuare, obstacole serioase. De exemplu, se știe că rachetele mobile pot descuraja un prim atac, deoarece sînt greu de lovit. Sovieticii desfășoară două rachete mobile și dezvoltă o a treia de același tip. Împotmolite într-o veche dispută în legătură cu problema amplasării, S.U.A. nu se ocupă de astfel de rachete. La convorbirile de la Geneva, SUA au propus desființarea rachetelor mobile cu scopul de a înlătura avantajul sovieticilor. Costul unui sistem mobil eficient — 20 pînă la 40 miliarde dolari — ar fi foarte ridicat. O altă capcană o reprezintă faptul că rachetele mobile, fiind ușor de ascuns, sînt greu de numărat. Senatul S.U.A. nu va ratifica un acord care nu include astfel de proceduri. O soluție ar fi să se amplaseze rachetele mobile într-o bază fixă, în timp de pace, în garnizoane unde să poată fi numărate, dispersîndu-le numai în cazul unei crize declarate public. Dar rachetele mobile staționate devin mai vulnerabile la un atac prin surprindere.

Rachetele de croazieră lansate de pe mare (SLCM) prezintă și mai multe probleme. Întrucît sînt mici și pot fi ascunse cu ușurință, numărarea lor ar presupune o inspecție la bordul navelor, cu care nu ar fi de acord nici una din flotele superputerilor. Mai mult, o rachetă SLCM, lansată de pe un submarin din Atlantic în apropiere de Chesapeake Bay, ar permite sovieticilor să «decapiteze» conducerea de la Washington — deschizînd, astfel, calea spre un prim atac. SUA ar putea propune interzicerea rachetelor nucleare de croazieră lansate de pe mare. Dar, în acest caz, s-ar putea oare face o distincție între o rachetă nucleară și o rachetă convențională ? Dacă ar fi interzise toate rachetele de croazieră lansate de pe mare, marina militară americană ar putea fi confruntată cu pericole din partea țărilor din lumea a treia, care vor achiziționa rachete de croazieră în următorul deceniu".

Așadar, lucrurile se complică tehnic, în timp ce par să se simplifice uman. Constatarea nu ajută pe nimeni în mod special, dar poate deveni o bază de discuție generală : dacă încrederea stimulează controlul, de ce controlul nu ar imprima un teren adecvat propriei sale desfășurări ? Aceasta ar presupune un enorm ou al lui Columb : nu produc decît ceea ce pot controla. Și controlez în liniște, eficient și definitiv, ceea ce merită să nu mai produc...

Radu Budeanu

Datele cu privire la datoria externă (II)

Ionescu Petre, Bucureşti. În condiţiile puternicelor fluctuaţii valutare din ultimii ani, mari diferenţieri, între datele dintr-o sursă sau alta, rezultă din cursurile de schimb la care diversele surse statistice consideră că este semnificativ să fie făcute evaluările unitare în dolari ale datoriilor, care sînt înscrise nu numai în dolari, ci şi în alte valute. În context, pot apărea diferenţieri importante între datele aceleiaşi surse statistice chiar dacă se referă la aceiaşi ani, dar provin din serii statistice diferite. De pildă, în seria statistică a F.M.I., din aprilie 1988, datoria externă, la sfîrşitul anului 1987, pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, era evaluată la 1 195 miliarde dolari, iar cea proiectată pentru sfîrşitul anului 1988, la 1 229 miliarde dolari. O nouă serie statistică, actualizată, este aşteptată în aprilie 1989; potrivit preliminărilor deja publicate de F.M.I., datoria externă pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare este estimată, pentru sfîrşitul anului 1987, la 1 218 miliarde dolari, iar pentru sfîrşitul anului 1988, la 1 281 miliarde dolari (noua serie statistică a putut cuantifica mai precis evoluţiile din 1987 şi 1988, inclusiv influenţele foarte importante ale fluctuaţiilor cursurilor de schimb valutar). Iată, spre ilustrare, şi o comparaţie între datele Băncii Mondiale din seriile statistice apărute în 1987, 1988 şi, respectiv, 1989 (vezi **tabel**).

Datele F.M.I. în ce priveşte serviciul datoriei externe includ amortismentele plătite (nu şi cele care ar fi urmat să fie plătite dar au fost reeşalonate) la datoria pe termen mediu şi lung (nu şi la datoria pe termen scurt), precum şi dobînzile la întreaga datorie (atît la cea pe termen mediu şi lung, cît şi la cea pe termen scurt); spre deosebire de acestea, datele Băncii Mondiale, de pildă, au în vedere plăţile pentru dobînzi doar la datoria pe termen mediu şi lung, fiind, în ce priveşte serviciul datoriei, mai mici decît cele oferite de F.M.I.; de aceea, şi cifrele privind transferul net de resurse financiare dinspre ţările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate apar de dimensiuni mai reduse în statisticile Băncii Mondiale decît în cele ale F.M.I.

Referitor la indicatorii folosiţi în statisticile F.M.I. şi Băncii Mondiale în legătură cu datoria externă, aceştia sînt, în principal: **serviciul datoriei** — amortismente achitate plus plăţi în contul dobînzilor; **credite nete** — credite noi brute primite minus amortismente achitate (în contul creditelor vechi); **transfer net** — credite nete minus plăţi în contul dobînzilor (sau credite noi brute primite minus plăţi în contul serviciului datoriei); **povara datoriei** — cuantumul datoriei raportat la încasările din exporturi (în %); **povara de plată a datoriei** — serviciul datoriei raportat la încasările din exporturi (în %).

Datoria externă pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare (miliarde dolari)

Anul	Evaluări 1986—1987	Evaluări 1987—1988	Evaluări 1988—1989
1981	**749**	**755**	**n.d.**
1982	**825**	**831**	**n.d.**
1983	**890**	**894**	**894**
1984	**929**	**958**	**933**
1985	**992**	**1 038**	**1 051**
1986	**1 035**	**1 120**	**1 152**
1987	**1 080**	**1 190**	**1 281**
1988		**1 245**	**1 320**

Sursa : World Bank, World Debt Tables 1986—1987, 1987—1988 şi 1988—1989 (respectiv seriile statistice apărute în 1987, 1988 şi 1989).

Magda Oltenescu, Craiova. Cel mai mare satelit natural din sistemul solar este Titan, care se învîrte în jurul planetei Saturn. Agenţia spaţială vest-europeană a anunţat un program special de explorare a acestuia, în cursul unei misiuni speciale. Ea preconizează să înceapă programul în aprilie 1996, prin lansarea unei rachete de tip „Cassini", care va ajunge în apropierea planetei Saturn în jurul anului 2002. Programul de cercetări va permite, se speră, o mai bună înţelegere a evoluţiei atmosferei Pămîntului.

Zaharia Panait, Constanţa. Prototipul trenului cu levitaţie magnetică, realizat în Japonia, a trecut cu succes primele teste, la 12 octombrie anul trecut. Trenul are o cabină cu 44 locuri şi poate circula pe un traseu MAGLEV (Magnetic levitation) cu o viteză de 280 km/oră. Denumit „MUL 002", acesta este teleghidat, circulînd fără om la bord. În cadrul unui test, în această primăvară, el a atins o viteză de 400 km/oră. **În imagine** — aspect din timpul cursei-test efectuate, recent, pe traseul din prefectura Miyazaki.

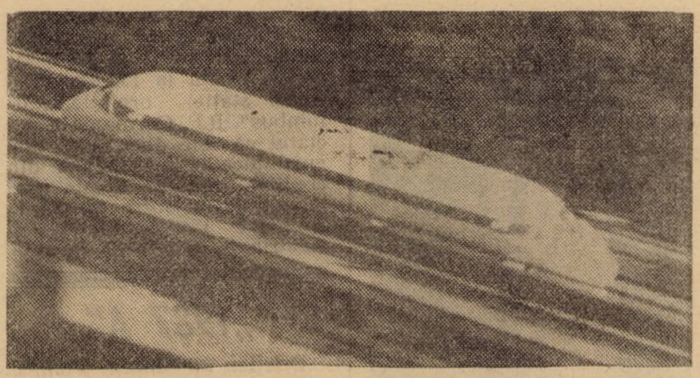

Al. Chivu, Giurgiu. Sultanul statului malayezian Perak, Azlan Shah, fost judecător la Curtea Supremă, a fost ales noul rege al Malayeziei (şef al statului), pentru o perioadă de cinci ani. El îi va succede, în luna aprilie, actualului suveran, Sultan Iskandar.

Malayezia este monarhie constituţională, constituită ca o federaţie de 13 state — 11 peninsulare, dintre care nouă sultanate, şi două — insulare. De asemenea, există un teritoriu federal, Kuala Lumpur, capitala ţării.

Conducătorul suprem al statului este monarhul, Yang di-Pertuan Agong, ales din rîndul celor nouă conducători ereditari ai sultanatelor continentale. Regele este ales de Conferinţa conducătorilor, compusă din liderii tuturor statelor federale. Puterea legislativă este deţinută de monarh şi de cele două camere parlamentare : Dewan Negara (Senatul) — cu membrii, parţial, aleşi şi, parţial, numiţi — şi Dewan Rakyat (Camera Reprezentanţilor), ai cărei membri sînt desemnaţi prin vot universal. Puterea executivă este exercitată de guvern — un Consiliu de Miniştri, format din membri ai parlamentului. Statele federale au parlamente unicamerale şi guverne proprii.

Carol Urdea, Caransebeş. Despre posibilitatea producerii unor cutremure de mare intensitate în zona oraşului american Los Angeles s-a scris, inclusiv la această rubrică, întrucît se cunoaşte că în zonă s-au produs, de-a lungul timpului, mişcări seismice, uneori devastatoare. Recent, informează agenţia EFE, o echipă de geologi americani a descoperit, sub centrul oraşului Los Angeles, două mari falii, situate la o adîncime între 9 şi 16 km ; se consideră că acestea nu sînt singurele, ceea ce i-a determinat pe specialişti să afirme că există, în continuare, riscul producerii unui cutremur de mari proporţii, într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat. Cercetătorii consideră, însă, că cea mai periculoasă falie este cea de la San Andreas, care traversează California, şi căreia i se atribuie 60 la sută din probabilităţile producerii unei catastrofe în sudul acestei regiuni, în următoarele trei decenii. Falia de la San Andreas traversează zona la circa 50 km nord şi est de Los Angeles. Ea produce, susţin aceştia, cutremure devastatoare la fiecare 160 de ani.

Stimulatorul cardiac

Lungeanu Al., Iaşi. Stimulatorul cardiac, utilizat pentru a regla bătăile inimii la pacienţii cu probleme ale muşchiului cardiac, a fost creat în urmă cu 30 de ani. Aparatul de acum trei decenii, relativ rudimentar, a fost transformat, între timp, într-un instrument modern, de dimensiuni atît de mici, încît poate fi pus în buzunarul de la cămaşă. Cu puţin timp în urmă, savantului nord-american Norman Roth, care, împreună cu colegul său Samuel Hunter, au creat stimulatorul cardiac, i-a fost implantat, lui însuşi, unul din aparatele ultramoderne, la spitalul unde cei doi oameni de ştiinţă şi-au perfecţionat invenţia. Conducerea spitalului afirmă că pacientul se simte bine după intervenţia chirurgicală.

POSTA REDACȚIEI

„Ariane"

Elena Demetrescu, București. Așa cum s-a anunțat, lansarea celei de-a 29-a rachete „Ariane" **(în imagine)**, prevăzută pentru 28 februarie a.c., a fost amînată pentru o dată nedeterminată. Cauza amînării a constituit-o declanșarea grevei personalului companiei „Thomson", care supraveghează instalațiile electronice de la cosmodromul francez Korou din Guyana franceză.

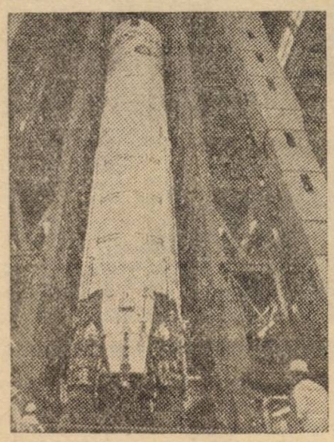

În ce privește activitatea Agenției spațiale vest-europene (ESA) — la care participă 13 țări din Europa occidentală, dintre care șapte sînt membre ale CEE —, programul stabilit pînă în anul 2000 prevede, între altele, că primul zbor comercial al ESA ar urma să aibă loc în 1996, iar doi ani mai tîrziu ar putea fi lansat un echipaj uman la bordul rachetei „Hermes", succesoarea versiunii „Ariane". Obiectivul cel mai important al ESA îl reprezintă lansarea stației orbitale „Columbus".

Pentru realizarea acestui program au fost construite două baze spațiale vest-europene — una la Oberpfaffenofen, în R.F.G., și alta la Torino, în Italia. În timp ce la Oberpfaffenofen vor fi efectuate antrenamentele astronauților, pregătirea personalului, a echipajelor umane și menținute legăturile cu stațiile orbitale, la Torino vor fi instalate sistemele de organizare, de control și planificare.

În cadrul ESA au apărut unele discuții în legătură cu finanțarea programului, mai ales după retragerea Marii Britanii de la proiectul „Ariane". Franța și-a anunțat intenția de a asigura 45 la sută din cheltuieli pentru proiectul „Ariane", de a consacra același buget pentru racheta „Hermes" și de a finanța, pînă la 13,8 la sută, costul stației orbitale „Columbus". R.F. Germania a declarat că este dispusă să asigure între 22 și 38 la sută din creditele pentru aceste proiecte, Italia între 12—18 la sută, iar Elveția, Suedia și Austria între 0,4—0,5 la sută.

„1987 A"

Cristian Ploștinaru, Ploiești. Supernova „1987 A" a apărut ca urmare a dezintegrării stelei gigantice albastre Sanduleak, din galaxia Norul lui Magellan, în urmă cu circa 155 000 de ani. Explozia supernovei a fost observată în urmă cu doi ani și este considerată ca cea mai puternică din 1604, cînd Keppler a urmărit un fenomen similar, cu trei ani înainte de inventarea telescopului. De aceea, oamenii de știință, care cercetează evoluția exploziei supernovei, ce a primit indicativul „1987 A", susțin că este fenomenul cel mai interesant, din ultimii 400 de ani, implicînd o astfel de stea. Astronomii sînt de părere că actualele observații vor fi de natură să ofere noi date importante referitoare la procesul de formare a materiei în Univers.

Mircea Ficard, Gheorghe Gheorghiu-Dej, jud. Bacău. Nu este deloc o eroare. Președintele George Bush este al 41-lea șef de stat al S.U.A. În ce îl privește pe Grover Cleveland, întrucît cele două mandate ale sale nu au fost consecutive, el este considerat al 22-lea și al 24-lea președinte.

Coordonatorul rubricii: Aurel Zamfirescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

10 (1323) 9 martie 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

În consens cu exigențele dezvoltării libere și independente a națiunilor 1
Viena. Eveniment de importanță majoră în viața continentului european. N. Pătrașcu 2
8 Martie, Ziua Internațională a Femeii. Expresie a idealurilor de luptă pentru progres economico-social, pentru dreptate și pace în lume 5
Caracas. Presiuni economice externe, proteste sociale fără precedent. Anca Voican 6
Namibia. Înaintea aplicării Planului O.N.U. Dumitru Constantin 7
Paris. Noi mișcări greviste înaintea alegerilor municipale 8
Oslo. Opțiuni politice în perspectiva electorală. Adrian Dascălu 9
Bonn. U.C.D./U.C.S. și „sindromul virajului spre dreapta". Vasile Crișu 10
Orientul Mijlociu. Context politic și diplomatic. C. Ștefan 11
Madrid. „Un moment dificil". Rodica Dumitrescu 12
Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare. Cerința unor abordări și soluții noi (2). dr. Ilie Șerbănescu 14

INTERVIUL NOSTRU
Dietrich Lemke, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.D. Germane 4

DOCUMENTAR
Australia. Mutații în dinamica raporturilor externe. Mihaela Brumă 13

1 000 + 1 16–18

REPORTAJ PE GLOB
Marea Britanie. Gustul cărbunelui. Viorel Sălăgean 19

APROPO DE...
„Wintex – Cimex '89". R. Nădășan 20

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ
L'Unita, Izvestia, El Periodista 21

PROFIL
Ranasinghe Premadasa, președintele Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka 22

PANORAMIC
Cargouri cu otravă. Corneliu Vlad 23

DIN LUMEA CAPITALULUI
Săracii din țările bogate. Adrian Dascălu 25
„Coșmarul de pe strada 42". 27
Bursa de valori – speculațiile și goana după profit (5). Ioan Popa 28

ACCENTE
Otrava... „dulce" a nesiguranței. Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional: Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Turlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic: Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 3² -29, telefon 17 60 10; Internațional: 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex, 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 10

Dacă primăvara este a tuturor
MARTIE este în exclusivitate
LUNA CADOURILOR PENTRU FEMEI

Raioanele şi magazinele specializate ale comerţului de stat oferă în — LUNA CADOURILOR PENTRU FEMEI — un diversificat sortiment de :

— bluze, pulovere, jachete, veste, compleuri tricotate din fire tip lînă, în diverse contexturi, modele şi culori ;

— pălării, moderne şi funcţionale prin format şi culoare ;

— poşete şi cordoane, din piele sau înlocuitori ;

— baticuri şi eşarfe, ce conferă ţinutei feminine o notă de eleganţă.

Iată numai cîteva sugestii pentru a oferi un cadou în luna MARTIE— LUNA CADOURILOR PENTRU FEMEI

Lei 5

Nr. 11 16 martie 1989

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Dezarmarea şi răspunderile Europei

Din actualitatea internaţională

VIENA

Debutul negocierilor pentru noi măsuri de încredere şi securitate, pentru reducerea forţelor armate convenţionale de pe continentul european

Sesiunea de primăvară a Consiliului U.N.C.T.A.D.

PANORAMIC

Ozonul — nu numai o problemă ecologică

PUNCTE DE VEDERE ● 1000 + 1 ● POŞTA REDACŢIEI

DEZARMAREA
— cauză vitală a popoarelor europene

Inaugurarea celor două noi foruri de negocieri de la Viena — asupra forțelor armate convenționale și, respectiv, pentru adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate în Europa — reprezintă un moment de importanță deosebită în viața continentului european. Într-adevăr, este pentru prima dată, în cadrul eforturilor de dezarmare, cînd toate statele participante la cele două alianțe militare opuse existente pe continent se întîlnesc, în jurul aceleiași mese de tratative, pentru a discuta împreună asupra posibilităților, căilor și mijloacelor de reducere a uriașelor concentrări de trupe și armamente din Europa, de realizare a unei mai mari stabilități, a unui echilibru al forțelor la un nivel cît mai scăzut. Caracterul distinct — unic, s-ar putea spune — al actualului moment este întregit de deschiderea simultană a tratativelor asupra noii generații de măsuri de încredere și securitate, în prelungirea celor adoptate la Conferința de la Stockholm, din 1984 — 1986, menite, însă, să le completeze și să le dezvolte pe cele convenite anterior, să permită restrîngerea efectivă a condițiilor ce ar putea permite declanșarea unui atac prin surprindere sau a unor acțiuni ofensive pe scară largă.

Într-un sens mai general, importanța celor două noi foruri de negocieri — a căror inaugurare a fost prefațată de reuniunea miniștrilor de externe ai celor 35 de state participante la C.S.C.E. — derivă din însești problemele înscrise pe agenda lor. Se știe că, în pofida unei experiențe istorice dureroase, care a consemnat izbucnirea a două războaie mondiale de pe teritoriul său, Europa a devenit, după 1945, perimetrul celor mai mari arsenale nucleare și clasice din lume, țintă predilectă a doctrinelor militare bazate pe forță și „casă naturală" a principalelor două alianțe militare opuse ale contemporaneității — N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia. Rezultantă și simptom al evoluțiilor postbelice, al divizărilor artificiale apărute atunci, cele două alianțe militare au contribuit, în mod decisiv, la configurarea actualei situații militare de pe continent, la înscrierea ei în parametri profund destabilizatori. Numai în domeniul convențional, potențialul celor două blocuri însumează, potrivit cifrelor publicate, peste 90 000 tancuri, aproape 130 000 tunuri și aruncătoare, peste 15 000 de avioane și peste 8 000 elicoptere de luptă, mai mult de 400 submarine, peste 600 nave mari de suprafață și efective militare de ordinul a 7,2 milioane oameni. Iată de ce, s-a subliniat și se subliniază, pe bună dreptate, că dezarmarea constituie o cauză vitală, comună a popoarelor europene, că rolul și răspunderile continentului nostru nu au fost niciodată mai mari. Față de sine însuși, față de viața, progresul și dezvoltarea liberă a națiunilor sale. Și, deopotrivă, față de pacea lumii. Această strînsă, reală și profundă interdependență determină locul specific al Europei — frecvent relevat de România, alături de alte numeroase state — în influențarea cursului întregii politici mondiale, în înfăptuirea aspirațiilor de dezarmare, securitate și pace ale tuturor popoarelor. Deschiderea celor două noi foruri de negocieri, urmărită cu deosebit interes pe plan internațional, confirmă și redimensionează această concluzie, accentuînd rolul și însemnătatea tratativelor, conferindu-le statutul unui eveniment cu adevărat major.

Încă de la debutul noului dialog european multilateral, cu ocazia reuniunii miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante la C.S.C.E., au fost prezentate și primite cu interes considerentele României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la conținutul și finalitatea noilor negocieri, considerente reflectate pe larg în numărul trecut al revistei noastre. Reținem de aici — ca element central, definitoriu, marcînd o reală consecvență de concept și acțiune concretă, de demersuri

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

teoretice și practice — aprecierile cu privire la caracterul obiectiv necesar al înlăturării pericolului reprezentat pentru Europa de marile concentrări de trupe și armamente, la cerințele înscrierii ei organice într-un program complex, cuprinzător și unitar de dezarmare generală, în centrul căruia să se afle armele nucleare, la numeroase alte aspecte concrete vizînd conținutul, substanța și obiectivele măsurilor preconizate în domeniul convențional. Pe drept cuvînt, se poate afirma că aceste poziții și demersuri, propunerile formulate dau o nouă și elocventă expresie concepției statornice a României privind locul și rolul dezarmării ca singur fundament autentic al unui trainic sistem de securitate în Europa, al unui climat de destindere, colaborare și pace între popoarele continentului nostru. Încă în 1975, de altfel, la semnarea Actului final de la Helsinki, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie să privim în față realitatea și să spunem deschis popoarelor că în Europa se află concentrate cele mai puternice forțe militare și armamente din cîte a cunoscut istoria, inclusiv armament nuclear, ceea ce reprezintă un grav pericol pentru viața popoarelor europene și pentru întreaga lume. De aceea, consolidarea destinderii, realizarea unei reale securități și păci pe continentul european nu pot fi concepute fără adoptarea unor măsuri hotărîte de dezarmare și, în primul rînd, de dezarmare nucleară".**

De atunci, România nu a contenit să acționeze, alături de alte state, inclusiv prin măsuri unilaterale, pentru ca „dimensiunea militară" să-și dobîndească locul cuvenit în cadrul procesului de edificare a securității europene, pentru asumarea deplină a rolului și răspunderilor deosebite ale continentului în realizarea unei structuri stabile de pace mondială. Relevînd permanent strînsa legătură dintre dezarmarea nucleară și clasică, în condițiile perfecționării continue a armamentelor, țara noastră a propus, încă în decembrie 1982, ca statele din N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia să se întîlnească și să discute direct asupra modalităților de reducere a trupelor și armamentelor, de înfăptuire a unui echilibru de forțe la niveluri cît mai scăzute. Concretizarea acestei idei o reprezintă, în mod evident, deschiderea forului de dezarmare convențională de la Viena, chemat să răspundă aspirațiilor de pace și progres ale popoarelor europene, să se constituie într-un cadru adecvat de negocieri substanțiale, dinamizate de voință politică, pe bază de deplin respect reciproc și prin garantarea intereselor de securitate egală, echitabilă pentru toate statele.

Necesitatea de a porni de la realități, de la situația complexă de pe continent, cu luarea în considerare a tuturor factorilor de risc existenți pentru viața popoarelor europene, a fost puternic subliniată de România și în noile considerente prezentate cu ocazia deschiderii forurilor de negocieri de la Viena. De asemenea, conform poziției constante a țării noastre, ca, de altfel, și mandatului celei de-a treia reuniuni general-europene post-Helsinki, pe baza căruia sînt organizate actualele tratative, s-a subliniat, cu claritate, că acestea nu sînt negocieri între două blocuri militare, ci între state independente și suverane, a căror misiune comună este găsirea de soluții concrete pentru îmbunătățirea radicală a situației de pe continent, pentru realizarea unui echilibru al forțelor la niveluri cît mai scăzute ale înarmărilor și, în acest fel, pentru înlăturarea posibilităților de lansare a unei operațiuni ofensive. Evident, aceasta pune în evidență, o dată mai mult, necesitatea înscrierii măsurilor preconizate pe plan convențional într-un ansamblu unitar de dezarmare, care să aibă în vedere, cu prioritate, înlăturarea tuturor armelor nucleare de pe continent, a armelor chimice și a altor mijloace de distrugere în masă, renunțarea la doctrina anacronică a „descurajării nucleare" (care a constituit motorul unor imense acumulări de arme și mijloace distructive), statuarea și aplicarea unui concept nou de securitate bazată pe dezarmare. În documentul prezentat de România, s-a subliniat, de altfel, că negocierile și măsurile ce ar urma să fie convenite, în acest cadru, trebuie să aibă, ca obiectiv major, crearea condițiilor pentru desființarea simultană a celor două alianțe militare de pe continent, însănătoșirea radicală a întregului climat politic european. De aceea, corectarea unor asimetrii actuale în domeniul convențional, existente și de o parte și de alta, trecerea, ulterior, la reduceri substanțiale și echilibrate ale trupelor și armamentelor, pînă la realizarea unui echilibru al forțelor la niveluri cît mai scăzute, constituie un proces cu profundă semnificație pentru istoria continentului nostru, pentru înlăturarea divizării lui și a marilor pericole acumulate de-a lungul anilor. În ce o privește, militînd consec-

vent pentru convenirea și aplicarea unui program unitar de dezarmare, care să asigure eficiența măsurilor adoptate, România consideră că unui asemenea obiectiv i-ar corespunde reducerea cu 50 la sută, pînă în anul 2000, a armamentelor și efectivelor militare de pe continent, începînd, desigur, cu statele puternic înarmate și fără a se omite comprimarea corespunzătoare a cheltuielilor militare, în scopul garantării unui progres efectiv pe calea dezarmării. Totodată, consecventă poziției ei principiale, România a subliniat că, în problemele dezarmării, ca și în alte mari probleme ale contemporaneității, Europa nu își poate îndeplini misiunea ce-i revine decît ca un continent unit, în diversitatea orînduirilor sociale, a concepțiilor filosofice și politice, a națiunilor libere și independente, interesate deopotrivă și avînd dreptul de a participa la realizarea păcii, dezarmării și înțelegerii, de a acționa pentru colaborare, progres economic și social. Este important, de aceea, ca forumul de dezarmare convențională, inițiat între statele celor două grupări politico-militare din Europa, să țină seama de necesitatea informării periodice a statelor neutre și nealiniate, în așa fel încît să se realizeze cunoașterea generală și consensul asupra măsurilor preconizate ; de altfel, după cum s-a precizat, România consideră acesta numai ca un aranjament temporar, rămînînd deschisă posibilitatea ca, ulterior, statele neutre și nealiniate să se alăture negocierilor, astfel încît tratativele de dezarmare convențională să se desfășoare în cadrul firesc al tuturor celor 35 de state participante la C.S.C.E.

Ideile și propunerile românești, considerentele țării noastre reprezintă, desigur, alături de propunerile celorlalte state, o contribuție de seamă la asigurarea unui curs dinamic al noilor negocieri, la orientarea lor spre problemele reale, de fond, care preocupă popoarele continentului. De pe acum, trecînd în revistă cuvîntările rostite la reuniunea ministerială premergătoare, ca și pozițiile exprimate în diverse capitale, se poate spune că tratativele debutează sub auspicii promițătoare, favorabile, capabile să asigure înfăptuirea țelurilor complementare propuse — creșterea stabilității, a securității și încrederii pe continent. Există, desigur, deosebiri de vederi și abordări diferite în numeroase probleme, dar și zone de consens sau convergențe, care, printr-un efort tenace, responsabil, pot fi lărgite și aprofundate. Nimeni nu se așteaptă ca procesul negocierilor să decurgă fără unele asperități, fără tentative — prezente, din păcate, și în unele intervenții inaugurale — de „legitimare" a rolului factorului nuclear, de nesocotire a unor componente și evidente priorități ale procesului de dezarmare. Există, de asemenea, abordări diferite în legătură cu caracterul și amploarea noilor măsuri de încredere preconizate, dar important este că a fost inaugurat un proces de negocieri, în cadru multilateral, fără precedent în istoria continentului. Importantă este voința politică ce a făcut posibilă convocarea tratativelor și importante, mai ales, sînt scopurile urmărite. Salutînd începerea noilor negocieri, într-un context internațional care impune acțiuni hotărîte de dezarmare, de oprire a cursei irațională a înarmărilor, opinia publică din țara noastră își exprimă speranța că ele vor duce la rezultate substanțiale, concrete, de natură să contribuie la cauza vitală a stabilității și securității pe continent, la garantarea progresului pașnic, liber și independent al tuturor popoarelor europene.

I. Madoșa

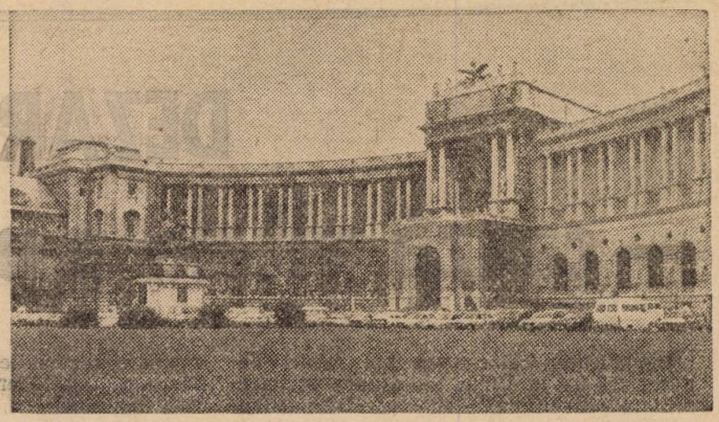

VIENA

Două noi foruri de negocieri multilaterale

După reuniunea miniștrilor de externe ai celor 35 de state participante la procesul CSCE, joi 9 martie, la Palatul Hofburg din Viena, au început negocierile asupra forțelor armate convenționale din Europa (CFE) și asupra unei noi generații de măsuri de încredere și securitate pe continent (CSBM). Organizate conform mandatului celei de-a treia reuniuni general-europene post-Helsinki, încheiată la 19 ianuarie, cele două importante foruri de tratative se desfășoară, după cum se știe, în cadrul procesului CSCE, deși cu o participare diferită. La cel dintîi — veritabilă „premieră" în cadrul eforturilor de dezarmare — sînt prezente cele 16 state membre ale NATO și cele 7 state participante la Tratatul de la Varșovia ; totodată, conform mandatului convenit anterior, statele neutre și nealiniate din Europa (așa-numitul „grup NN") urmează să fie informate, periodic, asupra conținutului și desfășurării tratativelor, în așa fel încît necesitățile lor legitime de securitate să poată fi luate în considerare. Cît privește negocierile CSBM, acestea reprezintă, în fapt, o continuare a Conferinței de la Stockholm, din anii 1984—1986, și se desfășoară cu participarea tuturor celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki (toate statele europene, mai puțin Albania, plus S.U.A. și Canada). Cum s-a subliniat anterior, scopul tratativelor îl constituie adoptarea unei noi generații de măsuri de încredere și securitate, în prelungirea celor stabilite în decursul anilor, începînd cu chiar istoricul document din capitala Finlandei, astfel încît să se ajungă la o mai bună cunoaștere și previzibilitate pe plan militar, la restrîngerea efectivă a condițiilor ce ar putea permite declanșarea unui atac prin surprindere sau a unor acțiuni ofensive pe scară largă.

În spiritul poziției de principiu și propunerilor țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, prezentate la reuniunea ministerială premergătoare, șeful delegației române la forumul de dezarmare convențională a arătat că, în concepția României, obiectivul fundamental al negocierilor — creșterea stabilității și securității în Europa, prin reduceri substanțiale ale forțelor armate și armamentelor convenționale — trebuie să ducă la asigurarea securității fiecărui stat, indiferent de apartenența sau neapartenența sa la alianțe militare. În acest scop, în actuala etapă, toate categoriile de forțe armate și armamente, cu excepția celor excluse în mod expres prin mandatul convenit, precum și cheltuielile militare ale statelor trebuie să facă obiectul tratativelor. Aceasta nu înseamnă însă că armele care nu sînt cuprinse în mandatul stabilit, cum ar fi cele nucleare și chimice, și în mod special armele nucleare tactice, pot fi neglijate. În lumina caracterului de urgență al acestei preocupări, România consideră necesară crearea unui for special de negocieri pentru problemele armamentelor nucleare din Europa.

În intervenția sa, șeful delegației române a relevat, totodată, necesitatea prevenirii unei curse calitative în domeniul forțelor armate convenționale, nu prin simple plafoane cantitative, ci prin asumarea de către statele participante a angajamentului de a nu folosi mijloacele financiare eliberate de pe urma reducerilor în alte scopuri militare, ca și oportunitatea examinării, în vederea impulsionării negocierilor, a unor măsuri unilaterale, atît în ce privește forțele armate și armamentele ce fac obiectul dezbaterilor, cît și în alte domenii.

De asemenea, la forumul pentru noi măsuri de încredere și securitate, au fost prezentate o serie de propuneri concrete ale țării noastre cu privire la conținutul și obiectivele negocierilor, la necesitatea dezvoltării măsurilor de încredere anterioare și trecerii într-o etapă nouă, respectiv de limitare efectivă a condițiilor obiective care ar permite lansarea unui atac armat în Europa.

Inaugurarea celor două noi foruri de negocieri reprezintă un eveniment de importanță deosebită al actualității politice europene și internaționale, într-un context în care concentrările de forțe militare și armamente în Europa amenință grav viața popoarelor continentului, iar convenirea unui program cuprinzător și unitar de dezarmare a devenit o necesitate vitală a contemporaneității. Dintr-o atare perspectivă, este demn de remarcat că, în pofida unor deosebiri de vederi și a unor aprecieri diferite asupra strategiei și priorităților procesului inițiat, toți miniștrii de externe participanți la reuniunea pregătitoare au relevat importanța deosebită a noilor tratative, necesitatea ca ele să ducă la rezultate concrete în ce privește creșterea stabilității, securității și încrederii în Europa. Ceea ce așteaptă popoarele europene de la noile negocieri — a subliniat, astfel, vicecancelarul și ministrul de externe al Austriei, Alois Mock — nu sînt tratative de dragul tratativelor ; prea multe conferințe în domeniul dezarmării au avut loc în ultimele decenii, fără ca acestea să se soldeze cu rezultate concrete și prea multe documente inspirate de bune intenții au rămas fără urmări practice. Ceea ce popoarele așteaptă este o reducere a cheltuielilor militare, eliminarea motivelor de îngrijorare pentru propria lor existență. Ele doresc să aibă un

mai puternic sentiment de securitate, sentiment ce se poate sprijini, în ultimă instanță, pe cooperare și pace.

Prezentînd poziția concretă a U.R.S.S. în ce privește negocierile de dezarmare convențională, ministrul sovietic al afacerilor externe, Eduard Șevardnadze, a arătat că aceasta prevede o reducere în trei etape a forțelor armate din Europa, pînă la nivele suficiente exclusiv pentru apărare. Și NATO, a menționat vorbitorul, a făcut recent o propunere privind stabilitatea la nivele scăzute ale armamentelor. Între aceste abordări pot fi create punți. Ambele grupuri de state consideră că trebuie să se ajungă la un nivel mai scăzut de confruntare militară generală în Europa. Pentru prima etapă, care va dura 2—3 ani, a arătat vorbitorul, propunerile sovietice prevăd lichidarea dezechilibrelor și asimetriilor, atît în ce privește efectivele militare, cît și principalele armamente. Pentru aceasta, principala atenție trebuie concentrată asupra reducerii celor mai destabilizatoare tipuri de categorii de armamente — avioanele de asalt ale forțelor aeriene tactice, tancurile, elicopterele de luptă, transportoarele blindate, artileria, inclusiv sistemele reactive de foc în salvă, și aruncătoarele de mine. Se are în vedere ca NATO și Tratatul de la Varșovia să-și reducă forțele armate și armamentele convenționale pînă la plafoane colective egale, care să fie mai mici cu 10—15 la sută față de cele mai scăzute niveluri existente de partea oricăreia dintre alianțele politico-militare. În etapa a doua, cu o durată, de asemenea, de 2—3 ani, vor fi aplicate noi reduceri, în procente egale, raportat la plafoanele similare atinse în prima etapă. În acest cadru, forțele armate ale fiecărei părți se vor reduce cu încă 25 la sută (cu aproximativ 500 000 de militari), împreună cu armamentele din dotare. Concomitent, se vor reduce alte categorii de armament, vor fi întreprinse noi acțiuni privind restructurarea forțelor armate, pe baza principiului suficienței în scopuri de apărare. În sfîrșit, în cursul celei de-a treia etape, forțelor armate li se va imprima un caracter strict defensiv, se vor realiza înțelegeri privind plafoanele-limită referitoare la toate celelalte categorii de armament, precum și privind principiile construcției militare ce vor trebui aplicate de către statele participante. Noi afirmăm că, în fiecare etapă a procesului de dezarmare, trebuie să fie respectate interesele securității reciproce — a menționat E. Șevardnadze. Fără aceasta, nu vom opri cursa înarmărilor. Totodată, el a arătat că U.R.S.S. propune să se înceapă cît mai grabnic tratative separate privind reducerea și lichidarea completă a armelor nucleare tactice din Europa. Nu de modernizarea rachetelor are nevoie Europa, ci de modernizarea sistemului de securitate — pe baza diminuării la maximum a efectivelor și armamentelor.

În cuvîntul său, ministrul de externe al Marii Britanii, Geoffrey Howe, a propus un plan bazat pe stabilirea de plafoane cantitative în vederea reducerii diverselor tipuri de arme în cadrul Alianței nord-atlantice și Tratatului de la Varșovia. NATO, a arătat el, propune limitarea numărului de tancuri la maximum 40 000, a pieselor de artilerie la 33 000 și a transportoarelor blindate de trupe la 56 000, jumătate din aceste cifre revenind fiecăruia din cele două blocuri militare. Se prevede, totodată, ca nici o țară să nu dispună de peste 30 la sută din aceste cifre-limită globale, respectiv maximum 12 000 tancuri, 10 000 piese de artilerie și 16 800 transportoare blindate. Paralel cu reducerile cantitative, a menționat vorbitorul, dorim să fie retrasă o parte dintre forțele armate existente, pentru a se diminua riscul unui atac prin surprindere. Totodată, Alianța nord-atlantică consideră că este necesar să fie prevenite unele concentrări de forțe care nu sînt necesare.

Ministrul de externe al R.D.G., Oskar Fischer, a declarat că există condiții favorabile în vederea începerii de convorbiri privind forțele armate convenționale în Europa, precum și a negocierilor vizînd măsuri de edificare a încrederii și securității. El a atras atenția asupra concesiilor unilaterale ale țărilor socialiste, amintind, între acestea, că forțele armate ale R.D.G. vor fi reduse cu 10 000 de militari, iar bugetul apărării cu 10 la sută pînă la sfîrșitul anului viitor. Vorbitorul a subliniat că R.D.G. va participa la apropiatele convorbiri fiind conștientă de responsabilitatea ce-i revine pentru a se face totul ca de pe pămînt german să nu mai pornească niciodată un război.

În alocuțiunea sa, secretarul de stat al S.U.A., James Baker, a anunțat că președintele George Bush a dispus să fie examinată posibilitatea accelerării retragerii armelor chimice americane depozitate în R.F.G. Uniunea Sovietică, a declarat el, ar trebui să adopte, împreună cu S.U.A., măsuri în direcția distrugerii cuprinzătoare a acestui tip de arme. În context, secretarul de stat american a menționat inițiativa sovietică vizînd reducerea efectivelor trupelor cu 500 000 de militari. Procesul CSCE și, apoi, documentul final al reuniunii general-europene de la Viena, a subliniat vorbitorul, au definit mai precis angajamentele statelor. Pe baza acestor progrese realizate, se poate construi în continuare. S.U.A. au sprijinit procesul CSCE și regăsesc în Actul final de la Helsinki viziunea lor asupra Europei. Menționînd că reducerile anunțate de Uniunea Sovietică sînt un început foarte pozitiv și încurajator, el a apreciat că se mențin, în continuare, importante dezechilibre militare în domeniul convențional în Europa și s-a pronunțat pentru eliminarea acestora.

La importanța deosebită a noilor negocieri s-a referit pe larg și ministrul afacerilor externe al Cehoslovaciei, Jaromir Johanes, care a spus: Ni se oferă șansa de a ajunge la acorduri care ar putea exercita o influență principială nu numai asupra situației din Europa, ci și din întreaga lume. Cehoslovacia este vital interesată în valorificarea acestei șanse excepționale. O contribuție concretă a ei la dezarmarea convențională și întărirea încrederii și securității în Europa, a arătat vorbitorul, o constituie inițiativa vizînd crearea unei zone a încrederii, colaborării și bunei vecinătăți la linia de contact dintre statele Tratatului de la Varșovia și NATO. Am dori ca propunerea noastră să constituie obiectul unor negocieri bilaterale și multilaterale. Sprijinim propunerea privind inițierea, în cel mai scurt timp, a unor negocieri cu privire la reducerea, iar apoi lichidarea totală a rachetelor tactice din Europa. Împărtășim ideea reducerii în trei etape a forțelor armate din Europa, prezentată de ministrul sovietic al afacerilor externe, E. Șevardnadze.

Secretarul federal pentru afacerile externe al Iugoslaviei, Budimir Loncear, a invitat toate statele să adopte măsuri suplimentare în domeniul dezarmării și securității, propunînd reducerea unilaterală cu 10 la sută a forțelor convenționale. Șeful diplomației iugoslave s-a pronunțat pentru adoptarea de măsuri vizînd limitarea activităților militare, pentru o informare cît mai largă și regulată asupra acțiunilor militare, pentru extinderea măsurilor de control asupra activităților forțelor militare navale și aeriene. În acest sens, el a atras atenția asupra prezenței în Mediterana a unui număr excesiv de mare de nave ale flotelor marilor puteri. Statele neutre și nealiniate — a subliniat Loncear — sînt vital interesate în promovarea încrederii și dezarmării și în stabilizarea situației din Europa, deoarece interesele lor sînt identice cu interesele comune general-europene.

În cuvîntul său, ministrul de externe al R.F.G., Hans-Dietrich Genscher, a apreciat că, în cadrul negocierilor pentru dezarmare de la Viena, trebuie să se atingă un asemenea nivel, încît nici un stat să nu mai dispună decît de mijloacele necesare pentru autoapărare. Procesul CSCE, a spus el, a arătat modalitățile de depășire a divizării Europei, a creat, astfel, premisele progresului și a indicat calea pe care să se pășească în vederea instaurării păcii pe continent. În acest proces, statele neutre și nealiniate au jucat un rol de mediator. Logica cooperării pe planul securității este incontestabilă, a subliniat ministrul de externe al R.F.G. Cine urmărește superioritatea plătește un mare preț pe plan economic. Negocierile de la Viena dau posibilitatea unei noi gîndiri în domeniul controlului armamentelor: puterea militară nu mai trebuie folosită în scopuri agresive sau pentru intimidarea vecinilor. La fel ca omologul său din R.D.G., Genscher a subliniat că de pe pămînt german nu mai trebuie să izbucnească niciodată un război.

Luînd în considerare și celelalte intervenții de la reuniunea miniștrilor de externe, observatorii sînt de părere că, în ce privește negocierile de dezarmare convențională (CFE), pozițiile exprimate de cele 23 de state participante coincid asupra obiectivului esențial: realizarea unei paități la niveluri mai scăzute decît minimul actual deținut de fiecare dintre cele două aliante, retrăgîndu-se, cu prioritate, armamentele cu o mare capacitate ofensivă, cum sînt tancurile, artileria de calibru mare, mașinile blindate de luptă etc. În acest context, demn de relevat este că propunerile prezentate de țări dintre cele mai diferite — membre ale Tratatului de la Varșovia, neutre și nealiniate, membre ale NATO — preconizează reduceri foarte drastice ale forțelor armate și armamentelor, apropiindu-se de formula propusă de România și reiterată la Viena (reducerea cu circa 50 la sută, pînă în anul 2000). Deosebirile de vederi se manifestă, în special, în legătură cu categoriile de armamente ce ar urma să facă obiectul negocierilor, al măsurilor preconizate, ca și cu criteriile de apreciere și luare în calcul a efectivelor și armamentelor, în vederea eliminării unor disparități și a realizării echilibrului de forțe la un nivel cît mai scăzut. În ce privește negocierile pentru noi măsuri de încredere și securitate (CSBM), obiectivul lor se află, în mod evident, într-o legătură indisolubilă cu exigențele promovării unui autentic proces de dezarmare pe continent. După cum s-a subliniat și în unele din intervențiile miniștrilor de externe, realizarea dezarmării trece prin încredere, iar o încredere adevărată, la nivel continental și global, nu se poate sprijini decît pe măsuri reale și eficiente de dezarmare, pe înlăturarea riscurilor care apasă asupra popoarelor.

Inaugurate sub asemenea auspicii, ambele foruri de negocieri își vor încheia prima etapă a lucrărilor la 23 martie, nu înainte, însă, ca participanții la cel dintîi (asupra dezarmării convenționale) să informeze statele neutre și nealiniate, conform procedurii convenite, asupra deliberărilor de pînă atunci. Se așteaptă ca primul forum să-și prelungească lucrările mai mulți ani, datorită complexității problemelor de pe agendă, necesității abordării și rezolvării lor treptate; în același timp, negocierile privind noile măsuri de încredere și securitate ar urma să se încheie, îndeplinindu-și mandatul, înaintea începerii viitoarei reuniuni general-europene de la Helsinki, programată pentru 1992.

I. M.

Cerința unor abordări și soluții noi (3)

Rolul unei eventuale agenții internaționale

Problemele se complică în cazul unor mecanisme de „răscumpărare" pe o scară mai largă (sume mai mari, mai multe țări debitoare). Formulele tehnice prezentate pînă acum prevăd, toate, ca o instituție internațională (sau Banca Mondială, sau FMI, sau o agenție care ar urma să fie creată cu participarea guvernelor țărilor creditoare, a organismelor financiare internaționale și chiar a unor bănci private doritoare) să se constituie garant cel puțin în ce privește plata de către debitori a dobînzilor la titlurile achiziționate de viitorii creditori (care ar fi, în primul rînd, foștii creditori, dar și alți eventuali doritori), în schimbul degrevărilor de datorii (adică pentru partea din datorii ce a făcut obiectul „răscumpărărilor"). Unele din planurile și propunerile avansate au în vedere ca această instituție internațională să cumpere, ea însăși, datorii ale țărilor în curs de dezvoltare prin emiterea, tot de către ea însăși, a titlurilor respective. Aceste titluri ar putea lua forma unor credite pe termen lung (cu o perioadă în care să nu se efectueze vărsăminte în contul amortismentelor) și cu dobînzi anuale fixe. Dar ca formulă tehnică operativă pentru funcționarea mecanismului, ar fi vorba, cel mai probabil, ca titlurile să fie de genul celor fără termen limită și cu dobînzi anuale fixe (pentru debitor, încetarea plăților pentru dobînzi înseamnă lichidarea titlului, adică achitarea contravalorii acestuia).

O astfel de formulă este prevăzută în cadrul planului avansat de președintele marii corporații „American Express", asemenea titluri urmînd a fi emise de preconizatul Institut Internațional pentru Datorii și Dezvoltare (sau „I2D2"), instituție ce ar fi creată prin finanțări din partea guvernelor țărilor OCDE, precum și a Băncii Mondiale, FMI și chiar a unor bănci particulare care ar dori.

Într-un raport al Institutului Economic Internațional din Washington se propune ca Banca Mondială să se constituie girant al „răscumpărărilor", schemă prin care institutul prevede că s-ar putea obține o reducere cu 1/6, în decurs de zece ani, a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare către bănci particulare, dacă acestea ar accepta titluri financiare la un preț de 50 la sută din valoarea creanțelor lor, în schimbul garanției, create prin participarea Băncii Mondiale, în ce privește rambursările în contul titlurilor achiziționate.

Un plan japonez — avansat cu prilejul sesiunii anuale a FMI și a Băncii Mondiale din 1988 — prevede, pe lîngă acordarea (din fonduri nipone constituite la FMI) de credite noi cu dobînzi sub cele ale pieței, emiterea, de către țările în curs de dezvoltare, a unor titluri financiare pe termen lung, care — garantate dintr-un fond special creat pe lîngă FMI (în parte prin depuneri din rezervele valutare ale țărilor debitoare) — să fie folosite pentru „răscumpărarea", la prețurile curente (mai mici) ale pieței, a unei părți din datoria lor veche. Se vorbește, totodată, de un plan francez care, în vederea realizării unei asemenea „răscumpărări", ar preconiza crearea unui fond de garanție alimentat din alocații de „Drepturi Speciale de Tragere" (mijloace internaționale de plată emise de FMI, a căror unitate este reprezentată de valoarea medie a unui coș de monede principale).

Potrivit presei occidentale, diferitele formule, scheme și planuri de reducere a datoriilor prin „mecanismele pieței" — care circulă în prezent în cercurile economice, politice, bancare și financiare — ar fi făcut obiectul unei largi dezbateri, dacă nu chiar ar fi deținut capul de afiș, în cadrul recentei reuniuni a miniștrilor de finanțe ai celor șapte principale state occidentale industrializate, prima de la instalarea noii Administrații la Washington.

Dintre țările debitoare, cele latino-americane se arată îndeosebi interesate în „răscumpărările" de datorii, în general în schemele de reducere a datoriilor prin „mecanismele de piață", și aceasta, în principal, pe de o parte, ținînd cont de faptul că economiile lor sînt așezate ele însele pe „mecanisme de piață" iar, pe de altă parte, avînd în vedere că datoriile lor sînt vîndute, cu cele mai substanțiale rabaturi, pe „piața secundară" (țările respective urmînd să beneficieze, în mod semnificativ, în cazul unor „răscumpărări" la prețurile pieței).

Recent, „grupul celor 8" al principalelor țări latino-americane îndatorate a adoptat un plan, avansat de noul președinte al Venezuelei, Carlos Andres Perez. Planul prevede crearea unei agenții internaționale (constituită de FMI și Banca Mondială), care ar cumpăra de pe „piața secundară", la prețurile actuale, datorii către bănci particulare ale țărilor în curs de dezvoltare, agenția respectivă urmînd să emită, spre achiziționare de către aceste bănci, a unor titluri financiare pe termen lung și cu „dobînzi normale". De asemenea, agenția ar renegocia, cu fiecare dintre țările debitoare, plata datoriei rămase după „răscumpărările" efectuate.

Conversiunile datorii-investiții : o problemă controversată

Schemele de „răscumpărare" — care presupun transformarea unei părți din datoria externă a țărilor în curs de dezvoltarea în titluri financiare pe termen lung — sînt într-o strînsă legătură, cel puțin din punctul de vedere al modalităților tehnico-financiare, cu acele formule, deosebit de controversate, propuse încă din anii trecuți, cu privire la conversiunea parțială a acestei datorii în investiții. Pe de o parte, asemenea conversiuni ar permite debitorilor să obțină degrevări de plăți (cel puțin într-o primă perioadă, în măsura în care o parte din datoriile lor, ce sînt „rambursabile", ar deveni investiții, adică „nerambursabile", deși, după un timp, participațiile străine de capital pot implica, din punctul de vedere al țării-gazdă, ieșiri nete de fonduri sub forma dividendelor transferate spre exterior). Pe de altă parte, pentru creditori (capitalul străin), conversiunile ar însemna preluarea, în schimbul sumelor de primit în contul împrumuturilor, a unor participații sub control în economia țărilor în curs de dezvoltare. În cazul unor asemenea conversiuni nu este, deci, nicidecum vorba doar de mecanisme tehnice-financiare, ci cu o puternică încărcătură politico-economică. Or, tocmai implicațiile de natură politico-economică fac din conversiunile datorii-investiții o problemă controversată.

Ca și în cazul „răscumpărărilor", formulele tehnice ale conversiunilor pot fi diverse, dar, în esență, principiile sînt aceleași. Un investitor, în general străin, cumpără la prețurile (cu rabat) de pe „piața secundară" creanțe ale băncilor pe lîngă țări în curs de dezvoltare, pentru a le folosi în vederea transformării lor în investiții în țările respective (cu acordul guvernelor acestora). Dacă este vorba de o datorie a unei companii industriale private dintr-o țară în curs de dezvoltare la o bancă particulară occidentală, procedura este cea mai simplă, avînd loc, practic, un „schimb datorii-investiții": în schimbul sumelor de primit în contul datoriei, banca preia participații în capitalul companiei debitoare. Dacă este vorba, însă, de o companie de stat, acordul guvernului țării în curs de dezvoltare trebuie obținut și în legătură cu o privatizare a companiei respective. Dacă banca creditoare nu dorește sau nu este autorizată să dețină participații în companii străine din domeniul industrial (așa cum prevăd reglementări atît din unele țări occidentale, cît și din țări în curs de dezvoltare), atunci se derulează o operațiune mai complicată: un investitor industrial occidental cumpără pe „piața secundară" creanțe ale băncilor și, în calitate de nou creditor, se prezintă la banca centrală din țara debitoare pentru a obține (la un preț asupra căruia se cade de acord) contravaloarea în monedă națională, sumele urmînd a fi investite în companii sau sectoare (asupra cărora se convine, de asemenea, cu guvernul țării debitoare). În astfel de operațiuni, investitorii străini se pot asocia între ei, după cum se pot implica direct și băncile particulare pînă la concurența cuantumurilor sau procentajelor în care sînt autorizate să dețină participații în companii industriale străine. Dacă băncilor li se permite să dețină asemenea participații, dar numai o perioadă, ele le pot prelua, în schimbul creanțelor, trebuind, însă, să le înstrăineze către terți autorizați, după expirarea perioadei respective.

Un gen oarecum aparte de conversiuni îl constituie acelea în care companii și, mai ales, instituții nelucrative din țări occidentale cumpără creanțe ale băncilor și renunță la încasările în contul acestora, în schimbul acceptului țărilor debitoare de a ocroti anumite zone de interes ecologic deosebit din acestea sau de a prezerva echilibrul ecologic afectat de defrișări necontrolate, deșertificări sau eroziuni accentuate.

În ultimul timp, numeroase țări în curs de dezvoltare, ale căror economii sînt bazate pe „mecanismele de piață", și-au declarat disponibilitatea de a participa la schemele de conversiuni datorii-investiții (ca și la cele privînd „răscumpărări"). Dintre operațiunile de conversiuni organizate pînă în prezent, cele mai multe au avut loc în țări latino-americane (motivele fiind similare cu cele în ce privește „răscumpărările"). Unele autorizează numai nerezidenților (investitori străini) efectuarea unor asemenea

operațiuni. Altele permit, însă, și unor companii autohtone să cumpere de pe „piața secundară" creanțe ale băncilor particulare străine. În acest caz, se evită unele implicații ale conversiunilor: sînt cheltuite fonduri în valute internaționale de plată, dar aceste fonduri, ținînd cont de prețurile pe „piața secundară", sînt mai mici decît cele ce ar trebui afectate achitării datoriilor; nu se pune problema dobîndirii, de către capitalul străin, a unor participații sub control în economia națională; în plus, nu trebuie să se facă emisiuni suplimentare de monedă națională (care sînt necesare atunci cînd investitorii străini cer contravaloarea în aceasta a creanțelor lor în valute externe, în vederea investiției pe piața locală), ceea ce are o deosebită importanță, ținînd cont de ritmul, deja devastator, al inflației în multe țări în curs de dezvoltare grav îndatorate.

Capitalul financiar : noi orientări, aceleași obiective

Preconizarea unor mecanisme de conversiune a unor datorii în investiții nu ar putea fi despărțită de o vizibilă reorientare în strategia capitalului financiar occidental după declanșarea crizei datoriilor în 1982, cînd numeroase țări în curs de dezvoltare nu au mai putut, în ciuda eforturilor lor economice supradimensionate, să facă față plăților exorbitante în contul datoriilor. Dintr-odată, țările în curs de dezvoltare au început să fie acuzate de a fi apelat la „prea multe credite (rambursabile) și la prea puține investiții (nerambursabile)", căutîndu-se, în acest fel, să fie făcute responsabile, de situația creată, însești țările respective. Conform reorientării în strategia față de țările în curs de dezvoltare, accentul este mutat de pe credite pe investiții : băncile se retrag (încetează finanțarea prin credite a țărilor respective) și predau corporațiilor industriale „ștafeta" expansiunii. Se vo beșe despre noul rol al fluxurilor investiționale, inclusiv în remedierea situației, și țările în curs de dezvoltare sînt îndemnate la o politică a „porților deschise", în fața investițiilor de capital străin. O parte din datoria țărilor în curs de dezvoltare este pusă în vînzare pe piață la dispoziția corporațiilor industriale. Privită prin prisma noii strategii a capitalului financiar occidental, conversiunea unor datorii în participații investiționale nu pare să constituie atît o modalitate de soluționare a problemei datoriilor, ci mai mult o încercare de a se exploata aceste datorii (și dificultățile pe care le implică pentru debitori) în vederea preluării unui control economic nemijlocit asupra țărilor în curs de dezvoltare.

Aceste țări — chiar cele care promovează o politică de largă atragere a capitalului străin — nu pot, însă, în ciuda dificultăților de plăți care le confruntă, să-și scoată, pur și simplu, economia „la licitație", cu atît mai mult cu cît investițiile străine, ce ar înlocui o parte din datoriile lor externe, nu ar exclude, cîtuși de puțin, scurgeri de fonduri spre exterior după o perioadă mai mare sau mai mică. De altfel, publicații occidentale se fac ecoul „dezamăgirii" cercurilor bancare și de afaceri față de „obstacolele" pe care țări în curs de dezvoltare le-ar ridica în promovarea, pe o scară extinsă, a conversiunilor. Aceste cercuri se plîng de faptul că țările respective oferă spre achiziționare titluri financiare la valori cu rabaturi „prea substanțiale" în favoarea lor, față de valoarea inițială a datoriilor, că încearcă să orienteze investițiile străine rezultînd din conversiuni spre activități neprofitabile, că autorizează conversiuni doar în anumite sectoare și, în general, nu în cele „cheie".

Cu prilejul reuniunii din 1987 a „Grupului celor 24" — organism al țărilor în curs de dezvoltare în domeniul monetar-financiar — reprezentanți ai țărilor respective au subliniat că diversele tipuri de conversiuni datorii-investiții pot constitui o modalitate „suplimentară" de abordare, dar nu și o soluție în sine a problemei datoriilor externe. După expresia delegatului uneia dintre aceste țări, sumele implicate în eventuale conversiuni nu ar putea reprezenta decît „o picătură din paharul plin al datoriilor". Ceea ce indică, implicit, că țările în curs de dezvoltare — numai cu al căror acord se pot executa operațiuni de conversiune — nu au în vedere recurgerea pe o scară deosebit de largă la asemenea conversiuni, ci numai în cuantumuri și structuri sectoriale care să corespundă intereselor lor economico-politice, obiectivelor lor de progres economico-social. De altminteri, pînă în prezent, cuantumul global al conversiunilor datorii-investiții — realizat îndeosebi între corporații nord-americane și țări latino-americane — nu se ridică decît la 7,5—8 miliarde dolari.

Necesitatea reducerii poverii de plată

Conversiunea datorii-investiții, se apreciază într-un amplu studiu al Centrului O.N.U. pentru corporații transnaționale, „poate juca un rol folositor, dar oricum limitat", astfel că, „în ultimă instanță, o degrevare în nivelul datoriilor este inevitabilă... Pentru a se putea face față plăților în contul datoriilor, creșterea exporturilor trebuie să fie mai mare decît rata dobînzii, iar dacă această condiție nu se realizează — și este exact cazul în anii '80 (în contextul ratelor deosebit de înalte ale dobînzilor) — nu există opțiune la o ușurare a datoriei".

Soluția ieșirii din cercul vicios al îngustării pieței mondiale și al sufocării creșterii economice globale, pe care l-a instaurat acumularea unor uriașe pasive financiare în conturile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, nu poate consta decît în reducerea poverii de plată a datoriilor pentru țările respective, inclusiv printr-o degrevare parțială de datorii a țărilor în curs de dezvoltare de către creditorii occidentali, în raport cu nivelul economic al țărilor respective. Este de subliniat că aceasta a fost avansată încă de mult de România, de președintele Nicolae Ceaușescu — pe cînd puțini îi surprinseseră caracterul necesar și funcția operațională în soluționarea problemei datoriilor — argumentîndu-se că o asemenea măsură se revendică, în fond, pentru a compensa grelele pierderi suferite de țările în curs de dezvoltare de pe urma plăților inechitabile în contul dobînzilor excesive și pentru a da acestora posibilitatea, prin reducerea efortului de rambursare, să-și reia programele de progres economic și, în același timp, importurile din țările dezvoltate, în folosul stabilității financiare internaționale, al relansării creșterii schimburilor și activității economice mondiale în ansamblu.

Esențială este, în concepția românească, o **abordare globală**, care se impune avînd în vedere însuși caracterul problemei datoriilor externe, global prin dimensiunile și implicațiile ei. O conferință financiară internațională, sub egida O.N.U., se cere a fi convocată cu participarea, în condiții de egalitate, a țărilor în curs de dezvoltare și țărilor dezvoltate, în vederea convenirii principiilor și măsurilor concrete de reglementare echitabilă și efectivă a acestei probleme, poate cea mai gravă dintre cele care confruntă în prezent economia mondială.

dr. Ilie Șerbănescu

(Sfîrșit)

În această săptămînă...

Națiunile Unite. Rezoluție privind organizarea unei sesiuni speciale consacrate problemelor economice

Adunarea Generală a O.N.U. a aprobat — cu 123 voturi pentru și unul împotrivă (Statele Unite) — rezoluția privind convocarea, în aprilie 1990, a unei sesiuni speciale consacrate cooperării economice internaționale. Inițiativa de a propune organizarea unei astfel de sesiuni aparține unor țări in curs de dezvoltare, între care se numără și statele membre ale „Grupului celor opt" (din America Latină).

Conferința (preconizată pentru perioada 23—27 aprilie 1990) va avea ca obiectiv examinarea problemelor principale cu care este confruntată, în prezent, economia mondială, în special necesitatea imperioasă a relansării creșterii economice și a dezvoltării în statele lumii a treia.

Totuși, această sesiune specială riscă să fie afectată de neparticiparea Statelor Unite, relevă observatori de la O.N.U., citați de agenția „EFE". Pe de altă parte, chiar dacă reprezentanții țărilor C.E.E. au votat în favoarea convocării sesiunii speciale menționate, ei au condiționat lucrările acesteia de cele desfășurate în cadrul instituțiilor economice „ad-hoc" (aceasta fiind o referire implicită la Fondul Monetar Internațional — F.M.I., la Banca Mondială, la GATT și la altele). Japonia a sprijinit, și ea, organizarea acestei sesiuni, dar ambasadorul Hideo Kagami a insistat asupra necesității ca problema datoriilor externe să fie abordată în cadrul organismelor specializate — remarcă agenția mai sus citată.

Semnificativ rămîne, însă, faptul că, pentru prima oară în decurs de 15 ani, Organizația Națiunilor Unite va organiza o sesiune specială consacrată problemelor economice, după eșecul, de la începutul anilor '70, a celei consacrate instituirii unei noi ordini economice internaționale.

Într-o altă rezoluție, Adunarea Generală a hotărît să se creeze un Comitet pregătitor interguvernamental pentru sesiunea specială cu caracter economic, care va fi însărcinat cu stabilirea ordinii de zi și a prezentării documentelor de lucru. Comitetul se va întruni pentru prima dată, săptămîna aceasta, spre a-i alege pe membrii biroului și a-și stabili programul de activitate.

Sesiunea de primăvară a Consiliului U.N.C.T.A.D.

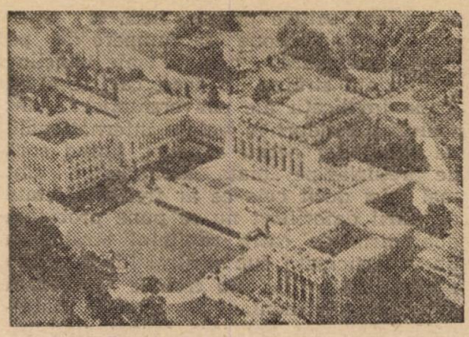

Pentru o largă colaborare economică internațională

La Palatul Națiunilor din Geneva se desfășoară lucrările sesiunii de primăvară a Consiliului U.N.C.T.A.D. Pe agenda reuniunii se află înscrise probleme majore ale intensificării dezvoltării și îmbunătățirii cooperării economice pe plan mondial.

Participanții la reuniune dezbat, între altele, tendințele recente înregistrate în evoluția comerțului internațional, problemele reducerii și eliminării protecționismului, aspectele specifice ale comerțului cu servicii și rolul acestuia în sprijinirea progresului țărilor în curs de dezvoltare, contribuția U.N.C.T.A.D. la elaborarea strategiei internaționale de dezvoltare pentru următorul deceniu.

Luînd cuvîntul în deschiderea lucrărilor, secretarul general al U.N.C.T.A.D., Kenneth Dadzie, a subliniat că, în pofida angajamentelor asumate cu ocazia lansării, în 1986, a rundei Uruguay de negocieri comerciale multilaterale, persistă tendințele de întărire a protecționismului în statele dezvoltate, ceea ce se repercutează negativ asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. El a relevat importanța ajungerii la un acord pentru contracararea protecționismului și liberalizarea comerțului internațional.

Președintele „Grupului celor 77", ambasadorul Guatemalei, a exprimat preocuparea față de situația incertă a economiei mondiale și consecințele sale grave asupra țărilor în curs de dezvoltare. Accesul pe piețele țărilor dezvoltate s-a restrîns, ca urmare a proliferării măsurilor protecționiste, a spus el. Totodată, prețurile produselor de bază au manifestat o tendință de scădere, în timp ce prețurile produselor importate de țările în curs de dezvoltare au continuat să crească, ceea ce a condus la înrăutățirea raporturilor de schimb, reducîndu-se substanțial ponderea acestor țări în comerțul internațional. Vorbitorul a subliniat necesitatea urgentă de reactivare a dialogului dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, în vederea traducerii în viață a acordurilor și declarațiilor adoptate cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, juste și echitabile, de natură să reducă decalajele profunde existente între țările bogate și cele sărace.

Luînd cuvîntul în cadrul dezbaterilor privind problemele protecționismului, reprezentantul României a relevat că, în pofida angajamentelor asumate cu prilejul lansării „rundei Uruguay" privind neintroducerea de noi restricții comerciale contrare prevederilor G.A.T.T. și eliminarea celor existente de acest fel, nu numai că nu a intervenit o reducere a obstacolelor cu care se confruntă exporturile țărilor în curs de dezvoltare, dar, dimpotrivă, s-au aplicat noi măsuri protecționiste față de aceste țări. Restricțiile comerciale aplicate încalcă, adeseori, normele de bază ale G.A.T.T., în primul rînd principiul nediscriminării. Se continuă practica condamnabilă a aplicării de restricții comerciale din motive politice, se recurge la folosirea de criterii neeconomice pentru a se încerca justificarea refuzului de a acorda tratamentul națiunii celei mai favorizate sau preferințelor vamale generalizate.

Reprezentantul român a subliniat necesitatea de a se acționa, cu fermitate, în vederea contracarării protecționismului, liberalizării comerțului internațional, eliminării condiționărilor politice în relațiile economice internaționale și asigurării efective a unui tratament special, mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare, în domeniul măsurilor de politică comercială.

Lucrările reuniunii continuă.

În această săptămînă...

Viena. Reuniunea Internaționalei Socialiste

Timp de două zile (9 și 10 martie), la Palatul Hofburg din Viena, s-au desfășurat lucrările reuniunii liderilor partidelor membre ale Internaționalei Socialiste (I.S.), sub președinția lui Willy Brandt. Au participat reprezentanți a peste 50 de partide de pe cele cinci continente, între care președintele Senegalului, Abdou Diouf, primul ministru al Suediei, Ingvar Carlsson, vicepremierul spaniol Alfonso Guerra, președintele parlamentului cipriot, Vassos Lyssarides, ministrul de finanțe al Israelului, Shimon Peres, președintele Partidului Social Democrat din R.F.G., Hans-Jochen Vogel, fostul premier italian, Bettino Craxi, precum și Bruno Kreisky, în calitate de vicepreședinte al I.S.

Într-o conferință de presă desfășurată în ajunul deschiderii lucrărilor, fostul ministru austriac al afacerilor externe, Peter Jankowitsch, a explicat că, în centrul lucrărilor, se va afla examinarea proiectului unei noi declarații de principii, ce urmează să înlocuiască Declarația de la Frankfurt pe Main din 1951. Noul document, „adaptat realităților prezente", cum se exprima Peter Jankowitsch, urmează a fi prezentat, în luna iunie, spre aprobare Congresului Internaționalei Socialiste, ce se va desfășura la Stockholm. (În momentul de față, I.S. numără 67 de partide membre, dintre care 27 se află la conducerea guvernului din țările respective).

La reuniune au fost prezentate rapoarte asupra perspectivelor relațiilor Est-Vest, în lumina recentei Reuniuni general-europene de la Viena și a negocierilor privind reducerea forțelor armate convenționale și adoptării de măsuri de încredere în Europa, negocieri începute, în aceeași zi, în capitala Austriei. Liderul opoziției olandeze, Wimm Kok, a informat despre reuniunea I.S. de la Harare (Tanzania), care a analizat situația din Africa australă, iar vest-germanul Hans-Jurgen Wischnewski, președintele Comisiei I.S. pentru Orientul Mijlociu, a prezentat un raport privind problematica acestei regiuni în lumina concluziilor misiunii unei delegații a organizației în țări din zonă.

Aprobarea unui document privind dezarmarea constituie — sînt de părere observatorii — rezultatul cel mai semnificativ al reuniunii. Documentul Internaționalei Socialiste salută momentul actual al relațiilor Est-Vest drept „o oportunitate pentru începerea unei noi ere a dezarmării". În rezoluția adoptată, participanții se pronunță împotriva modernizării armamentelor nucleare tactice din Europa și în favoarea „inițierii de negocieri de dezarmare asupra rachetelor cu rază scurtă de acțiune", similare cu cele care se desfășoară în prezent asupra forțelor convenționale. Documentul solicită, în acest sens, ca „eliminarea rachetelor cu rază medie de acțiune — la care se procedează, în prezent, în conformitate cu tratatul I.N.F. — să fie urmată de procese similare în domeniul forțelor nucleare tactice și strategice". În ce privește negocierile privind armele convenționale (C.F.E.), rezoluția I.S. se pronunță pentru „interzicerea totală a armelor chimice și reducerea armamentului convențional cu 50 la sută față de nivelul actual". La capitolul negocieri asupra măsurilor de încredere, I.S. solicită ca măsurile de control să înglobeze manevrele navale și aeriene și să nu fie limitate, ca pînă acum, la activitățile forțelor terestre.

„Team Spirit '89" — o acțiune contrară reunificării pașnice a Coreei, destinderii și păcii în lume

Sub numele codificat „Team Spirit", an de an, începînd din 1975, în Peninsula Coreeană, la sud de paralela 38, se desfășoară manevre militare comune americano-sud-coreene. Anacronică expresie a politicii de forță, aceste exerciții militare de amploare — departe de a avea caracterul „defensiv", pe care li-l atribuie organizatorii — provoacă stări de încordare, adîncesc neînțelegerea și neîncrederea, sporesc confruntarea dintre Nord și Sud, blocînd, în consecință, procesul de restabilire a păcii și de reunificare pașnică a Coreei.

Astfel, la începutul acestui an, șeful delegației R.P.D. Coreene la reuniunea de la Panmunjon a parlamentarilor din Nord și din Sud pentru pregătirea unei conferințe parlamentare comune a apreciat planul de desfășurare a manevrelor „Team Spirit" drept o sfidare a eforturilor sincere îndreptate spre destindere și dialog în Coreea, drept „o repetiție pentru un război nuclear împotriva R.P.D. Coreene". Dacă Statele Unite și autoritățile din Coreea de Sud — a subliniat el — sînt cu adevărat interesate în destindere și dialog, ele trebuie să anuleze aceste manevre militare comune.

Protest antiguvernamental la Seul

Dar, contrar acestor apeluri, ca și numeroaselor eforturi și inițiative ale R.P.D. Coreene vizînd reducerea tensiunii în regiune, transformarea peninsulei într-o zonă a păcii și securității, a fost declanșată acțiunea „Team Spirit '89". Prin desfășurare și amploare, manevrele de anul acesta se constituie într-o nouă și gravă amenințare la adresa păcii în Peninsula Coreeană, a intereselor vitale ale poporului coreean. Organizate în apropierea liniei de demarcație dintre Nordul și Sudul Coreei, aceste exerciții de război implică participarea a peste 200 000 de militari, dintre care 60 000 americani, ca și a 2 000 de avioane, inclusiv port-avioane cu arme nucleare și bombardiere strategice „B-52", a sute de nave de război și circa 1 200 care de luptă. În total, se vor afla în stare de alertă circa un milion de persoane.

Este cu atît mai evident caracterul profund nociv al manevrelor militare comune americano-sud-coreene, de anul acesta, cu cît ele au loc într-o perioadă în care, în urma demersurilor și inițiativelor constructive ale R.P.D. Coreene, au fost stabilite o serie de contacte în vederea trecerii de la confruntare la dialog, care să creeze premisele necesare înfăptuirii dezideratului vital al tuturor coreenilor — de reunificare pașnică a patriei. La Panmunjon, s-a desfășurat, astfel, la începutul lunii martie, cea de-a doua rundă de convorbiri preliminare pentru pregătirea negocierilor politice și militare la nivel înalt dintre R.P.D. Coreeană și Coreea de Sud. Cu acest prilej, reprezentantul părții R.P.D. Coreene a reafirmat că, pentru crearea condițiilor ca, la aceste convorbiri, să se înregistreze progrese, este necesar să se pună capăt manevrelor militare comune „Team Spirit '89", să fie retrase neîntîrziat toate forțele și echipamentul de luptă participante la această operațiune pe pozițiile lor inițiale. Ca urmare a faptului că delegația sud-coreeană a respins aceste cereri, întîlnirea s-a încheiat fără rezultate. S-a convenit asupra unei noi runde de convorbiri, la 12 aprilie.

Într-o scrisoare adresată țărilor neutre membre ale Comisiei de supraveghere, conducătorul delegației R.P.D. Coreene în Comisia militară de armistițiu atrage atenția asupra faptului că partea americană a mobilizat importante trupe dotate cu echipament modern, în vederea manevrelor comune cu Coreea de Sud, codificate „Team Spirit '89". În scrisoare sînt reamintite eforturile R.P.D. Coreene îndreptate spre destindere, spre eliminarea actualei situații de confruntare politică și militară, spre promovarea păcii și reunificarea pașnică a patriei. Se atrage serios atenția că exercițiile militare „Team Spirit '89", implicînd și introducerea de arme nucleare în Coreea de Sud, reprezintă o încălcare gravă a prevederilor armistițiului, la care sînt parte și S.U.A., și due la o încordare extremă în Peninsula Coreea.

Sporind încordarea și neliniștea, manevrele „Team Spirit '89" — asemeni oricărei demonstrații de forță sau amenințare cu forța — se dovedesc drept acțiuni cu un caracter deosebit de primejdios, contravenind flagrant dialogului în Peninsula Coreeană, păcii, destinderii și liniștii în întreaga lume.

Intens dialog intercipriot

Cu ocazia unei scurte întrevederi desfășurate duminică, președintele G. Vassiliou și liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, au convenit să-și reia, miine, 17 martie, convorbirile consacrate soluționării politice a situației din insulă. Ulterior, în zilele de 6—7 aprilie (și nu de 5—6 aprilie, cum se anunțase inițial), ei vor participa, la New York, la o nouă reuniune comună cu secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, consacrată analizării progreselor realizate în cadrul dialogului intercomunitar, stabilirii de noi măsuri și opțiuni pentru viitor.

După cum relevă comentatorii agențiilor de presă, negocierile dintre cele două comunități cipriote străbat, în momentul de față, o etapă „crucială și delicată". În urma definirii propunerilor concrete ale ambelor părți, la sfîrșitul lui ianuarie, în desfășurarea lor au intervenit unele momente mai dificile, datorate reapariției unor deosebiri de vederi mai vechi cu privire la substanța problemei cipriote și la căile reglementării ei pașnice, juste și globale. Prin documentul prezentat de președintele Vassiliou, comunitatea cipriotă-greacă preconizează crearea unei republici federale în Cipru, suverană, independentă și nealiniată, alcătuită din două provincii sau regiuni, una cipriotă-greacă și una cipriotă-turcă, ambele cu statut egal în fața legii supreme a țării ; în același timp, se propune demilitarizarea totală a insulei, sub controlul internațional, ceea ce implică retragerea tuturor trupelor străine și colonilor, ca și desființarea forțelor militare cipriote. La rîndul său, liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, care a respins sugestiile prezentate de partea cipriotă-greacă, este favorabil, mai curînd, creării unei confederații din două „state", cu statut de egalitate între ele, și insistă ca, în cazul unei reglementări, Turcia să se numere printre țările garante ale noilor acorduri.

Tocmai pentru depășirea dificultăților reapărute, pentru un examen aprofundat și detaliat al diferitelor componente ale propunerilor reciproce, cei doi interlocutori au convenit, la sugestia secretarului general al O.N.U., să susțină, între 6 și 28 martie, un proces intens de negocieri, alcătuit, în total, din zece întrevederi. Pînă acum, dintre acestea s-au desfășurat jumătate, urmînd ca dialogul (punctat și de unele declarații controversate) să fie reluat miine. Evoluția lui generală, dificultățile ce persistă sau clarificările la care s-a ajuns vor constitui, la începutul lui aprilie, obiectul convorbirilor cu secretarul general al O.N.U.

PARIS

Municipalele: reconfirmare a raportului de forțe

38 de milioane de alegători au fost chemați la urne, duminică 12 martie, la primul tur al scrutinului municipal, destinat să-i desemneze pe consilierii celor 36 736 de municipalități din Franța și din teritoriile de peste mări.

Rezultatele acestui tur de scrutin sînt următoarele : 48,02 la sută din voturi în favoarea stîngii, 50,34 la sută — dreapta și 1,63 la sută — alte forțe politice. Atrage atenția procentajul de abțineri — 27,18 la sută (față de 21,7 la sută, în ultimele alegeri municipale, din 1983) — cel mai ridicat de după al doilea război mondial.

Așadar, relativ același raport de forțe pe harta politică a municipalelor și, mai ales, absenteismul record de la urne reprezintă principalele date ale primului tur de scrutin.

Caracterul local al acestor alegeri a fost scos în evidență, de-a lungul întregii campanii electorale, de toate formațiunile politice — de la socialiștii aflați la putere și pînă la dreapta tradițională. Deși s-a insistat pe faptul că, de data aceasta, municipalele reprezintă o competiție între diversele personalități locale, alegerile de duminică și cele ce le vor urma (19 martie — al doilea tur de scrutin) constituie, fără îndoială, un test pentru lumea politică franceză, la opt luni de la recîștigarea puterii de către socialiști. Comentînd rezultatele, primul ministru Michel Rocard și-a exprimat satisfacția : „Marile opțiuni propuse țării de președintele Mitterrand și guvern au fost, global, confirmate".

Socialiștii au reușit să se mențină la Marsilia, vechi bastion socialist, deși printr-o personalitate contestată — Robert Vigouroux, fostul primar, care și-a prezentat candidatura, în ciuda faptului că a fost exclus din partid în urma refuzului său de a se retrage în fața candidatului oficial al P.S.F., Michel Pezet. Chiar dacă la acest prim tur de scrutin n-a obținut majoritatea absolută, ci numai cel mai bun rezultat, Vigouroux se va prezenta la cel de al doilea tur dispunînd, de data aceasta, de sprijinul tuturor socialiștilor, ceea ce-i va asigura majoritatea față de candidatul uniunii liberal-conservatoare, Jean Claude Gaudin. De asemenea, toți membrii guvernului cu majoritate socialistă al lui Michel Rocard (cu excepția ministrului de interne, Pierre Joxe, înfrînt la Paris) și principalii lideri ai partidului au fost realeși sau se află într-un balotaj favorabil pentru al doilea tur de scrutin. Mai mult, socialiștii „au recuperat" municipii importante, precum orașul Nantes (vestul Franței), pierdut în 1983.

Coaliția liberală U.D.F. (Uniunea pentru Democrație) apare — sînt de părere observatorii — drept „marele pierzător" la acest tur de scrutin, în ciuda acordului încheiat cu partidul conservator R.P.R. (Adunarea pentru Republică), care a obținut rezultate mai bune în orașele în care candidații săi se aflau în fruntea listelor uniunii. Pe de altă parte, pierderea municipalității de la Lyon, unde conservatorul Michel Noir l-a învins pe fostul primar liberal Francisque Collomb, a reprezentat — se pare — o lovitură dură pentru coaliția liberală. Lyon a fost, de altfel, singurul mare oraș în care s-a desfășurat competiția între candidați ai dreptei instituționale. Victoria lui Michel Noir, ce urmează a fi confirmată la al doilea tur, constituie — comentează observatorii — un mare succes pentru conservatori, deși aceștia și-au exprimat cu discreție satisfacția, pentru a nu înăspri polemica suscitată de acest „duel" cu „aliații" săi liberali. (Ambele formațiuni au prezentat liste comune în 90 la sută din orașele cu peste 30 000 de locuitori, în vederea reafirmării victoriilor înregistrate la ultimele alegeri municipale, din 1983, cînd au cucerit un important număr de municipii, „smulse" partidelor stîngii. Unica notă discordantă a constituit-o lista pentru Lyon, unde fostul ministru conservator Michel Noir a decis să-și prezinte candidatura, în ciuda prezenței primarului demisionar, liberalul Francisque Collomb, sprijinit de fostul premier centrist, Raymond Barre). În cercurile politice franceze se afirmă că de succesul acordului de uniune U.D.F.—R.P.R. depindea posibilitatea unei viitoare întăriri a acestei unități, în vederea prezentării de liste comune la viitoarele alegeri vest-europene (din iunie), precum și crearea unei „confederații" U.D.F.—R.P.R. pentru prezentarea unui candidat unic la alegerile prezidențiale ce vor avea loc peste șase ani.

În orice caz, acest tur de scrutin, precum și cel de la 19 martie vor permite măsurarea impactului alianței dintre socialiști și comuniști — care, în ciuda unui acord de uniune electorală, se confruntă în 39 la sută din orașele cu peste 20 000 de locuitori. La 12 martie, secretarul general al P.C. Francez, Georges Marchais, îi avertiza pe socialiști să nu se aștepte la un „sprijin spontan" al comuniștilor în cadrul celui de al doilea tur. (Potrivit legilor electorale franceze, candidații care, la primul tur de scrutin, au cîștigat peste 50 la sută din voturi vor fi aleși președinți ai noilor consilii municipale pentru un mandat de șase ani. Este, de pildă, cazul președintelui parlamentului, Laurent Fabius. Acolo unde un candidat n-a obținut majoritatea absolută, primii doi candidați de pe listă vor intra în competiția de duminica viitoare).

În ce privește dezinteresul francezilor față de acest scrutin, el era previzibil. Și-a spus cuvîntul, pe de o parte, insistența forțelor politice asupra caracterului local al municipalelor și, pe de altă parte, oboseala suscitată de repetatele alegeri la care au fost convocați în decurs de mai puțin de un an : prezidențiale în mai (două tururi), legislative în iunie (două tururi), cantonale în octombrie (două tururi) și referendum privind Noua Caledonie în noiembrie anul trecut.

Surpriza acestui scrutin, dorit a fi „nepolitic", o constituie avansul ecologiștilor, considerați pînă acum o cantitate neglijabilă pe eșichierul politic francez : ei au înregistrat procentele cele mai mari obținute vreodată de formațiunea lor (de ordinul a 8—10 la sută, la Paris, și pînă la 16 la sută, în estul și vestul Franței), aflîndu-se astfel în rol de arbitru la cel de-al doilea tur. În schimb, extrema dreaptă (Frontul Național al lui Le Pen) a avut dificultăți în a se implanta la nivelul întregii țări, dar își conservă fiefurile regionale și locale.

În ce privește Parisul, socialiștii n-au reușit să zdruncine pozițiile fostului primar și premier neogaullist Jacques Chirac. În 13 arondismente din cele 20 ale capitalei franceze, listele uniunii de dreapta au fost alese de la primul tur de scrutin iar șase sînt în situația de a repurta victoria duminica viitoare.

Deocamdată, liderii stîngii, ca și cei ai dreptei tradiționale au făcut apel la unirea forțelor, în vederea cîștigării celui de-al doilea tur de scrutin, „decisiv — după cum declara premierul socialist Michel Rocard — în multe orașe și comune".

R. D.

În această săptămînă...

Namibia. Noi elemente

Sam Nujoma, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.), aflat în capitala spaniolă cu prilejul lucrărilor unui seminar internațional consacrat luptei împotriva politicii de apartheid a regimului de la Pretoria, a declarat că independența Namibiei este inevitabilă. La o conferință de presă organizată la Madrid, Sam Nujoma, a arătat că, atunci cînd a început lupta armată pentru cucerirea independenței, S.W.A.P.O. nu a avut altă opțiune decît să răspundă în acest fel violenței Africii de Sud. Acum însă, S.W.A.P.O. trece de la lupta armată la cea pentru dobîndirea sufragiilor alegătorilor, pentru mobilizarea maselor largi namibiene în sprijinul său, în perspectiva alegerilor prevăzute să aibă loc la 1 noiembrie a.c. Dacă S.W.A.P.O. nu va izbuti să obțină cele două treimi din voturile necesare pentru a forma singură guvernul, ea este dispusă să colaboreze și să încheie acorduri cu alte forțe politice din Namibia — a mai spus Nujoma. Totodată, el a denunțat tentativele adversarilor independenței Namibiei de a sabota viitorul proces electoral.

Pe de altă parte, s-a anunțat că primul contingent al „căștilor albastre" ale O.N.U. a sosit la Windhoek pentru a supraveghea aplicarea Rezoluției 435 a Națiunilor Unite referitoare la inițierea procesului de obținere a independenței Namibiei, prevăzută pentru 1 aprilie. În context, postul de radio Windhoek a informat că militarii din cadrul „forței teritoriale" controlate de Africa de Sud vor fi demobilizați la 30 aprilie, în conformitate cu cerințele Planului O.N.U. pentru independența Namibiei. Amintita Rezoluție 435 a O.N.U. din 1978, care intră în vigoare la 1 aprilie, menționează că trupele din forța de apărare sud-africană trebuie să se retragă din Namibia în decurs de 12 săptămîni de la intrarea în vigoare a planului de reglementare.

WASHINGTON

O perioadă de revizuiri

Săptămîna trecută a cunoscut prima înfruntare dintre Congres și noua Administrație republicană și au avut loc cîteva evenimente care fie vor avea urmări asupra viitoarei politici, a Casei Albe, fie indică sensul acesteia.

Conform constituției americane, membrii cabinetului, numiți de președinte, trebuie acceptați (sau confirmați) în funcție de către Senat, potrivit recomandărilor făcute de comisiile senatoriale pe diferite probleme. În cazul în care o comisie respinge un candidat la o funcție guvernamentală, există riscul ca întregul Senat să procedeze la fel, încît fie candidatul se retrage, fie șeful Executivului numește pe altcineva. Au existat, însă, și cazuri în care președintele a insistat, cu riscurile de rigoare, în alegerea sa inițială.

O asemenea situație s-a petrecut cu fostul senator John Tower, propus pentru postul de ministru al apărării. Texan ca și președintele Bush, fost președinte al comitetului senatorial pentru serviciile armate, John Tower este, în cercurile politice și de specialitate americane, apreciat pentru cunoștințele sale în domeniu, și confirmarea în funcție părea o formalitate. Dar, chiar comisia pentru serviciile armate a considerat că legăturile prea strînse ale lui Tower cu unii furnizori de arme pot deveni o piedică, a pus sub semnul întrebării mai multe aspecte ale vieții particulare a fostului senator și, în cele din urmă, a respins numirea. Senatul în întregul său, dominat de democrați, era de așteptat să voteze în același fel, în afara unor eventuale presiuni ale Casei Albe sau apariției unor elemente neașteptate. De pildă, s-a discutat despre posibilitatea ca Tower să funcționeze ca ministru, vreme de șase luni, după care să fie reconfirmat în funcție, propunere care nu a fost luată în discuție. Iar spre deosebire de situațiile asemănătoare din timpul precedentei Administrații, Casa Albă n-a recurs la tehnica presiunilor sau promisiunilor. După șase zile de dezbateri aprinse, în care trei democrați au anunțat că îl vor susține pe Tower, iar un republican că i se va împotrivi, votul în plen a consfințit respingerea candidaturii : 53 la 47 voturi. Pentru prima oară în trei decenii, Congresul nu acceptă un ales al președintelui. John Tower se va întoarce în viața particulară, în Texas.

Dar votul acesta are — sau poate avea — o seamă de implicații majore, dovedite de seria de declarații ulterioare procedurii din Senat. În principiu, el pune capăt la ceea ce se numește, de regulă, „luna de miere" acordată unui nou președinte și pare să indice înfruntări între Casa Albă și Congres, mai grabnice decît se aștepta. Dar, întrucît președintele n-a făcut presiuni să obțină numirea dorită, relațiile sale cu liderii Congresului vor rămîne la fel de bune ca pînă acum ; mai mult, șeful Executivului și-a relansat apelul la „cooperare". Liderul majorității democrate, senatorul George Mitchell, sublinia, și el, același aspect : „A fost un vot asupra unei persoane. Sper să nu dăuneze relațiilor dintre Congres și Casa Albă". Pe termen lung, însă, și, mai ales, în ce privește dosarele foarte controversate, s-ar putea ca forul legislativ să fi obținut, acum, un atu pe care nu se va sfii să-l folosească. Surprinzător, tensiune și mai pronunțată s-a constatat în chiar cadrul Congresului, între cele două partide, republicanii, în frunte cu senatorul Robert Dole, acuzîndu-i pe democrați de „acțiune partizană". La fel a făcut-o și vicepreședintele Dan Quayle, și unii observatori afirmă că este posibil ca incriminările să dăuneze activității viitoare, cel puțin o perioadă. Doar președintele Bush a evitat să se implice în controversă.

Se pare, însă, că toate părțile s-au simțit ușurate de deznodămînt și au acționat pentru depășirea momentului. Dezbaterile asupra numirii lui Tower împiedicaseră alte decizii și eclipsaseră alte probleme politice — de pildă, turneul prezidențial în Asia. În nici 24 de ore, George Bush a numit un alt candidat, în persoana lui Richard B. Cheney, 48 de ani, membru al Camerei Reprezentanților din partea statului Wyoming, al doilea politician republican, ca importanță, din Cameră. Cheney a îndeplinit mai multe funcții oficiale în timpul Administrațiilor Nixon și Ford (a fost șeful personalului Casei Albe în timpul celui din urmă) și, deși se susține că n-are experiență în domeniul militar, a făcut parte, mai ales în ultimii ani, din mai multe comitete care au discutat bugetele apărării și rachetele MX etc. Este, de aceea, considerat o bună alegere, cu șanse depline de a fi confirmat în funcție.

Neconfirmarea tuturor membrilor cabinetului, după șase săptămîni de la instalarea noii Administrații, faptul că nu toate departamentele și-au alcătuit, în întregime, echipele, absența unor inițiative majore, fie de politică internă, fie de politică externă au fost amplu comentate de observatorii vieții politice americane și au stîrnit chiar unele nedumeriri (despre care revista noastră a scris în nr. 11). Tuturor acestora președintele George Bush le-a răspuns cît se poate de clar într-o conferință de presă de săptămîna trecută. Șeful Executivului a respins ideea că Administrația ar fi „în derivă" sau că ar „stagna", spunînd că, dimpotrivă, „e pe calea bună". Președintele a enumerat problemele de care s-a ocupat Administrația „într-o foarte scurtă perioadă de timp" : sistemul de economii bănești și garanții ; prezentarea detaliată a bugetului ; înființarea unei comisii asupra eticii guvernamentale ; întocmirea unei agende privind educația ; strîngerea de informații privindu-i pe cei fără locuințe ; discuții cu liderii străini în cadrul turneului asiatic ș.a. „O mulțime de lucruri se petrec ; nu toate bune, dar o mulțime se petrec", a spus președintele, care a precizat că a cerut o revizuire a politicii în diverse domenii, mai ales cel extern, ceea ce explică absența inițiativelor majore. Revizuirea conceptului strategic al S.U.A., de pildă, ar urma să se încheie după 90 de zile, în luna mai, și nu se dorește „precipitarea rezultatelor". Faptul că nu există încă un ministru al apărării e un „factor inhibator", dar președintele și-a exprimat speranța că Departamentul apărării își va aduce, chiar și astfel, contribuția la revizuire, încît termenele să fie respectate. Odată această revizuire încheiată, a adăugat Bush, ar putea să apară și „surprize", și „vom avea o mulțime de decizii de luat". Președintele și-a exprimat convingerea că beneficiile ce vor urma din revizuire îndreptățesc așteptarea.

Cel puțin două elemente par să confirme ideea președintelui. Primul dintre ele privește bugetul. Congresul și Administrația au început, săptămîna trecută, o nouă rundă de convorbiri în ideea obținerii unor reduceri bugetare și, deși lucrurile avansează încet, în mare măsură și datorită amplorii dosarului, lipsesc acuzațiile sau tensiunile manifestate în perioade similare în trecut. Liderii din Congres apreciau convorbirile ca „deschise și constructive". Explorarea posibilității unui compromis este necesară, deoarece, potrivit legii, deficitul ar trebui redus, în viitorul an financiar, la 100 miliarde dolari, sumă greu de obținut numai prin unele reduceri de programe. Un raport asupra discuțiilor privind bugetul va fi prezentat la 23 martie.

Cel de-al doilea element este planul prezentat, tot săptămîna trecută, de ministrul de finanțe Nicholas Brady, plan apreciat ca o tentativă de nouă abordare a problemei lumii a treia. Nu cunoaștem detaliile planului, dar se pare că există deosebiri însemnate față de fostul plan al lui James Baker, în aceeași problemă. Potrivit lui Brady, băncile ar trebui să renunțe la anumite reglementări în acordurile de împrumuturi, pentru o perioadă de trei ani, spre a negocia o reducere a datoriei externe a lumii a treia și a serviciului ei. Pentru prima oară, Statele Unite vorbesc de o reducere a datoriilor externe contractate de țările în curs de dezvoltare. Astfel, potrivit Buletinului de știri al Casei Albe, Brady a propus ca F.M.I. și Banca Mondială să creeze, din resursele de care dispun, fonduri comune pentru a sprijini reducerea datoriilor ; cele două foruri nu trebuie să intervină în negocierile dintre creditori și debitori. Asupra planului, revista noastră va reveni. Deocamdată, semnalăm două prime reacții : președintele Braziliei îl aprecia ca un plan în direcția bună, iar președintele Venezuelei declara că încă e „timid". Dar, în general, se remarcă o schimbare de ton.

S. T.

Gaborone. Reuniunea statelor din „prima linie"

Săptămîna trecută, capitala Botswanei, Gaborone, a găzduit o nouă reuniune la nivel înalt a țărilor din „prima linie" — Angola, Mozambic, Tanzania, Zambia și Zimbabwe plus țara gazdă. În comunicatul dat publicității la încheierea întrunirii, conducătorii statelor participante cer comunității internaționale să urmărească modul de aplicare a prevederilor Planului de pace al O.N.U. privind Namibia. Documentul respectiv mai precizează că țările africane din „prima linie" vor trimite o delegație la Windhoek, capitala namibiană, la 1 aprilie, cînd va începe aplicarea Rezoluției O.N.U. 435/1978 privind independența Namibiei. Comunicatul subliniază, de asemenea, că țările africane respective sînt gata să ajute S.W.A.P.O. în respingerea tuturor încercărilor Africii de Sud de a „manipula" alegerile din Namibia, programate pentru 1 noiembrie a.c. Se cere, totodată, Statelor Unite să pună capăt ajutorului acordat rebelilor angolezi din gruparea „UNITA", iar țărilor africane să împiedice acțiunile de destabilizare a Angolei lansate de pe teritoriul lor.

ORIENTUL MIJLOCIU

Imperativul soluționării politice

Situația actuală din Orientul Mijlociu, dominată de omniprezenta problemă palestiniană, pare, la prima vedere, să fie caracterizată prin imobilism, evenimentele desfășurîndu-se pe coordonatele unui tipar bine cunoscut.

În Cisiordania și Gaza, revolta palestiniană, „Intifada" cum este numită în arabă, continuă cu aceeași intensitate. Cei 1 700 000 de palestinieni ce locuiesc acolo, animați de avîntul luptei pentru libertate și independență națională, se manifestă la fel de activ împotriva ocupației militare israeliene, participînd masiv la greve și demonstrații de masă, arborînd drapelul național, refuzînd să plătească impozite și amenzi, blocînd șosele cu bolovani și anvelope aprinse, aruncînd cu pietre și, uneori, cu sticle incendiare împotriva trupelor de represiune. Autoritățile militare israeliene, care încearcă de peste 15 luni să înăbușe revolta, prin metode drastice, sînt nevoite să constate că rezultatele se dovedesc contrarii intențiilor lor, larga mișcare de protest a populației palestiniene perpetuîndu-se, în pofida sutelor de morți și a miilor de răniți căzuți, în acest răstimp, din rîndurile sale. Gloanțele de cauciuc sau de plastic, grenadele lacrimogene, molestările dure, arestările de proporții și detențiile îndelungate, fără judecată, nu reușesc deloc să diminueze proporțiile revoltei. In schimb, creează Israelului, pe plan mondial, o imagine cu totul nedorită de cetățenii săi, amplificată zilnic de reportajele scrise sau televizate, copios difuzate de mass-media internațională și, în primul rînd, de aceea din țările occidentale, fapt ce are darul să sensibilizeze vădit populația acestei țări.

Proclamarea statului palestinian independent și declarațiile simultane ale liderilor O.E.P., și, în primul rînd, ale lui Yasser Arafat, de recunoaștere a Israelului, inclusiv de a purta tratative directe în cadrul unei conferințe internaționale, au fost primite, cu înțelegere și simpatie, nu numai de opinia publică internațională, ci și de numeroase cercuri politice și guvernamentale din întreaga lume. Recunoașterea oficială a statului palestinian independent de guvernele a circa o sută de țări, pînă în prezent, reprezintă o expresie concretă a girului politic acordat O.E.P. pe plan mondial, demonstrînd valabilitatea ideii că soluționarea justă a problemei palestiniene constituie cheia reglementării situației din Orientul Mijlociu, în complexul său, a instaurării unui climat trainic de pace și înțelegere între popoarele acestei regiuni. De acest adevăr încep să se convingă chiar și adversarii de pînă ieri ai oricărui contact cu O.E.P. — în speță Statele Unite —, care, situîndu-se acum pe poziții mai realiste, își revizuiesc atitudinea, înțelegînd că demararea oricărui proces de pace în Orientul Mijlociu este, astăzi, imposibilă fără includerea, directă și responsabilă, în desfășurarea sa, a organizației palestiniene.

Conducătorii guvernului israelian (și nu cabinetul în întregul său, unde există și alte păreri) rămîn, însă, ancorați, deocamdată, pe poziții inflexibile de respingere a creării unui stat palestinian independent și a dialogului cu O.E.P. Cel puțin așa reiese din recentele declarații ale premierului Yitzhak Shamir și ale ministrului său de externe, Moshe Arens, după ce acesta din urmă s-a întîlnit și a conversat pe tema respectivă, luna trecută, la Cairo, cu responsabilii politici egipteni, inclusiv cu președintele Mubarak, precum și cu ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., E. Șevardnadze,aflat în acel moment în vizită oficială în capitala de pe Nil. Această poziție a fost, se pare, reiterată zilele acestea, la Washington, de șeful diplomației israeliene în cursul convorbirilor avute aici cu secretarul de stat James Baker și președintele George Bush, în pregătirea vizitei ce urmează s-o întreprindă în curînd, în Statele Unite, premierul Shamir. Intr-o primă declarație făcută presei, ministrul israelian al afacerilor externe a afirmat că decizia guvernului S.U.A. de a continua dialogul început cu O.E.P., la 16 decembrie, anul trecut, în capitala tunisiană, ar defavoriza procesul de pace în Orientul Mijlociu. (Menționăm că noua Administrație americană a anunțat reluarea contactului diplomatic cu O.E.P. la sfîrșitul acestei luni, tot la Tunis).

În optica actualei conduceri a guvernului israelian, care exclude negocieri directe cu O.E.P., problema ar putea fi rezolvată prin acordarea unui regim interimar de „autonomie largă" Cisiordaniei și Gazei, care s-ar întinde pe o perioadă de mai mulți ani, urmînd ca, abia la sfîrșitul acesteia, să se decidă asupra statutului definitiv al teritoriilor palestiniene ocupate în 1967. După cum relatează unele ziare israeliene, acesta ar fi conținutul de bază al planului de pace pe care premierul Shamir intenționează să-l prezinte Washingtonului în cursul apropiatei sale vizite în America.

O astfel de soluționare, prelungind ocupația israeliană în Cisiordania și Gaza și excluzînd dialogul cu O.E.P., n-are, se înțelege, sorți de a fi acceptată de palestinieni, nici din interior și nici din exterior, blocîndu-se, în continuare, amorsarea unui proces real de pace în Orientul Mijlociu. De acest adevăr se convinge tot mai mult populația israeliană, care cere — după cum arată ultimele sondaje de opinie — începerea, cît mai grabnică, de negocieri directe cu O.E.P. O asemenea poziție se manifestă frecvent și în rîndurile unora dintre cercurile politice israeliene și chiar în cadrul guvernului. Opiniile ministrului științei și cercetării, Ezer Weizmann, de exemplu, sînt diametral opuse celor ale șefului guvernului și miniștrilor aparținînd blocului Likud. După cum transmitea recent agenția vest-germană de presă „D.P.A.", ministrul Weizmann a cerut guvernului „să înlăture tabù-ul" privind O.E.P. (poziția constantă de nerecunoaștere și de respingere a dialogului cu organizația palestiniană) și a ironizat afirmațiile persistente ale propagandei oficiale că Organizația pentru Eliberarea Palestinei ar putea să distrugă statul Israel.

În timp ce diplomația israeliană continuă să bată pasul pe loc în problema palestiniană, pornind de la clișee învechite, depășite de evoluțiile survenite după reuniunea Adunării Generale a O.N.U., din decembrie 1988, de la Geneva, conducerea O.E.P., în frunte cu Yasser Arafat, desfășoară o largă activitate politică, elastică și constructivă, înregistrînd o audiență sporită pe plan internațional. Vizitele oficiale și convorbirile avute, în ultimele trei luni, de Yasser Arafat, în unele capitale vest-europene, discuțiile purtate cu diverse personalități politice din lume evidențiază mobilitatea și disponibilitatea centralei palestiniene de a face tot posibilul în vederea avansării procesului de pace în Orientul Mijlociu, în cadrul căruia problema palestiniană să-și găsească, în sfîrșit, o soluționare justă și trainică.

După cum transmite agenția de presă spaniolă „EFE", în cursul întîlnirii avute, cu trei săptămîni în urmă, în Tunisia, cu senatorul american Wayne Owen, liderul palestinian a propus un vast plan de pace, despre care a fost informat în scurt timp guvernul israelian. Acest plan de pace „a stîrnit un mare interes în cercurile politice din Israel", afirmă influentul ziar israelian „Haaretz". Conform agenției de presă spaniole, Arafat ar dori un stat palestinian „cu granițe deschise" alături de Israel și confederat cu Iordania. Stabilirea frontierelor între cele două state, controlul asupra surselor de apă, locurile de muncă pentru palestinienii din Israel, comunicațiile între Cisiordania și Gaza, problemele militare și investițiile comune ar fi chestiuni ce urmează să fie negociate direct de O.E.P. și Israel. Arafat i-ar fi declarat lui Owen. că ar fi dispus să accepte ca viitorul stat palestinian din Cisiordania și Gaza să fie demilitarizat. El a respins, în același timp, planul așa-numitului regim de „autonomie largă" pe care premierul israelian Shamir intenționează să-l prezinte președintelui american Bush, în cursul vizitei sale, din aprilie, la Washington.

Intr-un interviu publicat la 12 martie de ziarul italian „La Repubblica", Yasser Arafat a declarat că, dacă se dovedește necesar, ar fi dispus să meargă în Israel pentru a debloca situația existentă, discutînd direct cu conducătorii acestei țări problema păcii. Atitudinea curajoasă a liderului palestinian, înscrisă în eforturile constante ale acestuia de a deschide, cu profund simț realist, calea spre o înțelegere viabilă, spre pace și conviețuire normală între cele două popoare, are, fără îndoială, un ecou pozitiv pe plan internațional. După opinia observatorilor politici, este acum rîndul Israelului de a face un pas decisiv, debarasîndu-se de prejudecățile ce blochează soluționarea problemei palestiniene, parte integrantă a procesului de pace din Orientul Mijlociu. În situația actuală, imperativul soluționării politice definește mai mult decît oricînd, singura cale posibilă și viabilă pentru instaurarea păcii dorite de popoarele care trăiesc în această regiune a lumii.

Crăciun Ionescu

În această săptămînă...

R.F.G. Congresul ecologiștilor: spre o alianță cu P.S.D.

Partidul Ecologist („verzii"), din R.F.G. dispune din nou, după un an de dispute interne, de o conducere capabilă să acționeze. La încheierea lucrărilor congresului ecologiștilor, care s-au desfășurat în orașul Duisburg, cei 600 de delegați au ales un nou prezidiu format din 11 membri, în care sînt reprezentate toate curentele importante din cadrul partidului — relatează agenția „DPA". În direcțiunea partidului — alcătuită din cinci persoane — nu au mai fost ,însă, incluși membri ai aripii radicale. (Adepți ai așa-numitului curent „fundamentalist", radicalii — grupați în jurul lui Jutta Ditfurth, eliberați din funcție în urmă cu trei luni, la

BONN

O nouă înfrîngere electorală a creștin-democraților

Duminică, în landul vest-german Hessa s-au desfășurat alegeri la nivel comunal. Au fost chemați la urne peste patru milioane de cetățeni (4,1), pentru a determina noua componență a 426 parlamente districtuale, municipale și comunale. Rezultatele au consemnat, din nou, o drastică înfrîngere pentru partidul cancelarului Helmut Kohl, Uniunea Creștin-Democrată.

În mod mai puțin obișnuit, actualelor alegeri comunale din Hessa li s-a acordat o atenție aparte. Atît din partea factorilor politici, cît și a electoratului, care, în pofida predominantei vremi reci și ploioase, a participat, într-o proporție sensibil mai ridicată, la vot, decît în alegerile similare precedente. Miza era într-adevăr, importantă. În primul rînd, firește, pentru că, după înregistrarea, în ultima perioadă, a unor tendințe accentuat nefavorabile coaliției guvernamentale federale, alcătuită din partidele Uniunii (Uniunea Creștin-Democrată/Uniunea Creștin-Socială) și Partidul Liber-Democrat, scrutinul din Hessa, deși comunal, reprezenta un test, cu pertinente semnale pentru Bonn, asupra modului în care este receptată de alegători politica partidelor alianței guvernamentale. Și, deopotrivă, de ce audiență s-ar putea bucura o eventuală adoptare a unei strategii „mai la dreapta", pentru care se pronunță Uniunea Creștin-Socială, ca modalitate de stopare a scurgerii de voturi spre formațiuni ale extremei drepte și chiar de raliere de noi sufragii, din rîndul celor ce încă mai ezită, dar pot înclina spre aceasta. Or, tocmai la alegerile comunale menționate, organizațiile U.C.D. au promovat noua orientare, adoptînd sloganuri politice caracteristice dreptei. S-a dovedit, însă, a fi o tactică greșită, cel puțin din două puncte de vedere.

Pe de-o parte, pentru că alegătorii au respins, printr-un vot convingător, virajul spre dreapta al U.C.D., creștin-democrații nereușind să pună capăt „pierderii de viteză" și, cu atît mai puțin, să atragă sufragii din spectrul formațiilor situate la dreapta, cei nutrind convingeri de tentă neonazistă preferînd, desigur, „originalul" (partidele extremei drepte) și nu „copia". Proporția eșecului U.C.D. este oglinditâ, elocvent, de cifre : la nivelul landului, 33,4 la sută pentru, față de 41,1 în alegerile precedente din 1985, ceea ce înseamnă o pierdere de aproape 8 procente. „Se pare că U.C.D. a pierdut, în Hessa, din punct de vedere structural, capacitatea sa majoritară", nota, pe marginea acestui rezultat, ziarul „Stuttgarter Nachrichten". Înfrîngeri drastice ale U.C.D. au fost înregistrate în toate marile orașe — Wiesbaden, Darmstadt, Kassel, Fulda, Giessen, Offenbach etc., exemplul cel mai grăitor fiind dat de metropola de pe Main, Frankfurt, unde, după 12 ani de guvernare cu majoritate absolută, trece acum pe băncile opoziției. „Șoc", „dezastru", „retragere în panică" — sînt cuvintele pe care presa vest-germană le folosește în legătură cu pierderile suferite de U.C.D. în Frankfurt pe Main, acestea fiind de aproape 13 la sută din voturi (a obținut 36,6 procente, față de 49,5 în alegerile precedente).

Cîștiguri semnificative au înregistrat Partidul Social-Democrat și Partidul Ecologist, prima formațiune adjudecîndu-și, la nivelul landului, 45,4 la sută din sufragii (43,7 în alegerile din 1985), iar „verzii" — 9,7 procente (7,1). În Frankfurt pe Main — și revenim la acest oraș pentru că dimensiunile și ponderea sa în viața economico-financiară și socială a țării îi conferă un rol deloc neglijabil pe scena politică vest-germană — Partidul Social-Democrat și-a sporit zestrea de voturi de la 38,7 la sută, în 1985, la 40,1 la sută, principalul său candidat în aceste alegeri, Volker Hauff, urmînd să devină primar general. Se apreciază că la municipalitatea din Frankfurt pe Main ar putea guverna o coaliție între P.S.D. și Partidul Ecologist, aceste două formațiuni alcătuind, împreună, o majoritate confortabilă (în oraș, „verzii" au obținut, la rîndul lor, o creștere semnificativă a voturilor, de peste două procente — de la 8 la sută, în alegerile precedente, la 10,1 la sută).

În ceea ce privește Partidul Liber-Democrat, el a înregistrat, asemenea partenerului său din coaliția guvernamentală de la Bonn (U.C.D.), pierderi de voturi, dar mult mai ușoare (în medie, pe land, și-a raliat 4,7 la sută din sufragii, față de 5,4 în alegerile precedente), comentatorii atribuindu-i o „stabilitate fragilă".

Extrem de neliniștitor este, însă, faptul că, după alegerile din Hessa, în parlamentele unor municipalități, comune și districte își vor putea trimite reprezentanți partidele de extremă dreaptă, neonaziste — Partidul Național-Democrat (P.N.D.) și Partidul Republicanilor. În Frankfurt pe Main, procentajul obținut de P.N.D. a fost de 6,6 la sută, îngrijorarea fiind cu atît mai intensă cu cît lucrurile se petrec într-un oraș de asemenea anvergură, confirmîndu-se opinia, consemnată de numeroși observatori, că permiterea accesului Partidului Republicanilor, de extremă dreaptă, în Camera Deputaților din Berlinul occidental, după alegerile de la 29 ianuarie, va avea drept rezultat nemijlocit o recrudescență manifestă a formațiunilor neonaziste și în R.F. Germania. Ca și în Berlinul occidental, și la Frankfurt pe Main, mii de demonstranți s-au adunat în fața primăriei, imediat după anunțarea rezultatelor în alegeri, pentru a-și exprima un viguros protest împotriva accesului neonaziștilor în parlamentul municipal. Triumful social-democraților a fost umbrit de intrarea național-democraților în organul legislativ orășenesc, nota corespondentul agenției vest-germane „D.P.A." din Frankfurt pe Main. „Aceasta — declara, într-o primă luare de poziție, Volker Hauff, împărtășind îngrijorarea concetățenilor — va prejudicia prestigiului internațional al orașului". Iar conducerea federală a Partidului Ecologist se exprima, prin afirmațiile purtătorilor săi de cuvînt, în termeni tranșanți, citați de agențiile internaționale de presă : „Nimeni nu mai poate acum închide ochii în fața faptului că în R.F.G. există un potențial relevant pentru partidele dreptei radicale și neofasciste". (Despre recrudescența fenomenului neonazist cf. și articolului de la pag. 26.)

Rezultatele alegerilor din Hessa fac, la ora actuală, obiectul analizei de către conducerile tuturor partidelor implicate. Semnalele și avertismentele au fost date, chiar dacă a fost vorba doar de o confruntare electorală comunală. Oricum, notează observatorii, norii ce se adună asupra coaliției guvernamentale de la Bonn ar putea prevesti furtună, încă înaintea alegerilor legislative federale de la sfîrșitul lui 1990.

Vasile Crișu

Karlsruhe — nu au mai participat la alegeri). La congres s-au manifestat, în schimb, tendințe clare în favoarea unei viitoare participări a ecologiștilor la guvern, în coaliție cu Partidul Social-Democrat (PSD).

În funcția de purtători de cuvînt (președinți) ai Partidului Ecologist, pentru o perioadă de doi ani au fost aleși Ruth Hammerbacher (sociolog și deputat de land în Saxonia inferioară), Verena Krieger (care se consideră socialistă) și Ralf Fücks (sociolog, deputat în primăria din Bremen), care aparține tendinței de centru a ecologiștilor. După alegere, noii președinți au lansat un apel la încetarea disputelor din cadrul partidului.

În prezidiu au mai fost aleși și doi reprezentanți ai grupării „Realos" (realiștii — partizani ai unei alianțe cu P.S.D.).

Lucrările congresului — comentează agenția „DPA" — au fost influențate și de perspectiva unei coaliții „roșu-verde" (P.S.D. — ecologiștii) în Berlinul occidental și de speranța realizării unei astfel de alianțe la nivel federal vest-german după alegerile pentru Bundestag din 1990. O mare majoritate dintre cei prezenți la Duisburg s-a pronunțat în favoarea negocierilor pe care Lista Alternativă (L.A.) — a ecologiștilor — le poartă, în prezent, în Berlinul occidental, cu P.S.D. De altfel, șeful negociatorilor din partea Listei Alternative, Hans Christian Ströbele, a fost primit foarte călduros și cuvîntarea sa, în care prezenta punctele de vedere și obiectivele L.A. a fost ascultată cu atenție.

Pe de altă parte, relatează agenția „DPA", Jutta Ditfurth, care respinge cu înverșunare orice fel de coaliție, s-a aflat pe poziții defensive, marea majoritate a celor prezenți în sală nefiind de acord cu criticile formulate de fosta președintă a partidului. Ea este de părere că ecologiștii se adaptează tot mai mult „raporturilor dominante" și că au renunțat la intransigența inițială. Jutta Ditfurth a declarat, de altfel, că va demisiona din partid, cel tîrziu cînd se va realiza preconizata coaliție cu P.S.D. În opoziție cu alocuțiunea acestuia, Ströbele și Joscka Fischer, fost ministru pentru problemele mediului înconjurător în landul Hessa, i-au îndemnat pe ecologiști să acționeze pentru realizarea unei coaliții cu P.S.D. Alți vorbitori s-au arătat însă mai reținuți în această privință — remarcă agenția.

SALVADOR

Înaintea unui scrutin controversat

Duminică, în Salvador vor avea loc alegeri prezidențiale, considerate unanim ca extrem de controversate, date fiind condițiile concrete de desfășurare. Este vorba, în primul rînd, de propunerea adresată guvernului, de către Frontul Farabundo Marti de Eliberare Națională (F.M.L.N.), în sensul aminării scrutinului, pentru ca acesta „să devină o contribuție la realizarea păcii interne". Propunerea a făcut parte dintr-o inițiativă mai amplă de pace a F.M.L.N., față de care, însă, guvernul, forțele armate și principalele partide au ezitat să adopte o atitudine clară. Respingînd, inițial, și apoi acceptînd ideea unor negocieri cu F.M.L.N., guvernul a preferat „tactica aminării" oricăror decizii, ceea ce a favorizat menținerea datei fixate pentru alegeri. Aceasta înseamnă, implicit, o continuare a conflictului armat intern, care, în cei peste opt ani de cînd are loc, a făcut circa 70 000 de victime.

Amînarea momentului electoral fusese cerută de F.M.L.N. în scopul desfășurării de negocieri cu guvernul. Acestea urmau să permită, între altele, crearea condițiilor necesare asigurării unui „scrutin limpede" ; F.M.L.N. se angaja să recunoască rezultatele astfel obținute ale votului și să participe, prin reprezentanți proprii, la alegeri, în vederea integrării insurgenților în viața civilă. Tergiversîndu-se momentul debutului negocierilor, a devenit evident că data alegerilor va rămîne neschimbată. În consecință, principalele partide politice angajate în disputa electorală se vor confrunta, duminică, la urne ; F.M.L.N., care nu va participa la scrutin, a chemat populația să se abțină de la vot.

Conform aprecierii observatorilor, actualele alegeri vor necesita, foarte probabil, un al doilea tur de scrutin, în condițiile în care — așa cum se așteaptă — nici una din candidaturi nu va obține majoritatea absolută pentru a fi declarată, de la bun început, învingătoare. Disputa se va desfășura, în principal, între democrația creștină, la guvern, și Alianța Renovatoare Naționalistă („Arena", dreapta conservatoare), în opoziție, majoritară, însă, în Adunarea Legislativă. Cea de-a treia forță politică este reprezentată de coaliția de centru-stînga, recent formată, „Convergența democratică".

Așa cum relevau sondajele de opinie, cele mai mari șanse de victorie pare să le aibă Alfredo Cristiani, candidatul „Arena", partid care beneficiază de pe urma bilanțului nesatisfăcător al guvernării democrat-creștine, ca și al divizării interne a acesteia. În timpul mandatului său, președintele Napoleon Duarte nu a reușit să ajungă la nici un acord cu insurgenții, în scopul încetării conflictului armat, deși o serie de negocieri s-au desfășurat în 1984 și 1987 ; războiul a continuat, trupele guvernamentale neizbutind să domine situația, în ciuda sporirii efectivelor lor și a ajutorului american, atît militar, cît și economic ; o serie de zone ale țării se află, în prezent, sub controlul insurgenților ; s-a accentuat, pe de altă parte, criza economică internă, antrenînd efecte sociale considerabile. În sfîrșit, după o serie de dispute interne, democrația creștină s-a văzut, la un moment dat, divizată de două candidaturi prezidențiale, impunîndu-se, în cele din urmă, numele lui Fidel Chavez Mena. Actualul context politic pare să-l situeze pe un loc secund, după reprezentantul dreptei conservatoare, în timp ce Guillermo Ungo, din partea „Convergenței democratice", speră să obțină — la această primă participare electorală a noii alianțe de centru-stînga — circa 15 la sută din voturi.

Dincolo de actualul moment al alegerilor — care se va repeta, în cazul unui al doilea tur de scrutin, după o lună, urmînd ca noul șef al statului să fie instalat la 1 iunie —, importantă rămîne necesitatea imperioasă a procesului negociator intern. Chiar dacă dialogul guvern-insurgenți nu a putut debuta încă, realitatea indică o serie de elemente promițătoare în perspectivă : ideea negocierilor este, în prezent, acceptată de toate forțele politice interne ; o serie de pași au fost deja făcuți prin noua inițiativă de pace a F.M.L.N., în baza căreia a avut loc reuniunea, din Mexic, dintre reprezentanții acestuia și ai majorității partidelor salvadoriene, guvernul numind, de asemenea, o comisie care să participe la viitorul dialog ; a devenit clar, au arătat diverși lideri politici salvadorieni, că se înregistrează o schimbare pe plan intern, în direcția participării tuturor sectoarelor la procesul complex al identificării căilor de soluționare a conflictului armat din țară. Drumul nu este simplu, iar lunile imediat următoare nu se așteaptă să marcheze o cotitură semnificativă în acest sens. Aceasta apare posibilă după consumarea momentului electoral și pe măsură ce noile autorități, ce se vor instala la 1 iunie, vor da curs opțiunilor populare de încetare a luptelor și trecere la masa negocierilor.

A. V.

ALGER

Schimbare în continuitate

Scena politică algeriană a consemnat, în ultima jumătate de an, evenimente majore în evoluția țării — două referendumuri, alegeri prezidențiale și desfășurarea celui de-al VI-lea Congres al Frontului de Eliberare Națională —, apreciate de cotidianul „El Moudjahid" drept „o etapă istorică" în dezvoltarea independentă a Algeriei, care deschide „perspective cu totul noi" realizării aspirațiilor de progres și bunăstare ale poporului.

În mai puțin de patru luni, algerienii cu drept de vot au fost chemați de trei ori la urne. La 3 noiembrie 1988, ei s-au pronunțat, în proporție de peste 93 la sută, în favoarea amendării Constituției, pentru ca, peste o lună și jumătate (22 decembrie), să-l realeagă, cu 81,17 la sută din voturile exprimate, pe președintele Chadli Benjedid în funcție, iar la referendumul din 23 februarie a.c. să aprobe, cu 73,43 la sută, proiectul de revizuire a legii fundamentale. De asemenea, în noiembrie trecut, a avut loc cel de-al VI-lea Congres al Frontului de Eliberare Națională (F.L.N.), care a analizat reformele menite să ducă la „modificări profunde în organizarea instituțiilor naționale și a activității politice". Reformele au fost anunțate de președintele Republicii și secretarul general al F.L.N., Chadli Benjedid, în cuvîntarea din 10 octombrie 1988. Anunțarea lor intervenea la puține zile după amplele manifestații ce-au avut loc în capitală și pe fondul unei situații, în țară, calificată de șeful statului drept complexă. Apreciind că Algeria „s-a aflat în pragul unui război civil", Chadli Benjedid a evidențiat necesitatea dialogului pentru soluționarea problemelor într-o atmosferă de calm, prin mijloace democratice.

În plan economic, Algeria resimte efectele crizei mondiale și povara datoriei externe, ceea ce a determinat luarea unor măsuri de austeritate. De aceea, demersurile avute în vedere urmăresc asigurarea creșterii economice, dezvoltarea potențialului de producție, sporirea locurilor de muncă, stabilitatea monetară, diminuarea și eliminarea inflației. Considerînd că situația economică din Algeria este „în mod cert dificilă, dar controlabilă", președintele Republicii evidențiia, în septembrie anul trecut, că țara a „cunoscut crize și mai acute", dar își exprima, în același timp, convingerea că dificultățile „vor fi depășite cu concursul tuturor".

Președintele Chadli Benjedid votînd la referendumul din 23 februarie

Reformele preconizate nu se limitau numai la sectorul economic, ci cuprindeau și domeniul politico-administrativ. Sub acest ultim aspect se propunea ca șefului statului să-i revină, în continuare, responsabilitatea apărării naționale și politicii externe, iar primul ministru să exercite puteri executive depline, sub autoritatea parlamentului.

Trasînd principalele direcții de acțiune ale noului guvern, în contextul unor profunde prefaceri politice, economice și sociale, Chadli

Benjedid a atras atenţia asupra continuării neabătute a reformelor economice, trecerii tuturor întreprinderilor de stat la autofinanţare, reorganizării sistemului de repartiţie şi de realizare a producţiei, în cadrul unui nou mecanism financiar. El a subliniat, totodată, importanţa transpunerii în viaţă a sistemului de învăţămînt şi a programului vizînd crearea de locuri de muncă pentru tineri în toate domeniile economiei.

Desigur, în procesul de reforme iniţiat în toamna trecută, recenta modificare a legii fundamentale se înscrie ca momentul principal, amendamentele aduse introducînd numeroase elemente noi, dar menţinînd, în acelaşi timp, o serie de principii ancorate în spiritul şi idealurile revoluţiei declanşate la 1 noiembrie 1954. Astfel, Constituţia revizuită, prin referendumul de la 23 februarie a.c., stipulează că „poporul este sursa oricărei puteri" şi că „suveranitatea îi aparţine" (art. 6). El îşi exercită această suveranitate prin instituţiile pe care şi le creează, pe calea referendumului şi prin intermediul reprezentanţilor aleşi (art. 7). Statul algerian se fundamentează pe „principii de organizare democratică şi de justiţie socială", iar Adunarea Naţională „constituie cadrul în care se exprimă voinţa poporului şi se exercită controlul activităţii puterilor publice" (art. 14). Instituţiile parlamentare şi de stat au ca finalitate, între altele, salvgardarea şi consolidarea independenţei naţionale, a identităţii şi unităţii naţionale, apărarea libertăţilor fundamentale ale cetăţeanului, dezvoltarea socială şi culturală a naţiunii, eliminarea exploatării omului de către om, ocrotirea economiei naţionale (art. 8). Totodată, proprietatea de stat constituie „un bun al colectivităţii naţionale". Ea cuprinde subsolul, minele, carierele, sursele naturale de energie, bogăţiile minerale, apele şi pădurile, transportul feroviar, maritim şi aerian, poşta şi telecomunicaţiile (art. 17). De asemenea, organizarea comerţului exterior este de competenţa statului (art. 19). Aceste dispoziţii, precum şi altele din Constituţia revizuită sînt, în opinia unor comentatori, argumente împotriva afirmaţiilor occidentale potrivit cărora ar fi fost suprimat caracterul socialist al statului. „Chiar dacă Algeria nu se va mai numi, oficial, un stat socialist, aceasta nu înseamnă — apreciază agenţia „EFE" — că ea va deveni un hibrid «capitalist sau neocolonialist», nici că se va transforma într-un satelit al Occidentului. Asupra acestui punct există o convergenţă totală de opinii în ţară".

Pe de altă parte, art. 40 din noua Constituţie, care „recunoaşte dreptul de constituire a unor asociaţii cu caracter politic", a determinat pe unii observatori străini să interpreteze că ar fi vorba de o diminuare a rolului Frontului de Eliberare Naţională în viaţa politică a ţării. Or, relatările ziarului algerian „El Moudjahid" despre dezbaterile ce au avut loc în organizaţiile de bază ale F.L.N. asupra proiectului de revizuire a legii fundamentale, ca şi luările de cuvînt ale unor cadre de conducere au evidenţiat „rolul de motor al Frontului în procesul de reforme". Relevîndu-se contribuţia F.L.N. şi prestigiul dobîndit în lupta pentru obţinerea independenţei naţionale, ca şi realizările înregistrate, sub conducerea sa, în dezvoltarea de sine stătătoare a ţării, s-a arătat că, pentru a-şi îndeplini, în actuala etapă, misiunea sa, Frontul trebuie să-şi întărească baza de masă prin „deschidere spre toate păturile sociale", prin includerea, în rîndurile sale, a tuturor celor ce acţionează pentru „continuitate şi unitate în lupta pentru progres". Menţionîndu-se că „reformele politice adoptate reprezintă aspiraţiile legitime ale naţiunii algeriene, sub conducerea F.L.N.", s-a subliniat că ele „întăresc cuceririle poporului şi dau un nou avînt" procesului de dezvoltare economico-socială. Au fost evidenţiate, totodată, „eforturile depuse, în trecut, de F.L.N. pentru recîştigarea suveranităţii naţionale", ca şi cele actuale în condiţiile „rolului său de artizan al reformelor politice, în lumina hotărîrilor celui de-al VI-lea Congres al său". Afirmînd că F.L.N. este „o organizaţie politică de avangardă, care emană de la popor şi exprimă preocupările acestuia", cotidianul „El Moudjahid" relatează că, la viitorul congres naţional al Frontului, va fi elaborat şi aprobat programul său politic. Acum se aşteaptă, după cum informează agenţia „EFE", ca, în următoarele săptămîni, să se înfăptuiască primele transformări în conformitate cu noua Constituţie, cum ar fi, în special, elaborarea unui cod electoral — ce va sta la baza viitoarelor alegeri legislative — şi a unui cod care să reglementeze modul de constituire a viitoarelor asociaţii cu caracter politic.

Pe plan extern, noua lege fundamentală stipulează că Algeria acţionează pentru întărirea cooperării internaţionale şi dezvoltarea relaţiilor de prietenie între state pe baza egalităţii, interesului reciproc şi neamestecului în treburile interne. Ea subscrie la principiile şi obiectivele Cartei O.N.U. Totodată, Algeria este solidară cu toate popoarele care luptă pentru eliberarea politică şi economică, pentru respectarea dreptului lor la autodeterminare şi împotriva oricărei forme de discriminare rasială (art. 26 şi 27).

Se poate spune că, prin adoptarea noii Constituţii — care, aşa cum aprecia Aboubakr Belkaid, ministru de interne, „va permite Algeriei să-şi consolideze locul pe care îl ocupă în rîndul ţărilor ce progresează" — s-a încheiat o importantă etapă de mutaţii politico-economice, care se înscriu în continuitatea procesului declanşat în urmă cu aproape 35 de ani, în cadrul căruia a fost eliminată exploatarea colonială şi s-a păşit pe calea dezvoltării libere şi independente a ţării.

Aurel Zamfirescu

Turneul asiatic al secretarului general al O.N.U.

In ultimele două săptămîni, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a întreprins un turneu în Asia.

Prima escală a fost la Tokio, unde secretarul general al O.N.U. a participat la funeraliile fostului împărat al Japoniei şi a conferit cu premierul Noboru Takeshita. Etapele următoare ale turneului au fost vizitele oficiale efectuate în India, Bangladesh, Nepal, Bhutan. Cu aceste prilejuri, au fost abordate o serie de aspecte importante ale situaţiei de pe continentul asiatic, ca şi ale evoluţiilor internaţionale.

Astfel, în cursul întîlnirii cu preşedintele Indiei, Ramaswamy Venkataraman, a fost subliniată necesitatea creşterii rolului O.N.U. în soluţionarea problemelor internaţionale, exprimîndu-se, totodată, speranţa că Organizaţia mondială va putea contribui la impulsionarea dialogului dintre ţările dezvoltate industrial şi ţările în curs de dezvoltare. În timpul vizitei sale la Delhi, secretarului general al O.N.U. i-a fost înmînat premiul „Jawaharlal Nehru", pentru promovarea înţelegerii internaţionale. Luînd cuvîntul cu acest prilej, Javier Perez de Cuellar a afirmat că, pentru soluţionarea diferendelor dintre state, pentru întărirea păcii şi securităţii internaţionale, singura cale viabilă este dialogul politic, bazat pe principiile Cartei O.N.U.

O altă problemă abordată a fost cea a datoriilor externe. Adresîndu-se, în oraşul indian Jaipur, unei delegaţii a Asociaţiei pentru dezvoltare internaţională, Cuellar şi-a exprimat profunda îngrijorare faţă de creşterea datoriilor ţărilor în curs de dezvoltare. El a precizat că forumul mondial va înfiinţa, în curînd, un grup de studiu pentru problema datoriilor externe, care va prezenta un raport Adunării Generale a O.N.U.

Vizita de patru zile în Bangladesh a coincis cu organizarea la Dhaka a unui seminar internaţional asupra controlului inundaţiilor. Fenomen specific regiunii şi, în special, Bangladesh-ului — stat situat în delta fluviului Gange —, inundaţiile au devenit, mai cu seamă în anii din urmă, cînd au atins niveluri alarmante, o constantă preocupare pentru statele din zonă. Anul trecut, cînd trei pătrimi din teritoriul Bangladesh-ului au fost acoperite de ape, s-au făcut auzite opinii reclamînd soluţii eficiente şi de durată pentru problema inundaţiilor, inclusiv prin stabilirea unei cooperări, în acest sens, pe plan regional şi internaţional. De la Dhaka, Javier Perez de Cuellar a lansat un apel la găsirea unei reglementări permanente a problemei inundaţiilor din Bangladesh şi regiunea înconjurătoare.

Următoarea etapă a turneului a fost Nepalul. Într-o cuvîntare, rostită în Consiliul nepalez pentru relaţii internaţionale, Cuellar a menţionat că propunerea privind proclamarea Nepalului drept zonă a păcii şi participarea activă a acestei ţări la eforturile O.N.U. de consolidare a securităţii în regiune şi în lume s-au bucurat de sprijin şi recunoaştere din partea comunităţii internaţionale. Secretarul general a salutat, de asemenea, crearea, în capitala Nepalului, Katmandu, a Centrului regional al O.N.U. pentru sprijinirea păcii şi dezarmării în Asia, subliniind rolul important deţinut de problemele dezarmării în activitatea Organizaţiei mondiale. Referindu-se, în cursul vizitei sale în Nepal, la evoluţiile pe plan mondial din ultimele 12 luni, Javier Perez de Cuellar a apreciat că au fost efectuaţi paşi semnificativi spre soluţionarea unor conflicte regionale, amintind, în acest context, situaţia din Afganistan, Kampuchia, conflictul din Golf. El a adăugat că O.N.U. este pe deplin angajată în eforturile de rezolvare a unor stări conflictuale, precum problema cipriotă, Sahara occidentală, America Centrală sau situaţia din sudul Africii, menţionînd, în acest context, rolul deosebit ce revine O.N.U. în sprijinirea procesului de soluţionare a disputelor din viaţa internaţională.

În sfîrşit, la 9 martie, Javier Perez de Cuellar urma să părăsească Nepalul, îndreptîndu-se spre Thimphu, capitala Bhutanului.

Liana Enescu

Problema Afganistanului

Evoluții îngrijorătoare, noi apeluri în favoarea reglementării politice

În legătură cu evoluțiile din Afganistan se înregistrează — potrivit știrilor transmise de agențiile de presă —, pe de o parte, o continuare a atacurilor întreprinse de formațiuni ale opoziției intransigente iar, pe de altă parte, a demersurilor pentru prevenirea agravării situației, pentru găsirea unor soluții pe cale politică, negociată.

La o întîlnire cu activul forțelor aeriene și de apărare antirachetă din garnizoanele orașelor Kabul, Bagran, Shindanda, Kandahar și Balkh, președintele Najibullah a afirmat că, după încheierea retragerii contingentului limitat al trupelor sovietice din Afganistan, sarcinile privind apărarea integrității teritoriale, suveranității naționale și independenței politice ale statului afgan au revenit forțelor armate naționale, care au obținut o serie de victorii împotriva formațiunilor rebelilor din unele provincii, ca și din defileul Salang. Cei care doresc să transforme teritoriul Afganistanului într-un cîmp de luptă pierd teren — a considerat președintele.

Duminică, însă, formațiuni ale opoziției intransigente au supus unui bombardament masiv cu rachete sol-sol zona aeroportului internațional din capitala afgană — a informat agenția „TASS", precizînd că au fost înregistrate pagube materiale și pierderi de vieți omenești. Într-un mesaj adresat formațiunilor politice de opoziție din interiorul țării, Camera Deputaților a parlamentului Republicii Afganistan cheamă să se pună capăt înfruntărilor armate și propune participarea egală la viața politică a țării. În acest scop, se declară gata să realizeze contacte și să aibă convorbiri cu opoziția, fie în cadrul parlamentului, fie în oricare loc din Afganistan.

Pe de altă parte, o serie de știri se referă la așa-numitul „guvern de tranziție", format de grupările din opoziția afgană, ce fac parte din „alianța celor șapte", cu bazele în Pakistan. Conform agențiilor internaționale de presă, membrii acestui guvern, constituit în urmă cu aproape trei săptămîni, s-ar fi reunit, recent, pentru prima oară pe teritoriul afgan, și anume la o bază a rebelilor din provincia Paktia.

În situația creată, președintele Afganistanului, Najibullah, a adresat secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, un mesaj în care relevă situația periculoasă care se creează în jurul Afganistanului și care poate provoca daune grave acordurilor de la Geneva. După cum relatează agenția „TASS", în mesaj, șeful statului afgan roagă pe secretarul general al O.N.U. să folosească toate posibilitățile și autoritatea Națiunilor Unite pentru a preîntîmpina agravarea situației, să adreseze părților semnatare ale acordurilor respective chemarea de a respecta angajamentele asumate.

Președintele Afganistanului a adresat, de asemenea, mesaje U.R.S.S. și S.U.A., state garante ale acordurilor de la Geneva. În documentul adresat conducătorilor S.U.A. și U.R.S.S., precizează o știre transmisă de „TASS", președintele Najibullah arată că un mare număr de grupuri înarmate ale opoziției afgane, înzestrate cu armament modern, au pătruns în provincia Nangarhar și, cu sprijinul elementelor contrarevoluționare afgane, desfășoară acțiuni ofensive împotriva orașului Jalalabad. Pe de altă parte, — se afirmă în documentul amintit — subunități ale armatei pakistaneze sînt dislocate în zone de la granița cu Afganistanul, în vederea unor acțiuni ofensive, ceea ce — apreciază documentul — creează un pericol real la adresa păcii și stabilității în regiune. În mesajul adresat conducătorilor sovietic și american, președintele Afganistanului cere statelor garante ale acordurilor de la Geneva să adopte, neîntîrziat, măsurile necesare pentru preîntîmpinarea agravării situației.

În legătură cu apelul adresat de președintele Afganistanului Najibullah secretarului general al O.N.U., precum și U.R.S.S. și S.U.A., ca state garante ale acordurilor de la Geneva, guvernul sovietic a dat publicității o declarație, difuzată de agenția „TASS", în care relevă că, deși contingentul militar sovietic a fost retras în urmă cu o lună, potrivit graficului stabilit, în prezent existînd toate condițiile pentru reglementarea afgană pe cale pașnică, încordarea în Afganistan nu numai că nu scade, ci crește prin înăsprirea războiului fratricid. Guvernul sovietic, se arată în declarație, împărtășește îngrijorarea exprimată în mesajele președintelui Najibullah, în legătură cu încălcarea acordurilor de la Geneva. În legătură cu aceasta, guvernul sovietic, ca unul dintre garanții acordurilor de la Geneva, adresează secretarului general al O.N.U., sub egida căruia au fost semnate acordurile respective, precum și Statelor Unite, care au semnat, și ele, acordurile, apelul de a lua măsuri neîntîrziate și eficiente pentru realizarea deplină a acordurilor de la Geneva.

Referindu-se la încercările opoziției afgane de a obține recunoașterea internațională a așa-numitului „guvern de tranziție", șeful Direcției de informații din Ministerul afacerilor externe, al U.R.S.S., Ghennadi Gherasimov, a declarat — la o conferință de presă la Moscova, citată de agenția „TASS" — că, în prezent, există un singur guvern legal al Republicii Afganistan și un singur șef legal al statului, președintele Najibullah. În altă ordine de idei, el a subliniat că singura alternativă rațională la războiul din Afganistan, o constituie calea negocierilor și compromisurilor pașnice, a stabilirii dialogului interafgan, în scopul creării unui guvern pe o bază largă, cu participarea tuturor forțelor și grupărilor afgane. Grupările opoziției nu pot reprezenta și nu reprezintă poporul afgan, iar pacea și conciliera națională din Afganistan pot fi obținute numai prin eforturile unite ale tuturor partidelor și grupărilor politice, a relevat reprezentantul Ministerului afacerilor externe sovietic.

Un mesaj a fost adresat de președintele Najibullah și conducătorilor statelor membre ale Organizației Conferinței Islamice (O.C.I.). În acest document se subliniază, între altele, că ar fi oportună examinarea posibilității aderării țării sale — ca stat neutru și nealiniat — la această organizație internațională. Țările membre ale O.C.I. ar putea acorda sprijin Afganistanului pentru încetarea cît mai grabnică a războiului și ar putea media în vederea constituirii unui guvern de coaliție, pe o bază largă. Republica Afganistan — se arată în mesaj — va saluta crearea, în cadrul O.C.I., a unei comisii speciale în competența căreia să figureze soluționarea aspectelor vizînd reglementarea problemei afgane.

L. E.

În această săptămînă...

R.P. Chineză. Situația din capitala Tibetului

Consiliul de Stat al R.P. Chineze a hotărît să instituie legea marțială la Lhasa, orașul capitală a regiunii autonome Tibet. Ordinul, care a fost semnat la 7 martie de premierul Li Peng, precizează că decizia a fost luată avînd în vedere faptul că anumiți separatiști au provocat permanent, în ultimele cîteva zile ,tulburări în oraș, subminînd serios stabilitatea socială. Hotărîrea are drept scop menținerea ordinii sociale, protejarea vieții și proprietății cetățenilor și împiedicarea încălcărilor proprietății publice — informează agenția „China Nouă".

Decizia a fost luată în conformitate cu paragraful 16 al articolului 89 din Constituția chineză, care conferă Consiliului de Stat autoritatea „să dispună aplicarea legii marțiale în părți ale provinciilor, regiunilor autonome și municipalităților ce depind direct de guvernul central".

Ordinul și măsurile concrete aferente urmează să fie puse în aplicare, conform prevederilor, de către guvernul popular al regiunii autonome Tibet.

În cursul tulburărilor de la Lhasa, 11 persoane au fost ucise și peste 100 rănite — arată „China Nouă".

Guvernul popular al regiunii autonome Tibet a emis trei ordine privind instituirea legii marțiale în capitală. Ordinele semnate de președintele guvernului regional, Doje Cering, au fost redactate în conformitate cu hotărîrea Consiliului de Stat privind instituirea legii marțiale la Lhasa. În primul ordin se precizează că legea marțială va fi constituită în limitele orașului Lhasa și în regiunea învecinată, între localitatea Lamu din districtul Dagze (în est) și localitatea Dongga din districtul Doilungdeqn (la vest), începînd de la miezul nopții de 7 spre 8 martie. Toate întrunirile, demonstrațiile, grevele sau orice alte adunări vor fi interzise în perioada menținerii în vigoare a legii marțiale. Un al doilea ordin prevede că nimeni nu are dreptul să instige la acțiuni separatiste prin nici un mijloc și în nici un loc, să provoace tulburări, să îndemne cetățenii să atace instituțiile guvernamentale, să distrugă proprietatea statului sau să comită activități ilegale, ca maltratarea de persoane, distrugeri, jaf sau incendieri. Cel de-al

LIBAN

„Centura de securitate" — permanentă sursă de încordare

Creată abuziv de Israel, după invazia din vara anului 1982, pe o suprafață de aproximativ 850 kmp, ruptă din teritoriul libanez, așa-numita „centură" sau „zonă de securitate" din sudul „țării cedrilor" s-a dovedit a fi, de-a lungul anilor, scena unor puternice confruntări între „Armata Libanului de Sud" (ALS) — finanțată, echipată și susținută permanent de Israel — și rezistența libaneză, sprijinită, în repetate rînduri, de combatanții palestinieni. Expulzarea, de către militarii israelieni, a unor cetățeni libanezi din „zona de securitate", deportarea unor palestinieni din Cisiordania și Gaza în sudul Libanului, confiscarea, în scopuri militare, a unor terenuri din această zonă, atacarea unor puncte de control aparținînd „căștilor albastre", precum și recenta extindere a „centurii" — toate acestea au dus la perpetuarea focarului de tensiune, la accentuarea încordării, cu implicații dintre cele mai grave.

Chiar din primele zile ale acestui an, reprezentantul permanent al Libanului la Națiunile Unite, Rashid Fakhouri, a adresat o scrisoare secretarului general al O.N.U., în care îl informa că, în 1988, forțele aeriene israeliene au efectuat 27 de atacuri împotriva teritoriului libanez, în urma cărora au fost uciși sau răniți zeci de locuitori pașnici. În cursul acestor raiduri au fost provocate, de asemenea, mari daune materiale, numeroși cetățeni fiind nevoiți să părăsească zonele devenite obiect de agresiune neîntreruptă din partea forțelor armate israeliene. Totodată, era condamnată deportarea, pe teritoriul libanez, a unui grup de palestinieni din Cisiordania și Gaza, metodă față de care Javier Perez de Cuellar și-a exprimat „consternarea", considerînd-o drept o încălcare a prevederilor Convenției de la Geneva privind protejarea populației din teritoriile ocupate. Pe de altă parte, numai în luna ianuarie, Libanul a înaintat Consiliului de Securitate cinci proteste împotriva expulzării, de către forțele armate israeliene, a unor cetățeni libanezi din așa-numita „zona de securitate". Zilele trecute, Rashid Fakhouri a remis o nouă notă de protest Consiliului de Securitate și secretarului general al O.N.U., de această dată în legătură cu recenta hotărîre a Israelului de a extinde „zona de securitate" din sudul Libanului, prin ocuparea a cinci localități, încălcînd, astfel, rezoluțiile Națiunilor Unite, care garantează integritatea și suveranitatea Libanului.

Situația în sudul Libanului este cu atît mai preocupantă, cu cît Forța interimară a O.N.U. din Liban (UNIFIL) a fost, și ea, în ultima vreme, ținta unor atacuri ale „Armatei Libanului de Sud" (ALS) sau ale forțelor armate israeliene, care s-au soldat, în unele cazuri, cu uciderea sau rănirea unor militari aparținînd „căștilor albastre". De asemenea, în primele două luni ale acestui an, ALS a deschis focul, de peste 30 de ori, împotriva pozițiilor deținute de forțele ONU. Reamintim, în context, că, la cererea guvernului libanez și la recomandarea secretarului general al ONU, Consiliul de Securitate, întrunit la sfîrșitul lunii ianuarie, a reînnoit pentru a 26-a oară, pe o perioadă de șase luni (pînă la 31 iulie), mandatul UNIFIL. În ultima decadă a lunii trecute, elemente ale ALS au deschis focul asupra unui punct de control al UNIFIL, instalat în sectorul central al „centurii de securitate". În urma atacului, un militar din contingentul irlandez a fost ucis. De asemenea, doi militari din contingentul norvegian au fost răniți, în timp ce efectuau o misiune de patrulare în adîncimea „zonei de securitate". Focul a fost deschis de pe pozițiile deținute de forțele armate israeliene și de membrii ALS. Zilele trecute, un tanc israelian de tip „Merkava" a distrus un post de control și trei camioane aparținînd tot contingentului norvegian. Atacul a fost declanșat deoarece „căștile albastre" au barat trecerea unei unități israeliene, formată din trei autovehicule și 16 militari, spre localitatea Ibl As-Saqi. Prin această acțiune, armata israeliană a închis trecătorile Yisr Al-Hamra (situată la 80 km sud de Beirut) și Rash Haniqra — ambele folosite de forțele ONU în deplasările lor. În această situație, forumul mondial a prezentat Israelului un protest împotriva acțiunilor forțelor sale armate, ce împiedică desfășurarea activităților „căștilor albastre", care, așa cum afirma Rashid Fakhouri, „constituie un important factor de stabilitate pentru asigurarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Libanului".

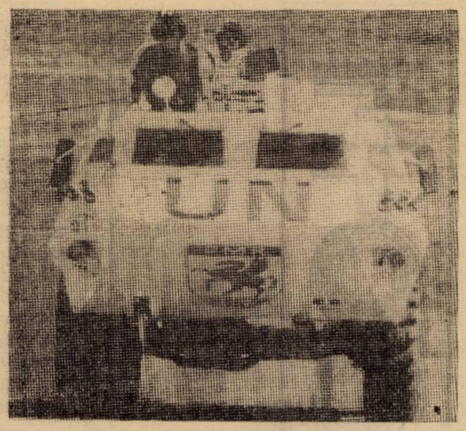

„Căștile albastre" — un important factor de stabilitate în zonă

Așa cum s-a întîmplat de-a lungul timpului, în marea majoritate a cazurilor, situația de încordare din sudul țării a fost secondată de tensiunea din capitala libaneză și invers. La sfîrșitul săptămînii trecute, în apropierea Beirutului, s-au înregistrat puternice ciocniri, soldate cu victime, între unități creștine din cadrul armatei libaneze, condusă de generalul Michel Aoun, șeful guvernului militar interimar, și miliții ale Partidului Socialist Progresist (druz), condus de Walid Joumblatt. Ostilitățile au avut loc, în special, în zona Apyeh, situată la sud de capitală, cîteva proiectile de artilerie atingînd portul. În aceste condiții, Ministerul transporturilor din cadrul guvernului militar a dat publicității un comunicat în care a ordonat închiderea aeroportului internațional din Beirut, ca urmare a „luptelor ce se desfășoară în apropierea acestuia". Walid Joumblatt, ministru al lucrărilor publice în guvernul civil prezidat de Selim Al-Hoss, a respins acest ordin. Agențiile de presă, citînd postul de radio „Vocea Libanului", informează că, pentru moment, traficul aerian este suspendat în întreaga țară. A devenit aproape specific scenei politico-militare libaneze ca scurtele intervale de acalmie să fie urmate de perioade de încordare, de lupte între milițiile rivale sau între acestea și unități ale armatei libaneze. Recenta încleștare urmează celor între „Forțele libaneze" (milițiii creștine) și unități armate loiale generalului Aoun, care au fost, la rîndul lor, precedate de luptele între milițiile șiite „Amal" și „Hezbollah".

Aceste „mini-războaie", ca și amestecul în treburile interne ale statului libanez, au făcut ca situația politico-economică și socială să atingă un nivel greu de imaginat cu un deceniu în urmă. Zguduit de o profundă criză economică, fără șef de stat de aproape șase luni, cu două guverne, care se acuză reciproc ca fiind neconstituționale, cu un parlament ce nu a reușit să aleagă un nou președinte al Adunării Naționale, Libanul trece printr-una din cele mai critice perioade politice de la dobîndirea independenței, în 1943.

Ștefan Cârjă

---

treilea ordin dă detalii privind măsurile de control al circulației ce urmează să fie instituite în zona delimitată.

■

Nici un guvern, organizație sau persoană din străinătate nu are dreptul să se amestece în problemele Tibetului, a declarat un purtător de cuvînt al Ministerului afacerilor externe chinez, referindu-se la o scrisoare adresată de Dalai Lama conducătorilor din alte țări, în care solicită ajutor în scopul de a se pune capăt așa-zisei încălcări a drepturilor omului în Tibet — relevă agenția „China Nouă". Un mic grup de separatiști s-a dedat la jafuri, bătăi și a încercat să provoace o revoltă în Lhasa, a afirmat purtătorul de cuvînt, care a adăugat : „Acest incident violent, vizînd scindarea patriei, a constituit a gravă încălcare a legii și nu are nici o legătură cu drepturile omului, religia sau naționalitatea. Guvernul și poporul chinez, inclusiv poporul tibetan, nu vor permite nimănui, niciodată și sub nici un pretext să scindeze China și să perturbe unitatea națională". Clica lui Dalai Lama nu va avea nici o șansă de succes în încercările de a scinda China și de a perturba unitatea națională prin recurgerea la forțe străine. Tibetul este o parte inalienabilă a Chinei. Drepturile, interesele și convingerile religioase ale poporului tibetan sînt pe deplin apărate de Constituția chineză, a spus el.

Purtătorul de cuvînt a făcut declarații similare și în ce privește afirmațiile purtătorului de cuvînt al Departamentului de Stat, Charles Redman, care și-a exprimat regretul în legătură cu „incidentul violent din Lhasa" și a pretins că S.U.A. au stabilit contacte cu China în această problemă. „Situația din Tibet este o problemă internă a Chinei și nu permitem amestecul nici unui guvern, organizație sau persoană din străinătate".

Datorii

Președintele peruan Alan Garcia a relevat necesitatea adoptării unei poziții comune a țărilor Americii Latine în problema datoriilor externe. „Este imperios necesar ca statele latino-americane să rețină, pentru ele, sume cît mai mari în valută forte, provenite din munca lor", a declarat șeful statului peruan. În acest context, agenția „A.D.N." a anunțat că Hondurasul a suspendat rambursarea datoriilor sale externe. Această decizie a fost luată deoarece Fondul Monetar Internațional a condiționat acordarea de noi credite de instituirea unor măsuri de austeritate economică în țară. Peru și Venezuela anunțaseră, recent, suspendarea plății datoriei externe.

„Olimpiadă"

În această săptămînă, la Atena, va avea loc o „Olimpiadă a păcii", care va reuni reprezentanți și lideri ai mișcărilor pentru pace de pe toate continentele. Participanții vor dezbate probleme privind modalitățile de asigurare a păcii și de soluționare a conflictelor regionale. Se preconizează ca aceste „olimpiade ale păcii" să fie organizate din trei în trei ani. Ele vor constitui un cadru de promovare a mijloacelor de evitare a unui cataclism nuclear și de stimulare a dialogurilor politice constructive.

Locuințe

Numărul familiilor fără locuințe înregistrat numai în Anglia (exceptînd Scoția și Țara Galilor) s-a dublat, ridicîndu-se, în prezent, la 113 000, potrivit unui raport al Asociației medicale, din Marea Britanie. În același timp, se menționează în raport, condițiile oferite de aziluri sînt „sub orice critică".

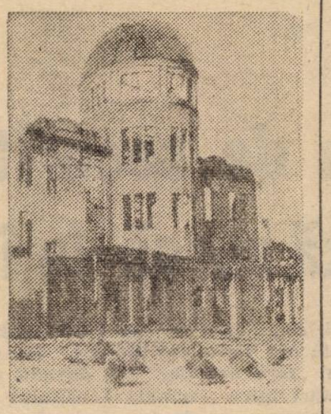

RECONSTRUCȚIE. *Domul din Hiroshima — martor al bombardamentului atomic de la 6 august 1945 — urmează să fie supus unor lucrări de reconstrucție, ce vor dura din noiembrie anul acesta pînă în martie 1990. Lucrările sînt de interes mondial, „Domul bombardamentului atomic" fiind, pentru toți locuitorii planetei, un simbol și un avertisment*

Bilanț

Nathan Shamuyarira, ministrul de externe al Republicii Zimbabwe, a declarat că actele de destabilizare ale guvernului rasist de la Pretoria s-au soldat, pentru țările-victimă din sudul continentului african, cu pagube însumînd 38 miliarde dolari. Ca urmare a politicii de apartheid a Africii de Sud, a adăugat el, aproximativ un milion de oameni și-au pierdut viața sau au fost nevoiți să se refugieze.

Șomaj

La o conferință de presă, la Bonn, secretarul general al Partidului Social-Democrat din R.F.G. a lansat un apel pentru adoptarea unor măsuri eficiente de luptă împotriva șomajului, pe termen lung, din această țară. În prezent, a arătat secretarul general, în R.F.G. există circa 685 000 de șomeri pe termen lung iar, din anul 1982, numărul celor care nu au găsit un loc de muncă într-o perioadă de mai mult de doi ani a crescut de patru ori. În acest context, el a menționat că durata medie a șomajului a sporit la 13,6 luni.

Apel

Secretarul general al Organizației Unității Africane (O.U.A.), Ide Oumarou, a cerut statelor africane să acționeze în domeniul economic la fel de unit și eficient ca și în cel politic. El a subliniat necesitatea creării unui fond propriu de dezvoltare, relevînd, totodată, importanța concentrării eforturilor și resurselor, în vederea elaborării unei strategii realiste, pentru depășirea actualei situații critice a continentului african.

Shakespeare

Un grup de experți britanici va încerca să descopere vestigii ale teatrului „The Globe", lîngă Southwark, Londra. Specialiștii au declarat că există mari șanse de a aduce la lumina zilei fundațiile teatrului în care William Shakespeare și-a prezentat, în premieră, patru mari tragedii și cel puțin 12 alte piese. Istoricii au stabilit locul unde teatrul „The Globe" — construit în anul 1599 și refăcut în 1613, în urma unui incendiu — și-ar putea avea fundațiile ; acestea, se crede, ar trebui să fie situate între podul Southwark și actualul sediu al cotidianului „The Financial Times". Sam Wanamaker, un regizor american care a finanțat construirea unei clădiri asemănătoare fostului „The Globe", a declarat că, în aceste condiții, se vede nevoit să amîne realizarea proiectului său. „Atenția întregii lumi este îndreptată acum spre adevăratul teatru al marelui Will", a spus el.

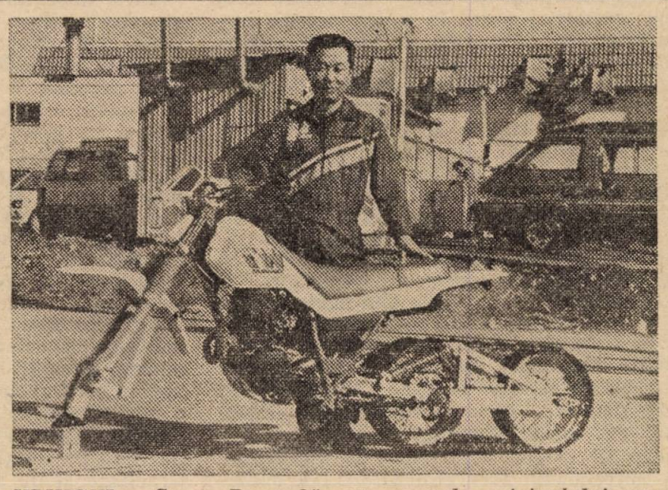

VEHICUL. *„Snow Racer-2" este numele originalului vehicul din imagine, realizat de un amator. Folosind un cadru obișnuit de motocicletă, el a adaptat o șenilă cu lățimea de 20 centimentri și un schiu cu o lungime de un metru. În timpul verii, înlocuirea acestor accesorii cu cele două roți ale motocicletei se poate face în cîteva minute*

Opinie

În cadrul unui recent interviu acordat revistei „Jeune Afrique", secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar, aprecia :

„Nu avem nevoie de cele două mari puteri pentru reglementarea tuturor dosarelor. Uneori, am impresia că unii vor să ne reîntoarcem la un fel de directorat al celor două supraputeri, că sînt dispuși să abandoneze, în mîna acestora, gestiunea tuturor treburilor omenirii. Cele două supraputeri au, desigur, o pondere militară importantă. Dar nu se poate spune că Uniunea Sovietică este prosperă. Cît despre Statele Unite, ele sînt țara cu cele mai mari datorii din lume.

Europenii, în schimb, sînt cam indiferenți. Ei ar trebui să constituie, cu adevărat, o a treia forță, pentru a diversifica oarecum opțiunile. Alt element : nealiniații sînt mai puternici ca oricînd în cadrul Consiliului de Securitate. Sînt în număr de șapte și dispun, drept consecință, de un drept de veto procedural. Desigur, cele două mari puteri trebuie să se înțeleagă. Acest lucru ajută. Dialogul Gorbaciov-Reagan a creat o atmosferă favorabilă, fără îndoială. Dar a spune că, în orice împrejurare, trebuie să așteptăm un acord între cele două mari puteri înainte de a merge mai departe, acest lucru nu-l accept".

C.I.A.

C.I.A. va trebui să răspundă unor întrebări stînjenitoare privind implicarea ei într-o operațiune de transferuri bancare ilicite ale unor sume care au provenit din comerțul cu droguri, informează săptămînalul american „Newsweek". Între 1981 și 1988, una din firmele aparținînd C.I.A. a efectuat transferuri în valoare de 25 milioane dolari de la o bancă cu sediul în Zurich. S-a stabilit că o mare parte din bani reprezentau încasări din vînzarea drogurilor. C.I.A. dezminte orice amestec în aceste transferuri ; deocamdată, ministrul elvețian al justiției și-a prezentat demisia, după ce s-a descoperit că a divulgat informații confidențiale privind desfășurarea cercetărilor.